Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Etlar, Carit.; af Carit Etlar.
Titel | Title:	Mine kæreste Fortællinger fra fremmede Lande
Udgivet år og sted | Publication time and place:	[Kbh.] : Det Nordiske Forlag, 1898
Fysiske størrelse | Physical extent:	171 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Fj. - 101.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130021032035

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

CARIT ETLAR

MINE KÆRESTE

FORTÆLLINGER

FRA FREMMEDE LANDE

MINE KÆRESTE

FORTÆLLINGER

FRA FREMMEDE LANDE

AF

CARIT ETLAR

DET NORDISKE FORLAG
BOGFORLAGET
ERNST BOJESEN
1898

Oplag: 2000 Ekspl.

DET HOFFENSBERGSKE ETABL. — KJØBENHAVN.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Reise! reise og aldrig blive træt, ligemeget enten Veien gaaer mod Granen eller Palmen, i en Silkevagon eller i en Bondekærre, paa Ryggen af en Hest eller i den gyngende Baad, — der er et righoldigt Alfabet at stave sig igjennem paa alle Steder, blot bort fra det Ensformige til det vexlende, fra det Gamle til det Nye, afsted, for at ryste Støvet af Vingerne, fylde Øiet med nye Billeder, Sjælen med friske Indtryk; — det er at føle sin Tilværelse, det er at leve. Og jeg kommer ikke som en Fremmed, der beder om Lov til at gaa ind i Andenmands Have. Alt hvad jeg seer er mit; Bjergene i deres majestætiske Ro, Skovene i deres rige og vexlende Farvespil, Havet og den seilende Sky tilhøre mig. — For hvem skinner vel Solen, hvem eier Blomstens Duft, hvis er den syngende Fugl? Det er mit, det er dit Altsammen, naar Du blot har Øie til at see, Øre til at høre, Hjerte til at rumme alle disse Herligheder. Naturen tilhører Forskeren, Kunstneren, Digteren, Enhver; den forlanger kun at opfattes med Kjærlighed og at vi forstaa det Sprog den taler.

Nu reise vi, min Ven, jeg veed ikke hvorhen, vi reise, det er Hovedsagen!

1869.

Carl Bronböll

KORSIKANERE

Lidenskabernes Ø, med det Navn er Alt sagt. Solbeskinnede, makiduftende, farveprangende Øland. Intetsteds hersker Følelsen med saa uindskrænket Vælde, intetsteds strømmer Kjærligheden mere betagende end her, intetsteds brænder Hadet mere glødende uforsonligt end paa Korsika.

Og det kan ikke være anderledes. Intet Slettelandskab fylder her Sindet med blide Længsler og Drømme. Landet ligger hen i dets evige Solbad som for Aarhundreder siden, uden at de forskjellige Folkeslag, der som herskende Uvejrsskyer droge over Øen, have været istand til at paatrykke den sit Præg; ingen fra Fædrene nedarvet Kunst eller Kultur tøjler her Følelsesudbrudet; gigantisk taarne Klipperne sig op over Havet, gigantisk hobes Følelsen sammen i Øboernes begrænsede Verden. Det Barnlige, dolce fare niente, der er et saa udpræget Charactermærke for Nabostaterne under samme Bredegrad, f. Ex. i Italien, Grækenland, er ikke fremherskende Træk i det korsikanske Folkephysiognomie. Her anerkjendes ikke Hvilens eller Legens Berettigelse, Sindets Ligevægt, her er Følelsen altid i Virksomhed, for eller imod, frem mod Lyset eller ned i Afgrunden, ligemeget, blot Liv, blot Bevægelse. For Korsikaneren er Stilstand Død, ja, værre end Død, det er jo Kjedsomhed, maladetto!

Derfor er Gnisten i samme Nu den tændes Glød, Gløden Flamme, et heelt Fyrværkeri, som spruder med Menneskeskæbner, Liv og Død i broget Farvespil, der atter slukkes, for i Mørket at suge ny Electricitet til nye Udladninger. — Alle Livets, Aarets, Dagens Begivenheder maa Hjertet selv fabrikere i denne lille steile, til sig selv henviste Verden. Men hvor dette Hjerte i denne usminkede Natur til Gjengjæld forstaaer sin Kunst til Mesterskab! Det former ubevidst Følelsen plastisk i kolossale Dimensioner, gribende Handlinger finde det enkleste Udtryk og blive ophøiede, Begivenheder fremtrylles, indviklede som i den sindrigst komponerede Roman, saa let udjævnede ved et ophøiet Træk, saa uløselig sammenfiltrede ved Uretfærdighed, saa mandig selvfølende, saa hævngjerrig blodtørstige at oftest alene Hjertet selv bliver Indsatsen i dets egne dristige Kompositioner. Liv eller Død, dette er Korsika for den Indviede. For den Uindviede, for den reisende Vintergjæst er det en Klippeø, med smukke Former, med fløielsklædte Bondeknøse, et blaat Hav og en skjøn Bugt, ja, især en skjøn Bugt, — belle — belle — wunderschön — very beautiful indead!

I en Tid, hvor Øen Kreta som en brændende Fakkel med blodigt Skær belyser Europas skarpt afsondrede Særinteresser, medens Stormagterne som skinsyge Søskende i et Skiftemøde, i vort, Humanitetens Aarhundrede, hellere træde alle kristne og menneskelige Hensyn under Fødder, end godvillig give Samtykke til at een Part begunstiges, i en Tid som denne, ville nogle Træk, fremdragne af Korsikas Historie kunne fremvise Skuespil, ligesaa vilde og blodige Udrydningskrige, medens det samme Europa ogsaa her trods alle Henvendelser og Bønraab fra den ulykkelige Ø i Aarhundreder forblev en opmærksom, ofte beundrende, men udeeltagende Tilskuer overfor et lille tappert, høisindet Folks haabløse Kampe for Tilværelsen mod overmægtige, fremmede Volds-

herrer, der overgave Øen til Eventyreres Rædselsregimente uden andet Formaal end egen Berigelse paa det udarmede Folks Bekostning. Hvor utroligt det end lyder, toge disse Kampe deres Begyndelse nogle hundrede Aar før Christi Fødsel og varede ved til Midten af det 16de Aarhundrede, ja, endnu længere.

I denne Sekelrække har Korsikanerne under kæmpemæssige Anstrengelser, med uhørt Heltemod søgt at hævde sin Selvstændighed, ofte trængte tilbage til de ødeste Bjergegne i Øens Midte, ofte saa oprevne og nedslagtede, at der i mange Dale ikke fandtes vaabendygtige Mænd, for dog atter efter Aars Hvile at reise sig til nye sejrrige Kampe.

Øens første Voldsherrer vare Romerne, saa kom Grækerne til Magten, i det ottende Aarhundrede lode de første Sarascenersværme sig tilsyne og betegnede deres Herredømme ved Plyndring og Mord, saa overtog Pisa Regjeringen, tilsidst det skinsyge Genua, der skulde blive Øens Plageriis og Dødsfjende til Midten af det 16de Aarhundrede.

Kortsagt, Korsikas Historie frembyder et bloddryppende Kampmalerie, Krige for Tilværelse og Selvstændighed af en saa vild og uforsonlig Natur, at Verdenshistorien ikke opviser deres Lige.

Efter alle Historieskrivernes Udsagn befandt Øen sig i Slutningen af det 16de Aarhundrede i en saa fortvivlet Tilstand, at de med Føie kalder den Verdens ulykkeligste Land. Hunger, Pest, Ødelæggelser i det Indre, Kysten udplyndret af barbariske Korsarer, udsuget af Voldsherren Genua, blødende under den allesteds erklærede Familieblodhævn, saaledes saae Korsika ud. En Historiker siger herom:

„Dersom nogensteds i Verden og nogen Tid Fædrelandskjærlighed har været en synlig Magt, saa kan man i Sandhed sige, at denne Følelse har været mægtigere paa Korsika end noget andet Sted. Jeg er lammet af Forundring over at

disse Øboeres Kjærlighed til deres Fædrenejord har været saa stærk, at den til enhver Tid har forhindret Korsikaneren i at udvandre frivilligt. Thi følger man Historiens Udvikling fra Øens første Beboelse til vore Dage, saa see vi, at Folket i disse mange Aarhundreder aldrig har havt Fred, ikke tilsammenlagt har havt hundrede Aars Ro til atter at komme til Kræfter. At Indbyggerne alligevel aldrig have besluttet at udvandre for saaledes at undgaa den sikre Tilintetgjørelse, Hungersnød, Brand, Mord, uforsonligt Fjendskab, fremmed Voldsherredømme, Korsarers Indfald og utallige andre Lidelser, at Korsika endnu er befolket af den oprindelige Stamme, det skyldes alene en mægtig, altopofrende Fædrelandskjærlighed. I et Tidsrum af 30 Aar blev der saaledes paa Øen begaaet 28,000 Mord."

Frem af disse evindelige Kampe voksede et Heltefolk, store Mænd, der alle paafaldende lignede hinanden, den samme mægtige Villiekraft, ubøielige Trods, Stolthed, Dødsforagt, hensynsløse Fædrelandskjærlighed — Characteertræk, der ere lige eiendommelige for Napoleon den Store som for de ældste korsikanske Helteskikkelser, der rage op i den graa Oldtid.

En mægtig Adel var imidlertid ogsaa i Aarenes Løb vokset frem paa Øen, ligesaa mange Smaatyranner for Folket, idet de fra deres Skyborge paa Bjergtinderne hensynsløst søgte at bemægtige sig Herredømmet over de tilstødende Dale, beskatte og udsuge dens Beboere, medens Baroner og Grever samtidigt skinsyge bekrigede hinanden, og lagde hverandres Borge øde. Endnu i vore Dage kneise sorte Ruinmure iveiret paa de meest iøinefaldende Høider, og fortælle om de stolte Adelsslægter, Colonna, Ornano, Cinarca, della Rocca, de Leca, d'Istria o. m. fl. Adelen herskede med et paa Fastlandet ukjendt Overmod ja Grusomhed i dette af Retfærdigheden forladte Land.

I Slutningen af det 16. Aarhundrede havde Folket i Dalene, drevne af den yderste Nød, sluttet sig sammen i en stor fælles Kommune, som styredes af tolv Mænd, valgte af deres egen Midte.

Endnu heftigere bleve Kampene mellem Adel og Bonde, idet den første ikke godvillig gav Afkald paa gamle Herskerrettigheder. Det er om en af disse stolte Adelsslægter og en ligesaaa ædelbaaren Bondeæt, at her skal fortælles en Historie:

Familien d'Ornano havde i det ellevte Aarhundrede paa Korsika bygget deres første Borg ved Kysten, men blev fordrevet derfra af Sarascenerne, byggede atter længere ind i Landet, bleve fordrevne af Pisanerne; nu havde Slægten for tredie Gang opført deres Bolig øverst paa Klipperne mellem Vico og Guagno. Borgen var utilgjængelig, paa tre Sider værnet af steilt nedfaldende Klipper, over til den fjerde førte en smal Bro, og gav Adgang til en lille saftiggrøn Høislette, hvorpaa Slottet laa. En paradisisk Plads, frit svævende som en Ørnerede over de omkringliggende Dale. Borgens Arkitektur mindede om Strozzi-Paladsets trodsige Granitmasse i Florentz, taarnet op af utilhugne Kæmpesteen, med smaa tilgitrede Ruder, der vare størst i øverste Etage, medens den nederste alene fik et sparsomt Lys gjennem smalle Skydeskaar. Heroppe i Vinterstormenes Rige havde blot Strozziernes skjønne fremspringende Tag med dets berømte Gesims maattet vige Pladsen for takkede Taarntinder, der truende strakte sig i Veiret. En lille Kirke var skudt ud mod Afgrundens Rand, selve Borgen laae omgivet af mørke Naaleskove, der forlængst havde fortrængt Oliven- og Kastanietræer. Gedeflokkes Brægen, et enkelt sørgmodlgt Rovfugleskrig afbrød den dybe Stilhed.

En Aften i Mai stod Døren aaben til den lille Kirkegaard; inde i Kapellet brændte Lys, der skinnede blaalige

gjennem Røgelsesskyerne om Alteret. En enlig Kvindeskikkelse kom ud af Døren og begav sig hen til en nykastet Grav. Hun fremtog en lille Kapsel, kradsede et Hul i den friske Jord og lagde Æsken ned deri. Derefter fjernede hun sig.

En ung Mand, stor og bredskuldret, med mørke Krøller over en høi Pande, og klare, blaa Øine under de kraftige Bryn, traadte frem fra Murens Skygge, tog Kapselen op fra Jorden og aabnede Laaget. Den indeholdt en lille klippet Silhouet af et ungt Kvindehoved, med skjønne, regelmæssige Træk.

Den unge Mand lagde Æsken tilbage i Hullet og fjernede sig.

Næste Aften kom den samme Kvindeskikkelse igjen ud paa Kirkegaarden. Et sort Klæde indfattede et ualmindeligt formfuldendt Hoved, en bleg, olivenfarvet Hud fremhævedes af en gyldenbruun Haarfylde, der i bløde Bølger omgav et dristigt, sjælfuldt Ansigt. De fløielssorte Øine glede ligegyldigt over forskjellige Gravkors, medens hun nærmede sig den friske Grav og strøede nogle Blomster derover. Den samme Mand traadte atter frem fra Skyggen og betragtede Blomsterne.

„Hvorfor begraver Du den Levende hos den Døde?“ spurgte han.

Damen vendte Hovedet og lod Blikket langsomt glide over den Talende, inden hun svarede:

„Den Døde lever endnu. Hvem er Du, som taler til Comtesse Ornano uden at være tiltalt?“

„Jeg er Felician Leoni,“ svarede den unge Mand og mødte rolig Damens udfordrende Blik.

„Leoni, en Søn af Bonden i Vico?“ Hun samlede sin Kjole og drog sig tilbage, som om Bondesønnens Nærhed indgød hende Uvillie.

„Ja, Leoni fra Dalen,“ svarede Kæmpen og traadte nærmere med et Lyn i hvert Øje. „Ni af mine Forfædre

have farvet vor Jord med deres Blod, jeg er rede til at give den mit."

Comtesse d'Ornano maalte ham med et prøvende Blik. Denne Undersøgelse syntes at falde ud til Fordeel for den unge Korser. Hun smilede svagt og sagde:

„Blod og atter Blod! Er der da ikke noget bedre og højere I kunne bruge Eders Blod til, end at lade Eder slagte?"

„Grevinde!" svarede Leoni, „mit Blod er mine Fædres, og mine Sønners, — og den Kvindes, som jeg elsker!"

Medens han sagde dette, bukkede han sig, kastede Jorden tilside i Gravhøien, fremtog af Kapselen den lille Kvindesilhouet, bøiede et Knæ mod Jorden og trykkede sine Læber mod Billedet. Da han atter sprang op, var han ene.

Han blev staaende paa Klippen ved Afgrundens Rand og holdt som i en Ruus af Manddomskraft sin nytændte Stjærne op mod den mørke, sydlandske Himmel.

Næste Dag samledes Dalens Ældste oppe i Borgen. Grev Ornano havde ladet dem kalde i Fædrelandets Navn, et Opraab, som ingen Korser svigter.

Greven sad i en høirygget Lænestol ved et massivt Egetræesbord i Riddersalen, der i Intet skilte sig fra Fastlandets traditionelle Udstyr. Mørkt Paneel, stive Forfædre i Rustninger og Fiskebeen paa Væggene, smaa blyindfattede Ruder, tavlet Gulv, og et bredt Arnested, hvori endnu i Høisommeren alenlange Brændestykker blussede. At bygge her oppe paa Bjergtoppen kostede utrolige Summer, skjøndt Dalens Beboere havde maattet slæbe det meste Materiale herop paa deres Ryg.

Skjæret fra Ilden faldt nu i Skumringen henover den hellige Stefano paa Baalet, et Maleri, der røbede sig ved større Farvekraft end Kunst. Den fromme Mand vred sig paa den glødende Rist som en Kaalorm paa et Blad og vendte Hovedet mod Beskueren med et bittersødt Smil, som om han sagde:

„Dette her gjør Pinedød ondt, lille Folk.“

Henne i Vinduesfordybningen saaes et andet Martyrbillede, som fremstillede den hellige Barromeo, der efter at være bleven levende flaaet, fremstilles bærende sin egen Hud paa Armen, hvilken Martyren paa dette Billede bar som et Reisetæppe, idet han skridtede ud, som han frygtede at komme for silde til Toget, en prosaisk Kjendsgjerning, Helgenen syntes at ville skjule med et halvt forlegent, halvt forsorent Dødningegrin.

Greven var en statelig, smalkindet Herre, med kroget Næse og spidst opadsnoet Mundskjæg over slappe Læber. Foran ham stode fire Korsere, graasprængte, veirbidte Mænd, med furede Træk. De bare alle Filthattene paa Hovedet og Bøsserne over Skuldrene.

Filippini, Korsikas Historieskriver, fortæller, at Bøssen blev indført paa Øen 1553. Indtil da var Geværet fuldstændig ukjendt dersteds. Da de første Bøsseskud gjenløde fra denne Øes Klipper, der snart skulde blive Bøssens Hjemland con amore, opførte de tapre Korsikanere sig som frygtsomme Vilde. Geværet fik hurtigt skjæbnesvangre Følger paa Øen. Snart solgte den fattigste Korser sin Vingaard, sit Huus, alt, for at kjøbe Bøsse, den forlod ham aldrig, og det blev anseet for en Skam at møde uden Gevær over Ryggen i Forsamlinger. De smaa Drenge laa bag de spændte Haner, skjøde tilmaals og bleve fortræffelige Skytter. Blodhævnen antog fra nu af en forfærdende Characteer. Tidligere mødtes Fjender Bryst mod Bryst, fra nu af laae de paa Luur efter hverandre bag Klipper og Træer og feilede aldrig deres Maal.

Gamle Leoni, Medlem af Tolvmandsraadet, drog en Stol fra Bordet og satte sig ubuden. Grevens Bryn drog sig sammen, idet han slog ud med Haanden og anviste Mandens Ledsagere Plads paa de læderhylstrede Bænke langs Væggene.

„Jeg har ladet Eder kalde, I gode Mænd!“ sagde Borg-

herren omsider, efterdi jeg har bragt i Erfaring, at Genueserne forberede sig til at udplyndre Eders Dal, siden I nægte at betale Skat."

„Vi have betalt Genua vor Skat," svarede Leoni, „men den nye Byrde Regeringen har paalagt os, Afgift af hvert Arnested i vort Land, det er at udplyndre os, derfor ville vi ikke betale mere."

Greven foer op. „I dette Øieblik ligger 61tyve af Øens Landsbyer øde, kun Kirkerne ere skaanede, endog Kastanietræerne have Genueserne afbarket for at straffe Beboerne, Vingaarde og Olivenskove ere omhuggede, den samme Skæbne bliver vor frugtbare Vicodal tildeel, dersom I blive ved Eders Vægring."

Leoni rystede langsomt paa Hovedet. „Lad Genueserne komme, de skulle finde os ved Skydeskaarene, vi have taget det hellige Sacramente."

Greven gik frem og tilbage. Vicodalen var Kilden til hans Velstand, den skulde og maatte derfor bevares.

„I blive ved med at være et blodrygende Barbarfolk," udbrød han. „Følg nu med og drik et Glas fransk Viin, min Datter venter os, saa tales vi senere ved om Forretningerne."

Mændene fulgte Greven gjennem forskjellige Gemakker, der alle bare Præget af florentinsk Smag. Korserne værdigede ikke denne Pragt et Blik, medens de tavse skrede fremad med ulastelig Værdighed.

Den gamle Fredsdommer Tartoni saae ud ad de smaa Glasruder og udbrød beundrende: „See vore Bjerge!" I Sandhed en Udsigt, saa rig og vekslende, at Korsernes Bryst svulmede af berettiget Stolthed. Nærved Borgen gabede blaalige Afgrunde, medens rødlige Klipper skinnede frem mellem mørke Naaleskove, længere nede ad Dalskraaningen kom sværtede Landsbyer tilsyne mellem grønbrune Kastanie-

lunde, en ophøiet og ugjengivelig Natur, der i Baggrunden tilsløredes af farverige Taager.

„Dernede i Dalen faldt vor største Helt Sampiero for sine Svogre, Ornano'ernes Haand," udbrød en anden Bonde og pegede ned i Dybet. De graaskjæggede Mænd trængtes omkring Ruden, for at se det berygtede Sted under denne Synsvinkel, en undertrykt Vredesmumlen lod sig høre.

„Kvinder klage, Mænd hævne sig," sagde Tartoni.

Greven var traadt hen til sine Gjæster.

„Romernes og Genuesernes Vagttaarne tage sig ogsaa ud som Mindesmærker heroppefra," bemærkede han med et sarkastisk Smil.

„Vi kjende ikke andre Mindesmærker end vore Fædres," sagde Leoni, idet de traadte ind i Spisehallen. Greven lod fransk Viin skjænke for sine Gjæster af Tjenere.

„Korsikansk Viin er bedre," sagde en hvidhaaret Bonde, der hidtil havde tiet, og gjorde en Grimace, idet han drak.

„Eders Hytter dernede ere vel ogsaa bedre end mit Slot," bemærkede Greven overmodig.

Leoni smilede: „Besøg mig i Morgen, saa skal jeg vise dig Skatte, som Du ikke eier heroppe," sagde han.

Greven lukkede Døren op til en Række Værelser mod Syd. De fire Korsere standsede, ligesom blændede, paa Tærskelen til Comtesse Violantas Værelser.

Hvad de saae kunde overraske Væsener mere fortrolige med italiensk Tidssmag end disse halvvilde Naturfolk. Italiens Kunst blomstrede netop dengang i sin rige umiddelbare Kæmpeoriginalitet. Michel Angelos mægtige Kompositioner, Rafaels, Leonardo d'Avincis og mange Andre havde paatrykket Tiden deres Storhed, givet deres Folk et virkeligt „Høihedsbegreb", løftet det aandelige Standpunkt og det daglige Livs Stræben, givet det storslaaede Forbilleder at vokse sig skjønne og stærke efter, kortsagt havde indgydt den italienske Folkenatur en

Selvfølelse, en Værdighed, en Skjønhedssans, som Aarhundreder ikke kunde udslette, og som gav den nationale Eiendommelighed Udtryk i den Enkeltes Væsen.

Michel Angelos stærkt bevægede, til Voldsomhed liniekraftige Billedhuggerværker, hans mægtige Characteristik blev dyrket af Tiden til Afguderi trods alle Modstandere og Misundere. Heroppe i Ødet lyste hans Moses og David i den kunstelskende Grevindes Værelser. En streng gjennemført Renaissance herskede herinde.

Den unge Comtesse reiste sig fra sin Væv, alle korsikanske Kvinders Haandværk, hvilket hun, som var opdraget i Florents, dyrkede til Fuldkommenhed.

De fire Korsikanere fattede sig hurtigt og skrede frem mod den skønne Adelsdame, frimodige som Fyrster paa Vei til deres Trone.

Leoni traadte frem foran de Andre og sagde med høvisk Anstand: „Gud give Dig Lykke, tre Sønner og een Datter."

Saaledes lyder det gamle Ordsprog, hvormed den korsikanske Brud hilses.

Comtessen reiste sig, sendte Faderen et smilende Blik og forlod kort efter Værelset.

De Vicomænd begave sig uovertalte ned igjen i Dalen.

Den følgende Dag red Grev Ornano og hans Datter til Vico. Greven var ikke tilfreds med Udfaldet af hans Mægling mellem Bønderne og den genuesiske Regjering. Han vilde gjøre endnu et Forsøg, og var tillige nyfigen efter at erfare lidt nærmere om de Skatte, Leoni havde lovet at vise ham. Herskabet paa Slottet mødte i Pomp, Greven var iført den ved det mediciske Hof brugelige rige Brokadevams med Kniplinger; hans Datter bar en mørkegraa Fløielsridedragt og en vaiende Fjer af samme Farve paa den mørkegraa korsikanske Filthat, en Hovedbedækning, som hun foretrak for alle

andre. En silkeklædt Smaadreng red efter Herskabet. Greven medtog intet andet Følge, han vidste at Korsikanerens Gæst er fredlyst.

Da Ornano holdt udenfor Leonis Huus, lod han sin sølvbeslagne Ridepisk drøne mod Egetræesporten, istedetfor at benytte den vældige Jernhammer, fæstet midt paa Portfløien. Den indelukkede Gaard var her, som overalt paa Øen, omgivet af høie kalkede Mure, hvis øverste Kant rigelig spækkedes med Spigre og Glasskaar og som gjør hver enkelt Gaard til en selvstændig Fæstning.

Den gamle Leoni kom tilsyne i Døraabningen, idet to af hans Sønner aabnede Fløiene. Han traadte et Skridt ud i Sollyset, ledsaget af Sønnen Felician, to mægtige Skikkelser, der syntes rodfaste i den Jord, deres Fod traadte paa.

„Velkommen, Greve! Mit Huus er Eders," sagde den gamle Mand og blottede sit graa Hoved.

„Jeg kommer efter din Indbydelse, for at see de Skatte, hvortil jeg ikke eier Mage," ytrede Greven med et Smil.

„Skattene ere her, behag at træde indenfor," svarede Leoni værdigt.

Felician bød Comtessen sin Haand som Skammel, for at hjælpe hende af Hesten.

Hun kastede Tømmen om hans Hals og lod sig glide til Jorden uden at benytte hans Hjælp.

„Hold min Hest, Du Bonde fra Dalen!" sagde hun med et spottende Smil, „hvis Du har Tid, inden Du skal hen og ofre dit Blod, som Du nylig sagde!"

Felicians Kinder farvedes røde, han rakte tavs Tømmen til Pagen og fulgte Greven og hans Datter op ad den steile Steentrappe ind i Huset. Ornano saae sig forundret om i den mørke Bjælkeloftsstue, hvor intet røbede de omtalte sjældne Skatte.

„Du har vist lokket mig i et Baghold, Leoni!“ udbrød Greven og traadte tilbage mod Døren.

„Ingen Korser forraader sin Gjæst, om han saa var hans Faders Morder,“ svarede Leoni. „Sæt dig, vær rolig, jeg rækker dig Brød og Viin.“

Han holdt en Fløite for Munden. Idet den skarpe Lyd trængte frem gjennem Bygningen, syntes den at blive besvaret fra alle Huse i Landsbyen. Bagdøren gik op til den Stue, hvor Ornano og hans Datter befandt sig og et besynderligt Tog drog lidt efter ind derigjennem og ud gjennem Forhusets Dør. Først i Toget kom to bredskuldrede Mænd, hver med en Sæk paa Nakken. De stillede disse som Gaver fra Husets Herre hen foran Greven. Den ene indeholdt Mais, den anden Kastanier, modnede i Dalen. To unge Piger fulgte efter med en Stok fra Skulder til Skulder. Paa Stokken hang tunge Klaser af Vicodalens bekjendte blaa og grønne Druer. En Dreng fjernede et Skod i Muren, og en Kilde, klar og brusende, strømmede i en hugget Steenrende foran Grevens Fødder.

Disse friske Vandaarer, der hist og her iskolde springe frem af Jordens Skjød, ere Livsbetingelser for Korsikanerne, Kilde til Velstand; de eies som oftest af Kommunen, der udleder den i talrige Forgreninger til Dalens Beboere, som kunne forpagte en saadan Vandaare i Timeviis, i halve, i fjerdedeels Timer, ja, endog i kortere Tidsfrist. Disse Vandleiemaal give ofte Anledning til Familietvist, idet en Nabo søger at tilvende sig nogle Minutter af en Andens Leiemaal, høirøstede Skænderier lyde overalt mellem sortklædte, heftig gestikulerende Kvinder. Ja, mange Blodhævns Historier have deres Oprindelse i en lille fredelig rislende Vandaare, der nogle Minutter for længe befrugtede en Kaalhave.

Den Vandkilde, som her kjølig strømmede gjennem Leonis Huus, tilhørte ham selv og var hans Stolthed, et

Gode, som Greven hverken ved Hjælp af Kunst eller Videnskab havde kunnet erhverve paa sin Klippe. Vandet maatte stadig paa Æselsryg hentes op til Slottet fra en fjerntliggende Kilde.

Leoni udstødte paany en Fløjten, der besvaredes af en glad Vrinsken, og smaa, korsikanske Heste kom uden Ledsagere fnysende og stampende ind over Steengulvet, strøg kjælent Hovedet mod deres Ejers Bryst og forsvandt paa et Vink lydigt gjennem den modsatte Dør. Toget sluttede med et Kobbel graa stikkelhaarede Hunde, der pligtskyldigst knurrende viste de fremmede deres skarpe, hvide Tænder i Forbifarten. Dette Tog syntes aldrig at faae Ende. Tilsidst traadte Leonis seks Sønner ind i Brystpantser, unge, kraftfulde Mænd i en Alder fra 16 til 24 Aar, enhver med sin bredbladede, slebne Øxe paa Skulderen og stillede sig op bag Faderen med Skarpen hilsende vendt mod de Fremmede.

„Dette er mine Skatte," sagde Leoni og hævede sin Haand. „Den Slags eier ikke Du i al din Herlighed, Greve. — Disse Mænd ere mine Sønner, Du har kun en Datter, — de Folk derude ere mine Slægtninge, mine Ligemænd, i Farens Stund bliver hver enkelt af dem saa god som ti, hvor er dine Ligemænd deroppe under Skyerne? Du seer dem aldrig, og naar Du kalder, saa møde dine Leiesvende."

Greven havde været en opmærksom Tilskuer; da Leoni tav, svarede han:

„Jeg seer megen Legemskraft, men ringe Eftertanke. I maa betale den udskrevne Skat til Genueserne, ellers ville deres Soldater lægge Jeres Landsby øde som de andre 61tyve Byer, der idag ere aabne Grave trindt omkring os."

En vred Mumlen lod sig høre mellem de Forsamlede. Leoni tog Ordet.

„Er Du, Ornano, sat til at tale Genuesernes Sag? Du gjorde rettere i at slutte dig til vor, til Folkets, Adelens

Magt er for bestandig brudt her i Landet, og den, der arbeider for vore Voldsherrer, er Forræder mod sit Land, — han gjør klogest i at forlade vor Ø."

Greven trak paa Skuldren. „Du overdriver, min Ven. Jeg har ikke isinde at forlade vor Ø, jeg elsker min Borg deroppe, som du din Dal, ingen eller intet skal fordrive mig levende derfra. Jeg taler Genuesernes Sag, for at fri os fra Krigens Ødelæggelser; for at naae mit Maal bruger jeg blot andre Midler end I, Kløgt og Erfaring, og jeg troer, at med disse Vaaben, naaer jeg nok saa langt som I med Eders Økser. Enhver, der slutter sig til mig, lover jeg Liv og Eiendom frelst i Kampen, der nu vil komme."

Greven var traadt ud paa Platformen og holdt denne Tale til den forsamlede Skare. En broget Sværm af bredbrystede Mænd, Stridsheste og Hunde, som alle syntes lige beredte til Kamp, udbredte sig paa den aabne Plads omkring Trappen. Lynende Blikke, stampende Hestehove, skarpe Hundetænder lyste og lød den fremmede Taler imøde.

Gamle Leoni traadte frem ved Grevens Side. „Nu have I hørt, hvad Ornano havde at sige Jer. Vælg selv, endnu er det Tid at falde tilføje under Aaget. Men det siger jeg Eder, enhver, der vælger Skjændsel og Slaveri istedetfor Frihed, Retfærdighed og Uafhængighed, han bør skille sig ud fra vor Midte. Hans Navn skal indgraves paa en Skampæl, som vi reise udenfor Byen, thi hans Navn maa ikke mere findes eller nævnes indenfor vore Mure."

Et vildt, jublende Skrig besvarede den gamle Leonardo Leonis Tale grebet ud af Korsernes Bryst. Ethvert af de Nederlag Aarhundreder havde bragt dette tapre Folk, øgede blot dets Modstandskraft.

Greven vendte sig mod sin Datter. „Det er paa Tide, at vi drage hjem," sagde han, medens Leoni og hans seks Sønner stillede sig op omkring Husets Gjæster som en Æres-

vagt, med Økserne vendte imod den ophidsede Folkehob, der trængtes om Trappen. Violanta hviskede nogle Ord til Faderen. Greven vendte sig mod Felician, idet han svang sig i Sadlen.

„Comtesse Ordano spørger, om du vil paatage dig at dressere hendes Heste og Hunde, saaledes som vi see, at din Faders prægtige Husdyr ere opdragne. Dit Ry som Hesteopdrætter er kommet os for Øre.“

„Hvornaar ønsker hun, at jeg skal komme?“ spurgte Felician uden at see paa Comtessen.

„Imorgen,“ svarede denne og betragtede ham med et talende Blik, idet hun besteg sin Hest uden at modtage Hjælp.

„Jeg skal komme,“ sagde Felician, deres Øine mødtes.

Den gamle Leonardo og hans Sønner fulgte det grevelige Par til Missionskorset, der betegner Byskjællet. Her skiltes de i Tavshed.

Næste Morgen tidlig gik Felician Leoni omkring i Grevens Stalde oppe paa Bjerget. Comtessen kom ned og de fulgtes. Hun udpegede to unge, gulbrune, korsikanske Heste. Felician prøvede dem, rystede paa Hovedet og fortsatte sine Undersøgelser, der endte med at han udvalgte to blaagraa Hingste til Dressur, Grevindens Yndlingsdyr, men som bleve anseete for utæmmelige.

„De Dyr lade sig aldrig tøile,“ ytrede Staldknægten, „de komme fra de vantro Arabere, og sparke det meste af Dagen med Bagbenene mod Himlen, det er hedenske Djævle der stikke i de Dyr.“

Felician lod den ene Hingst trække ud, kastede sin Kofte og sprang op paa dens usadlede Ryg. Det unge Vilddyr steilede, satte sig opreist som et Lys, gjorde et Spring ret opefter, faldt ned paa Forbenene, berørte næppe Jorden, for atter som en spændt Fjæder at fare op i et nyt Luftspring, og kaste sig bagover. Hest og Rytter dannede

en aarvaagen smidig, sammengroet Masse; den unge Korsers alvorlige Ansigt bevarede dets Ro, alene Øinene skøde Lyn, Musklerne i hans Overarm spændtes som Toug, hans kraftfulde Skikkelse mistede ikke et Øjeblik dens plastiske Sikkerhed, medens han snarere syntes at opflamme Hesten til nye Bedrifter, end at ville dæmpe dens Tøilesløshed. Et Kvarteer varede denne Kamp, saa sank Dyret sammen, skælvende, fraadebedækket, og lod sig med ludende Hoved lede hen under Terrassen, hvorfra den unge Pige med spændt Opmærksomhed havde iagttaget dette Optrin.

Hun bøiede sig forover, lod kjærtegnende sin Haand glide gjennem Dyrets Manke, idet hun saae op i den unge Mands smilende Ansigt.

„Du er i Sandhed min Mester i at ride, Leoni!“ sagde hun. Comtesse Violanta var berømt som Rytterske over hele Øen.

„Manden bør være Kvindens Mester i Mands Gjerning,“ svarede Leoni og mødte rolig Grevindens Blik.

Hun bed sig i Læben, vendte sig og gik ind i Slottet. Solen sendte sine Straaler lodret og stikkende gjennem den lette Bjergluft, nogle bevæbnede Mænd vendte hjem fra Dalen med store Byldte paa de smaa, korsikanske Heste, der behændig sprang fra Klippe til Klippe; en Gedehyrde blæste paa Skalmeie ovre fra den modsatte Fjældvæg, en idyllisk Fred hvilede over dette lille Menneskerige, som blaalige Taager syntes at aflukke fra den øvrige Verden. Madklokken ringede, den sidste Lyd udenfor Slottet døde hen.

Inde i den Bjælkelofts Spisesal med de farvede smaa Glasruder sad Grev Ornano og hans Datter ved et rigt dækket Bord. Mørkerød Viin funklede i slebne venetianske Glaskaraffer. Den uundværlige Urtesuppe, der bedst tilberedes af vilde Bjergplanter, som den fattigste Kone daglig kan indsamle overalt, var allerede baaret ud, og Bækforeller

bragtes ind paa et grønt Majolicafad formet som et Skræppeblad. Døren til Forhallen gik op og Felician Leoni traadte ubuden ind.

En skarp Fold var synlig mellem hans Øine, iøvrigt bevarede han sin medfødte Ro.

Greven maalte ham misfornøiet fra Hoved til Fod og spurgte med skarp Betoning:

„Hvad ønsker du, min Ven? Køkkenmesteren lader dække til dig i hans Værelse."

„Jeg kommer for at byde Eder Farvel herinde," svarede Felician.

„Vil du allerede forlade os?" spurgte Greven forundret. „Det er jo en Aftale, at du bliver for at dressere vore Heste."

„Min Plads staaer tom ved min Faders Bord, der hører jeg til. Vil I mig noget, kunne I søge mig dernede," sagde Leoni, hilste og forlod Stuen.

Greven rystede misbilligende paa Hovedet, Grevinden hviskede nogle Ord til Pagen bag hendes Stol. Han forlod hastig Salen, lidt efter hørtes høirøstede Stemmer og Larm i Gaarden, saa blev det atter stille.

„Hvad betyder den Støi?" spurgte Greven.

„Leoni bliver foreløbig hos os," sagde Violanta, „det er ikke klogt at lade ham drage fortørnet tilbage til sin Slægt."

„Du har Ret, mit Barn, men hvorledes kunne vi forhindre ham deri uden at bruge Magt?"

„Overlad denne Sag til mig, kjære Fader!" bad Comtessen med et blidt Smil. „Jeg haaber, at vi skulle faae Bugt med denne gjenstridige Korser uden store Sværdslag."

Greven betragtede sin skjønne Datter og truede ad hende med Fingeren. „Jeg er fristet til at tro det Samme, tæm ham, men til Maade! Du Stakkel har kun faa af dine Jævnbyrdiges Adspredelser, til Vinter drage vi til Florents til din Kousine, Fyrstinde Corsini. Tæm ham, men til Maade, lille

Violanta.“ Greven stak sin tobenede Gaffel med det guldindlagte Jernskaft i et farceret Duebryst, spiste og sukkede hovedrystende over det trodsige Folk, der styrtede sin egen Undergang imøde.

„Ja, jeg troer sandfærdigen, at den sidste Korser, stukken paa en Spydstage, døende vilde undsige den hele Verden,“ sagde Stotskapellanen andægtig ved Bordenden. „Jeg tør endog paastaa, at en Korser ikke vil føle sine egne Pinsler i den hellige Skærsild, naar han blot kan faae Lov at see sin Fjende martres forsvarligt deri! Ak ja! Ak ja!“

Saa var det samme Dags Eftermiddag. Comtesse Ornano begav sig af den hvælvede Mursteenstrappe ned i det underste Stokværk, hvor Skumringen altid herskede indenfor de smalle Skydeskaar, der her erstattede Vinduesaabninger.

Om disse mørke Rum fortælles et Sagn. En af Ornanoernes kvindelige Forfædre blev i det 14 Aarhundrede Herskerinde over Slottet. Hun var stolt indtil Hovmod og skjøn til sine Beileres Fortvivlelse, thi hun bønhørte Ingen. De fleste af Øens Adelsmænd havde forgæves stræbt efter hendes Haand. En Dag red den velkjendte Borgherre af Istria ind i Slotsgaarden og blev venlig buden at træde indenfor. Det var en middelaldrende Herre, med strenge og uskjønne Ansigtstræk.

Han bød Comtessen sin Kjærlighed, hun smilede og bad ham at overnatte i Slottet. Samme Aften blev han fængslet af hendes Folk og indsat i et Jernbuur i Slottets underste Stokværk. Næste Morgen, fortæller Sagnet, at Adelsdamen steg ned til Fængslet, blottede sit skjønne Legeme foran Fangens Gitter, lokkende og fristende, for tilsidst haanligt at sige:

„See paa mig, troer du, at dette herlige Legeme blev skabt for at tilhøre en saa hæslig Mand, som du er?“

Andre Dage lystede det den tøilesløse Dame til Guitar

at foredrage glødende Elskovsdigte for sin Fange, snart improviserede af hende selv, snart laante af Folkets rige Forraad. I en gammel Bogsamling findes endnu en symbolsk Improvisation, der tilskrives nævnte Dame, digtet for hendes indespærrede Beiler. Indholdet heraf lyder omtrent saaledes i fri Oversættelse:

Et Kvad om Mandens Kjærlighed

af

Teacri.

Paa en Høislette ligger min jomfruelige Fæstning
Svulmende af Liv og Glød som en Kvindes Barm.
Farverige Taager skjuler Verden og Dalen.
Borgen hviler drømmende i Solens Glands,
Spurvene slaaes elskovsglade i Støvet ved dens Fod.

Ude i det Fjærne viser Fjenden sig,
Vældig, overmægtig rykker han nærmere.
Inde i Fæstningen vaagner Uro, Forvirring,
Brystværnet hæver sig væbnet mod Angriberen,
Beredt til Forsvar for Jomfruborgen.

Fjenden iler fremad i Stormmarsch,
Fordrer Overgivelse paa Naade og Unaade.
Fæstningen beleires ved Dag og ved Nat.
Mens Maanen svinder en silde Time,
Finder Voldsherren Borgen slet bevogtet.

Et Angreb følger mod den Forsvarsløse,
Et vildt Skrig lyder bag Fæstningens Volde,
Ledsaget af den fremtrængende Fjendes Seiersjubel.
Den Overvundne værger sig med høie Klager,
Mens Seirherren lader sit Offer lide Flammedøden.

Ja, den Værgeløses Bønner besvares med Latter,
Den jomfruelige Fæstning synker i Aske.
Det stærke Værn er brudt, Blod flyder i Slottets Hvælving,
Voldsheren rømmer først Stedet for sin mandige Bedrift,
Da det sidste Skrig veires hen i Natten.

Borgen ligger nu hærget og forladt,
Efteraarsstorme hvirvle det visne Løv om dens Fod,
Spurvene sidde matte og dvaske i de bladløse Grene.
Skal nyt Liv spire frem af den Beseiredes Skjød?
Det veed alene Alfaderens gjenfødende Almagt.

Tilsidst blev Grevinde Ornano kjed af denne spøgefulde og uskyldige Tidsfordriv. Hun besluttede at lade Adelsmanden forsvinde, fordi han herefter vilde blive hende en farlig og besværlig Nabo. Efter en Deel Overveielse besluttede hun at sulte Manden ihjel; denne Fremgangsmaade tilbød forskjellige Fordele, først og fremmest en ny Tidkort, og gav tillige Anledning til interessante Studier af menneskelig Modstandskraft, medens Damen indtog sine egne lukulliske Maaltider udenfor Gitteret.

Det lykkedes imidlertid Fangen at undslippe under Sultekuren. Han vendte tilbage i Spidsen for en talrig Skare Bevæbnede og indtog Borgen. Derefter lod den forhaanede Beiler Comtessen slæbe ned i en Hytte ved Alfarvei, hvor han overgav hende til sine Krigeres og Forbifarendes Velvillie. — Den tredie Dag opgav Grevinden Aanden paa et usselt Straaleie. Saaledes lyder Sagnet i dets mørke Vildhed, nøje overensstemmende med Tidernes Aand.

Comtesse Violanta begav sig altsaa ned ad den mursteensflisede Trappehvælving til underste Etage. Ved et mærkeligt Sammentræf af Omstændigheder holdt saaledes atter en Grevinde Ornano en Beiler fangen i disse mørke Rum.

En pantserklædt Hellebardist stod Vagt udenfor en med Jernnagler beslaaet rundbuet Egetræsdør. Han stødte sin Partisan mod Gulvet, idet han fik Øie paa Borgfrøkenen. Hun gav ham et Tegn. Døren blev aabnet og Violanta traadte ind til Fangen, Felician Leoni.

Han sad med Hovedet støttet mod Armen ved Træbordet henne under Skydeskaarsaabningen. Han reiste sig

rolig, idet Comtessen traadte ind og betragtede hende med et haanligt Blik. Hun saae i det sparsomme Lys, der kastede skarpe Slagskygger, for første Gang dette jernfaste Hoved og dets haarde Ansigtstræk, en af disse Mænd, der som Korserhelten Sampiero egenhændig kunde sænke Dolken i sin Hustrues Bryst, fordi hun under hans Fraværelse havde forhandlet om Overgivelse til Genueserne.

Comtesse Violanta standsede indenfor den halvt aabne Dør, hvor udenfor Skildvagten gik frem og tilbage.

„Jeg kommer for at udtale vor Beklagelse over det Skete," yttrede hun omsider.

Leoni reiste sig og løftede Haanden. „Din Fader har krænket Gjæstens hellige Ret. I Følge Guds og Menneskets Love er han forbandet som Kain. Gaa, du Datter af en Forræder." Han pegede mod Døren. Hun veg tilbage, forfærdet over den Voldsomhed, hvormed han pludselig gav sin Vrede og Foragt Udbrud.

„Hvorfor ere I Korsere saa vilde og umedgjørlige?" spurgte hun. „Du tvinger os jo selv til at bruge Magt mod dig, vi kunne ikke lade dig drage hjem til din krigerske Slægt, før dit Sind igjen er blevet roligt."

„I Sandhed, I gjør Ret i at begrave mig heroppe, thi i Morgen vilde min Slægt gjøre Eders Borg til en Ruin som de andre Adeliges heromkring, naar den erfarer at Grev Ornano har kastet sin Gjæst, en Leoni, i Fængsel, efter først at have haanet ham som en Leiesvend, og budt ham Sæde hos Eders Kjøkkendreng."

„Du tager Feil, det er ikke af Frygt, at vi foreløbig beholde dig heroppe," svarede Comtessen rolig. „Det er heller ikke min Fader, der lod dig fængsle, det er mig."

„Du!" Leoni rystede vantro paa Hovedet.

„Min Fader var uvidende herom. Det er heller ikke os, der først har brugt Magt overfor dig, du har øvet Vold

mod mig den Aften du røvede Billedet paa Kirkegaarden. Du bebreider os at have brudt Gjæsteretten. Har da ikke du egenmægtig brudt Gravens Fred? Du maa give det Billede tilbage til den Døde, og du er fri."

„Jeg giver det ikke tilbage," svarede Leoni.

Comtesse Ornani traadte frem mod Fangen og udbrød heftig: „Hvad er din Hensigt med at beholde Billedet? De sige, at der følger Troldomsmagt med Ranet fra en Grav. Troer du maaskee at kunne tvinge mig med dine Trolddomskunster? Taabelige Korser, før styrter vor Borg sammen, før du saaledes bøier en Comtesse Ornano under din Villie."

Comtessen talte med en ubegrundet Heftighed, bleg, med flammende Øine, som om hun værgede sig mod en usynlig Fare.

„Det klæder ikke en Kvinde at befale en Mand," svarede Leoni. „Du bytter vore Roller. Hvem er den Skyldige her, den, der øver Trolddom, eller den, som er Gjenstand herfor, og hvem siger, at min Forløsning fulgte med den Frihed, du lover?"

„Giv Billedet hid, det bringer os kun Begge Ulykke," sagde Violanta og sænkede sine Øine for Leonis luende Blik.

„Aldrig," svarede han.

„Nu vel, saa bliv. Ornanoerenes Slot har stærke Slaaer."

Comtesse Violanta forlod Rummet. Var hun tilfreds eller utilfreds med Udfaldet af dette Besøg? Hun vidste det ikke selv.

I de følgende Dage syntes Greven at have glemt Felician Leonis Tilværelse. Foruroligende Efterretninger vare indtrufne fra Ajaccio. Genueserne planlagde et Straffetogt mod den gjenstridige Befolkning i Vico. Hvad det vilde sige, vidste man af sørgelig Erfaring. Efter megen Blodsudgydelse og et længere eller kortere heltemodigt Forsvar blev Dalenes

Befolkning oftest nedhugget eller jaget op i Bjergene. Husene afbrændtes og Frugttræerne bleve afbarkede.

Greven sendte Slotspræsten ned i Dalen, for at tale Byens Ældste tilrette, den hellige Mand vendte tilbage med uforrettet Sag.

„Vi ville leve eller dø som Mænd," lød Svaret.

I de nærmest paafølgende Dage saae Felician ikke tiere Comtessen. Derimod besøgte Stotskapellanen Fangen flittigt og søgte ved Formaningstaler at formilde hans Sind. Leoni lod ham tale og syntes ikke at føle sig synderlig opbygget af dette mere velmente end oplysende Foredrag, hvori Djævlen og Skjærsilden indtog Hæderspladsen.

Den tredie Dag af Fangeskabet modtog Felician af Dørvogteren en Pakke, indeholdende et Udvalg af Petrarcs „vita solitari", der udtaler Digterens Glæde over hans Eneboerliv i Dalen Vancluse, tillige nogle af hans italienske Digte til Lauras Priis.

Den følgende Dag bragte Violantas Page Dantes „Divina Commedia", det var øjensynligt at Comtessens Tanke beskjæftigede sig med Fangen og søgte at bibringe hans „vilde" Natur lidt af Civilisationens Goder.

Efter ti Dages Forløb modtog Leoni gjennem to Hellebardister Opfordring til at følge dem. De førte ham ud paa den lille Slette foran Kirkegaarden, og overlode ham her til hans egne Betragtninger, idet de droge sig tilbage mod Vindebroen, hvorfra de bevogtede Fangen med tændte Luntebøsser.

Violanta kom ud fra Kapellet og nærmede sig Leoni.

„Hvor længe har du i Sinde at glæde os med dit Besøg?" spurgte han med et Smil.

Leoni pegede ned paa Graven, hvorfra han havde røvet Billedet og sagde haanlig:

„Du elskede ham højt, den stakkels Døde?"

Violante tav.

„Du har Ret, han bør beholde, hvad hans er," udbrød Felician og lagde den lille Kapsel paa Jordhøien. „Mig kalder Livet, mine Brødre og min Slægt drager nu i Kamp for vor Frihed dernede i Dalen, min Plads er imellem dem — din her hos den Døde."

„Han var min Fætter," sagde Violanta rolig og lod sine store talende Øine dvæle ufravendt paa Leoni. „En stakkels Krøbling, som jeg pleiede til det sidste. Han bad mig lægge det Billede, han selv klippede, i hans Kiste; jeg kom først mit Løfte ihu, da Graven var tilkastet, nu hviler han i Fred. — Men du, Korser, med dine store Ord, seer du, jeg bøiede dog din stive Nakke?" Der lød ingen tilfredsstillet Glæde i Violantas Spot, medens der fløi et Lys over Leonis alvorlige Ansigt, som om den Døde nu virkelig havde gjengivet ham Fred, idet han gav Graven sit Rov tilbage.

„Du lovede ogsaa at dressere min Hest, det blev ved de store Løfter," ytrede hun haanlig, idet Leoni vendte sig for at gaae.

„Jeg holder mere af at læse dine Bøger," svarede han.

„Du kan altsaa læse?"

„Aa ja," svarede Felician med et ironisk Smil. „Den Smule jeg kan, lærte jeg i Florents."

„I Florents?"

„Ja, ved Universitetet, hvor jeg tog Doktorgraden i Statsvidenskab."

Violante betragtede ham forbavset. Jævn og fordringsløs besvarede han hendes Spørgsmaal og aabenbarede pludselig en Overlegenhed i Aand og Dannelse, som hendes forstod at skatte.

Det var allerede dengang hyppigt Skik, at velhavende Bønder sendte deres Sønner til Fastlandet, for at lade dem studere. Korsikanerens Energi og Stolthed hjalp ham som

oftest til at opnaae Udmærkelser ved Universiteterne, derefter vendte de tilbage og viede Fædrejorden deres Kræfter. Det var og er derfor ikke sjældent at træffe høi Dannelse ikke alene hos Øens kommunale Embedsmænd, men tillige mellem kofteklædte Bjergfolk.

Violanta bøiede hilsende sit Hoved for Leoni, saa hævede hun det igjen og saae udfordrende paa ham.

„Og hvad saa? — Hvad enten du er Doctor, Bonde eller Berider, her skilles vore Veie. — Hvorfor sneg du dig egentlig herop forleden Aften?“

„Jeg vilde see Dig. Skal jeg ogsaa sige, hvorfor jeg vilde see dig?“

„Jeg spurgte for at faae et Svar.“

„Jeg mødte dig første Gang derovre i Skovene, du red alene. Saa standsede du, strakte Armene ud mod Dalen og udbrød: „Smukke, smukke Corsika!“ Din Stemme lød saa kvindelig blid, at jeg glemte du var den stolte Comtesse. Jeg elskede dig fra det Øieblik, dermed er alt sagt. Dit Billede fulgte mig ned i Dalen, det stod mellem mig og mine. Du kaldte mig herop ved Dag og ved Nat, mit Liv blev en eneste dyb Længsel. — Saa lærte jeg dig selv at kjende.“

Leoni tav. Violanta betragtede ham med et tilsløret Blik. „Og saa?“ spurgte hun.

„Ja, saa opdagede jeg, at jeg havde taget feil, saa er der ikke mere tilbage. Her skilles vore Veie.“

„Hvorfor har du sagt mig alt dette,“ spurgte Violanta heftig: „Nu tager du høitidelig Afsked, og i Morgen sniger du dig vist atter herop og belurer mig.“

Leoni traadte nærmere.

„Nei, jeg vender ikke tilbage. Veed du i det Hele, hvad en Mand er? Du dømmer os vist alle efter dine adelige Tilbedere, dette Legetøi, dernede i Florents? See ret

paa mig, ringe staaer jeg for dig, men det skal du ret fatte, inden vi i Aften skilles, du ægte Datter af Ornanoerne! Vi To passe ikke for hinanden: Jeg tilbad dig oppe under den blaa Himmel, og fandt dig derinde i Fængselet bag dine Jerngitre, en hovmodig Adelsdame, der kryber i Skjul bag sit Navn, der leger Mand i Kvindeskjørter, bruger Vold, hvor ikke List strækker til, og som heller gaaer tilgrunde i Kamp mod sig selv end at give Afkald paa sit Hovmod. Da vi To mødtes forleden, da tændtes ogsaa Gløden i dit Hjærte, jeg læste det i dit Blik, jeg læser det igjen i dette Øieblik, men det skal du vide, før vi nu skilles: du maa tilbyde, for at jeg skal modtage; før du selv beder om at bytte dit Navn for Leonis, før kan det ikke blive dit, — før du kvindelig blid bøier dig mod mig, før lægger jeg dig ikke til mit Bryst."

Violanta skjælvede, medens Leonis mægtige Skikkelse ligesom voksede for hendes Blik; det forekom hende, at hans klare og mandige Stemme udtalte hendes Dødsdom, — hvoraf hun dog begjærlig opfangede hver Stavelse. Nyt og fremmed lød dette kraftfulde, hensynsløse Sprog i hendes af Smiger og blomstrende Talemaader forvænte Øre. — Hvad foregik der i denne sydlandske Ildsjæl, saa rede til Hengivelse, naar den blot kunde erkjende sin Herre, saa lidenskabelig ydmyg overfor al sand Storhed, saa længselsfuld higende efter at kunne give sig selv Tilladelse til at underkaste sig i Tilbedelse? og dog saa indgroet i Adelsfordomme, at de vare blevne en Deel af hendes Væsen. Kampen i Violantas Indre bragte Blodet til at skyde op i hendes Kinder, for atter at vige Pladsen for Ligbleghed, gamle Diger brødes, nye reiste sig i dette Nu, da Kvinden, som der siges i Bibelen, vækkedes tillive af Mandens Ribbeen.

Stilheden om disse To, der her kæmpede den dyre Kamp om Livets Lykke, afbrødes pludselig af et Skud. Helle-

bardisterne ved Vindebroen løb med høie Raab mod Slotsindgangen, medens bevæbnede Mænd vrimlede frem fra Klipperne paa den modsatte Side af Broen.

„Til Vaaben! Til Vaaben! Mændene fra Cavro og Arbory storme Slottet," lød Kurens Stemme fra Vagttaarnet. Stormklokken klemtede.

Violanta ilede mod Indgangen, Leoni fulgte hende, de forsvandt i samme Øieblik som Slotsgaarden fyldtes af væbnede Mænd. Overrumplingen var fuldstændig. Greven og hans Mænd havde mindst af alt tænkt, at Ornanoernes Arvefjender fra Cavrodalen pønsede paa Ondt mod Borgen i en Tid, da Genueserne truede dem selv og omliggende Dale med Troppebesættelse.

Forrest blandt de Indtrængende saaes den gamle Leonis graanende Skikkelse og hans Sønner. Overalt vrimlede sortsmudsede Hoveder med lynende Øine frem over Afgrundens Rand, medens Grevens Stridsmænd forgæves bestræbte sig for at lade Faldgitret gaae ned foran Porten.

Uro og Forvirring overalt, Skrig og Trusler. De første Øksehug drønede allerede mod Murtrappens lukkede Egetræesdøre.

Medens dette foregik udenfor Slottet, stod Greven skjult i en Vinduesfordybning og saae ned i Gaarden. Alene hans Fingre, som nerveust skiftede Støttepunkt i Karmen, røbede, at han var Bytte for en stærk Ophidselse.

Døren blev revet op, og Felician Leoni sprang imod ham.

„Kommer du for at myrde?" spurgte Greven.

„Tag dine Vaaben, gamle Mand!" raabte Felician. „Fjenden er i dit Huus."

„Jeg seer det, din Fader og dine Brødre ere forrest i Flokken, du har vel kaldt dem herop for at hævne dig?"

„I har gjort mig Uret!" sagde Leoni, „gjør en Undskyldning, og jeg skal frelse din Borg."

„Jeg har ikke fornærmet dig!“ svarede Greven, medens et listigt Smil gled over hans skarpe Træk.

„Siig et venligt Ord, Greve, ræk mig blot din Haand, saa skal alt blive godt endnu!“

„Skal jeg gjøre en Undskyldning for min Datters Luner? jeg troede hun forlængst havde oplyst dig om, at din Plads ved vort Bord tre Dage itræk ventede dig forgæves.“

„Hør! De have sprængt Dørene dernede, ret straks storme de herind.“

„Ja, jeg hører de fare frem som Vilde, det er nu engang Eders Sæd, I Korsere!“ svarede Greven rolig. „Kom, sæt dig her hos mig ved Bordskiven, nu vil jeg være din Kjøgemester, saa drikke vi et Bæger Viin sammen, vi kunne dog ikke standse de gale Mennesker.“

Greven lod Handlingen følge paa Ordet. Han satte sig ved Bordenden og lod Leoni tage Plads ved sin høire Side, idet han fyldte hans Bæger.

„Foretrækker du korsikansk Viin, jeg holder meest af den røde Burgunder,“ sagde Ornano.

Leoni betragtede ham forbavset, han fattede ikke ret denne Ro, medens Fjenden med bragende Økseslag sprængte Døren i Sidestuen og stormede mod Spisehallens Fløidøre, den sidste Skranke mellem dem og Fjenden.

„I er en Adelsmand efter mit Sind!“ udbrød Leoni og rakte sit Bæger mod sin Vært. „I taber ikke Hovedet i Farens Stund.“

Greven løftede hilsende sin Pokal. I det samme splintredes Døren for drabelige Øksehug og gamle Leoni viste sig i Aabningen, bag ham saaes hans Sønners og Vicomændenes vrede Ansigter. De bleve staaende som lamslaaede ved det Syn, der mødte dem. Felician, Fangen, som de vare komne for at befri af forsmædeligt Fængsel, sad her og drak Viin med Greven, hvem den forhaanede Slægt havde isinde at

tage blodig Hævn over. Gamle Leoni sænkede sin Økse og stirrede fra den ene til den anden.

„I være mig velkomne, I gode Venner, skjøndt I just ikke fare med Lempe," sagde Greven og reiste sig. „Kom og drik et Glas med Felician og mig. I maa jo være tørstige efter eders anstrengende Arbeide."

Gamle Leoni traadte frem.

„Dette hænger ikke rigtig sammen," udbrød han og betragtede Sønnen skarpt. „Igaar sad Felician hernedenunder som en fangen Mand, vore Spioner og mine Sønner ere vel underrettede, de fare ikke med Pjank; enten er Felician blevet forgjort heroppe, eller han søger at føre sin Fader bag Lyset."

„Ere I Mænd og lader Eder narre af en Kvindes Luner?" spurgte Greven smilende. „Eders Søn er min og Comtesse Violantas kjære Gæst, vi have søgt at fængsle ham til vor Borg efter bedste Evne, maaskee har han og min Datter leget Hund efter Hare, hvad veed jeg derom — der sidder han og kan svare for sig selv. Imorgen sende I mig Eders bedste Tømmermænd herop, for at udbedre Skaden paa mine gode Døre, dermed er den Sag i Orden!"

I det Samme lød et vildt Skrig fra Borgens Sydside. Felician sprang til Vinduet. Fyrretræesfakler oplyste Gaardsrummet, der var opfyldt af Stridsmænd: Folkene fra Arbory og Cavro, Ornanoernes Arvefjender, der her sloges for egen Regning, og kun havde gjort Følge med Vicomændene, for saa meget lettere at tage Hævn over gamle Tvistigheder. Midt i denne Skare saaes nogle lysklædte Kvindeskikkelser, der under Raab og Larm modstræbende slæbtes mod Yderporten.

„Til mig, I Vicomænd!" raabte Felician, greb Faderens Økse og stormede ned i Gaarden, ledsaget af sine Brødre. Ved Porten indhentede han de fangne Kvinder, Violanta og

hendes Tærner, hvis Skrig og Bønner overdøvedes af Larmen. Felician lagde Haanden paa en høi og sortsmudset Hyrde, der havde grebet Comtessen om Livet, og kastede ham tilbage. Han svingede Øksen over sit Hoved, de Nærmeststaaende sprang tilside og lod en Kreds aaben omkring Felician og Violanta.

„Hun tilhører mig! Det er vor Aftale!“ sagde den sortskæggede Korser og lagde sin haarrige Haand paa den unge Piges Skulder. „Kun for at faae hende gav mine Kammerater og jeg Eder vor Hjælp. Kender du mig, Felician Leoni?“

„Du er Banditen Arighi. Javist kjende vi dig Alle, for to Aar siden røvede du Stefanis ældste Datter og førte hende op i Bjergene, ifjor tog du hans yngste. De ere nu Begge dine Hustruer, Comtesse Ornani bliver ikke din tredie.“

Banditen peb i Fingrene, nogle barbrystede Hyrder stillede sig ved hans Side.

„Pigen tilhører mig,“ ytrede han sindig, „enhver, der vil hindre mig i at tage hende med, skal være kold inden Aaret er omme.“

Banditen saae sig om, et bredt Smil blottede hans gullige Tænder. Saa stor var den Rædsel, hans Navn indgød, saa sikker denne Trusels Virkning, at Kredsen blev større omkring Hovedpersonerne i dette Skuespil. Felician havde slynget Armen om Violantas Liv og holdt hende opreist.

„Frels min Fader, frels mig!“ hviskede hun.

Felician sagde rolig til de Omkringstaaende:

„I seer det jo, at hun tilhører mig; naar var det Skik blandt Korsere, at den ene røver den andens Brud?“

Banditen opslog en Skoggerlatter.

„Troer du at kunne føre mig bag Lyset, gode Felician?“ raabte han, „naar var det Skik, at en Comtesse Ornano godvillig tager en Bondesøn tilægte? I siger blot saa for iaften at fri hende af mine Hænder, imorgen leer hun af os Alle.“

Violanta stod rolig ved Felicians Bryst; hun syntes ikke længere at bekymre sig om, hvad der foregik omkring hende.

„Derhenne er Kapellet og der bag Muren staaer Slotspræsten, lad ham vie Parret sammen, saa er den Sag klar, og Pigen er Leonis Kone," udbrød en dyb Stemme blandt Vicomændene. En Bifaldsmumlen besvarede dette Forslag.

„Til Kapellet! til Kapellet!" lød et eenstemmigt Raab.

Den skælvende Slotskapellan blev skubbet ind i Kirken, Mængden fulgte efter med Felician og Comtessen, Røgelsen laa endnu i Luften derinde, et enligt Lys brændte foran Alterbilledet. Munken rettede sin krogede Skikkelse og fremstammede:

„Jeg kan umuligt vie Comtessen uden hendes Faders Samtykke."

„Her er det!" sagde en skægget Bonde og huggede sin Økse fast i Gulvet foran den Geistlige.

Felician Leoni og Violanta stode foran Alteret. Han havde taget hendes Haand med et fast Greb, deres Øine mødtes.

„Stol paa mig!" hviskede Felician, „imorgen er du fri!"

„Jeg veed det!" svarede hun, „jeg maa tilbyde, for at du vil modtage!"

Felician foer sammen og kastede et forskende Blik paa Violanta. Hendes Øine vare fæstede paa Crusifixet foran Alteret med et Udtryk, som om hendes hele Væsen var grebet af den hellige Handling; hendes Læber bevægedes i Bøn.

„Jeg har heller ingen Brudering, der kan sandelig ikke blive noget af denne Vielse," sagde Munken fortrædelig.

„Her er Ringen," sagde en Hyrde og drog en svær Jernring af sin Tommelfinger, „den bringer Lykke. Det var min Moders Brudering."

Præsten tog den modvillig. Efter det romerske Ritual skal Ringen indvies inden den rækkes til Bruden. Slotskapellanen rakte den med rystende Haand frem mod Violanta.

„I glemmer at velsigne Ringen, ærværdige Fader!“ ytrede hun dæmpet med et roligt Blik.

„For Guds Skyld, hvad gjør I, naadige Comtesse!“ udbrød den hellige Fader forfærdet, „Vielsen bliver jo gyldig!“

„Guds hellige Død!“ udbrød Banditen, der mistroisk havde stillet sig ved Brudens Side og holdt nøie Vagt over at alt gik rigtigt til. „Vil Du holde os for Nar? Velsign Ringen og det forsvarlig!“

Banditens truende Nærhed bragte Munken til Lydighed.

Den her omtalte Jernring findes endnu opbevaret i Ornanoernes Slægt.

Lidt efter lidt havde der sænket sig Stilhed over Bjergfolket, der stod tæt sammenstimlet om det unge Par. Denne hellige Handling er for Korseren af dyb og gribende Betydning, en Brud staaer for ham som Indbegrebet af Naturens Duft, Stammoderen til en ny Slægt, hvoraf hvert enkelt Medlem er — Korser. De mørke, vejrbidte Ansigter dukkede frem i Tusmørket omkring Alteret som rødlige Pletter i et af Alderdom sværtet Kirkebillede.

Saaledes fuldbyrdedes denne Tvangsvielse. Da Stridsmændene atter strømmede ud i den fakkelopyste Gaard, beredte Greven dem en gjæstfrie Modtagelse, idet hans Folk havde trillet nogle Ankere Viin frem for Indgangsdøren. Gamle Leoni tog Slotsherren i Favn paa Trappeafsatsen for Alles Aasyn. Vinen strømmede i fyldte Bægere, det krigeriske Overfald endte uden Blodsudgydelse. Den kloge Adelsmand havde reddet sit Slot.

I Løbet af den næste Uge blev Vicodalen Vidne til et andet Overfald af en saa blodig og grusom Natur, at Aarhundreder endnu ikke har udvisket Mindet herom. Genuesernes Straffetogt for at inddrive resterende Skattebyrder blev iværksat af en Troppemængde, som var Landsbyens Befolkning tidobbelt overlegen i Antal. Dalstrøget blev oversvøm-

met af genuesiske Soldater, der hærgede, skjændte og brændte, hvor de kom frem. Landsbyen beseiredes efter et med Heltemod ført Forsvar fra Huus til Huus.

Den 17. Juni lød Trommehvirvler paa det lille Torv, hvor Fontainen endnu plasker Vinter og Sommer. Landsbyens overlevende Forsvarere ledtes frem i Lænker. Deres Dødsdom blev dem forkyndt. De kraftfulde Mænd hørte den med opreist Pande og et haanligt Smil.

Blandt Fangerne vare gamle Leoni og hans tre Sønner, de andre vare faldne i Kampen. Felician stod lænket ved Faderens Side, hans Blik fløi op mod Ornanernes Borg, der tegnede sig som en takket Klippespids mod den kornblaa Himmel ude i det Fjerne. Han sendte sin sidste Hilsen derop, sin eneste og brændende Tanke. Han havde ikke gjenseet Violanta siden hiin Aften i Kapellet. Samme Nat fulgte han Faderen hjem til Dalen, for at deeltage i Landsbyens Forsvar, han blev greben med Vaaben i Hænderne og dømtes fra Livet med sin øvrige Slægt.

De Fangne stilledes op i Række, medens Soldater marcherede frem med tændte Luntebøsser.

En Præst beredte de Dømte, deres sidste Øieblik var kommet.

Saa traadte de genuesiske Officerer frem fra Grev Multedos Huus ved Torvet, for at overvære Executionen.

Blandt dem saaes Grev Ornano og en ligbleg Kvinde.

Felicians Øine udvidedes. Violanta mellem Korsernes Dødsfjender, for at see hans og hans Landsmænds Drab!

Grev Ornano gik hen til Felician og rakte ham Haanden.

Felician tog ikke imod den, hans Blik hvilede ufravendt paa Violanta. Ornano fremdrog et Papir og forkyndte Felician, at han havde udvirket hans Benaadning hos Genueserne imod at han i tre Aar forlod Øen.

„Herren være priset!“ lød gamle Leonis dybe Stemme blandt Fangerne.

Greven vinkede til Violanta, hun nærmede sig med løftet Pande.

„Din Hustru her har tvunget mig til at udvirke din Frikjendelse," sagde Greven.

Felician foer sammen. „Min Hustru?"

Violanta svarede med foldede Hænder: „Ja, din Hustru, som beder dig at modtage dit og hendes Liv af min Faders Haand?"

Felician vaklede, hans Blik fløi fra Violanta mod Faderen og Soldaterne med de brændende Lunter.

„Jeg kalder dig Søn. Herefter skal Du bære Navnet Leoni Ornano," sagde Greven høitidelig, og lagde sin Haand paa Felicians Skulder.

Felician rettede sig heftig. „Ornano Leoni!" udbrød han og løftede sin lænkede Haand.

„Leoni," sagde Violanta og sænkede sit Blik i hans.

„Er alt dette Sandhed?" spurgte Felician, og rettede sin lænkede Skikkelse: „Min Violanta, — „Du, Moder for Leonis Sønner!"

En Geværsalve lød. Da Krudtrøgen gled bort, laa de korsikanske Fanger strøede paa Jorden.

Felician knælede ved Faderens Legeme. Den graahaarede Kæmpe borede sine Hænder ned i den Jord, som han havde viet sit Liv, og som nu drak hans Blod. Felician drog Violanta ned ved sin Side.

„Fader! Jeg bringer dig Stammoderen for vor Slægt, velsign os!"

Oldingens bristende Blik søgte Violantas.

„Leve Corsika!" hviskede han og udaandede i Sønnens Arme.

NYTAARSSKUD PAA KORSIKA

Det er Valgdag i Ajaccio. Folket er en ophidset, bevæget Masse, der bølger frem og tilbage i Gaderne under Leve- og Pereat-Raab, Bladene strømme over af svulstige, flammende Opraab som følgende:

„Korsere! Maalet er fuldt, Forræderne, disse fejge Niddinge, have sat Kronen paa deres Nederdrægtighed!“ eller:

„Landsmænd! Vreden tordner i vore forhaanede korsikanske Hjærter, Plads for Retfærdigheden! Enhver, der føler det korsikanske Blod gløde i sine Aarer, maa slutte sig til os! A nous, I Undertrykte! à nous, I Tapre, à nous, les Corses!“

Solen lyser, Luften er foraarsvarm. Taagen ligger blaa over Bjergene, Kaktus'en stritter frem mellem de sværtede Huusmure. Skrigene tiltage, mens Solen synker, Lysene tændes, det er nu livsfarligt at færdes i Ajaccios Gader. Nede i Hallerne sidde Sælgekonerne og gestikulere, raabe, gjøre Propaganda for Bonaparte hos deres Kjøbere. En gammel Hex, indsvøbt i uldne, pjaltede Shawler, river hvert Øieblik Victor Bonapartes lasede Billede frem fra sin blottede, rynkede Barm, kysser det fanatisk, rækker det op mod Kjøberen og skriger med hæs Stemme; „Oh, l'enfant de mon coeur, du, mit Hjertes eneste Barn!“ Udraab, der bliver

kvalte af Handelsskrig: „Scelleri, to Sous, Røverkjøb, oh, Victor, l'empereur du ciel!“

En saadan Prøvevalgdag begave tre Stillere sig fra Ajaccio op til Bjergflækken Alata, for at præsentere Kredsens republikanske Valgkandidat, den unge Kjøbmand Donziolo. Det var straalende Vejr, blaalige Luftnedslag laa som et mildnende Slør over den sydlandske Farvepragt, over Klipper og Flod og Engpletter, Makikrattet sendte sin bitre, aromatiske Duft over Jorden, de fire Mænd sade fordybede i alvorlig Samtale, de vidste, at det var forbundet med Fare at fremstille en Republikaner for de bonapartiske trodsige Bjergboere.

Vognen rullede ind i Flækken, den laa som uddød, en Gris gryntede i en Møddingpøl, en rynket gammel Kvinde sad i Sollyset og stirrede frem for sig. Henne foran Gjæstgiverstedet stod en Flok Korsere i deres hjemmevævede brune og sorte langhaarede Kofter, allesammen med Bøsserne over Skuldrene.

De fire Embedsmænd lode Vognen holde, blottede høflig Hovederne og stege ud. Deres Hilsen blev ikke gjengjældt, mørke og truende Blikke skjøde frem under de bredskyggede Filthatte. Den ældste Embedsmand, Hr. Frasseto, henvendte nogle bøflige Ord til den ældste Bonde i Kredsen, et foragteligt Skuldertræk blev Svaret, derefter vendte Bonden ham Ryggen.

Pludselig begyndte den lille Kapelklokke at klemte med de tre kjendte, hurtigt paa hinanden følgende Slag, der forkynde et Dødsfald.

„Hvem ringer I til Liig for?“ spurgte en af Herrerne deeltagende,

„For Republikken,“ svarede en Bonde og greb om Bøssen.

Dødsklokken holdt op at kime. Ved at see op til Klokketaarnet opdagede Stillerne en ung, sortsmudset Knøs i

Glughullet, han slængte Kneblen fra sig, greb sit Gevær, et Skud knaldede, og en Kugle prellede tilbage fra Klippemuren ikke langt fra det Sted, hvor Donziolo stod.

I samme Nu vare alle Bøssepiberne rettede mod Valgkandidaten, de tre Stillere kastede sig foran deres Ven og søgte at trænge ham tilbage mod Vognen, Hestene steilede, reve sig løs og fore ind i Byen.

En Haanlatter hilste de Ulykkelige.

„Bed dit Fadervor," sagde den gamle Stefani til Donziolo, „du skal dø, de Andre kan gaa."

Bleg og skjælvende foldede Kjøbmanden Hænderne og fremstammede en Bøn om Naade: han mødte kun mørke og haanlige Blikke. Han sank i Knæ og mumlede en Bøn. Da traadte en Bonde frem i Kredsen, lagde sin Haand paa den Knælendes Skulder og sagde til sine Kammerater:

„Disse tre Herrer fra Ajaccio ere komne herop, for at forestille os en af Republikens Mænd. Her seer I ham, dette rystende Faar! Kryb I nu kun tilbage i jeres Muldvarpehul dernede i Dalen, vi har blot gjort lidt Løjer med Jer."

Bøssepiberne sænkedes, de fire Herrer begave sig slukørede mod Vognen. De naaede den alligevel ikke uden Blodsudgydelse. Idet Vognens Ejer, Grev Pozzo di Leca, besteg Bukken, traadte en Bonde frem af Rækken og spurgte:

„Kjender Du mig, Grev di Leca?"

„Nei," svarede Greven og betragtede Manden stivt.

„Husker Du for tre Aar siden, da vi valgte dig ind i Municipalraadet dernede, saa lovede Du mig en Slutterplads i Ajaccio Fængsel!"

„Det husker jeg ikke."

„Jeg spurgte dig: „Kan jeg sælge mit Kvæg?" „Sælg," svarede Du, „og kom saa til mig." Jeg solgte hvad jeg ejede heroppe, men da jeg kom til din Dør, blev jeg jaget bort som en Hund, jeg undsagde dig paa Tro og Love, du

har bragt mig og mine til Tiggerstaven. Der, tag dette til Gjengjæld!“ Bonden skjød sin Bøsse af mod Grevens Bryst, Manden segnede tilbage i Sædet, Tømmen faldt af hans Haand, Bonden gav Hestene et Slag, de satte afsted i Firspring, Vognen forsvandt ved en Omdreining af Veien.

Nede i Palazzo di Leca udenfor Ajaccio var der Travlhed til Festen efter den forventede Valgseir samme Aften. Grevinden stod midt i Kjøkkenet. Hendes Øine vare blodskudte, hendes sorte Haar hang frem i Tjavser under Kniplingsfaldettaen, hendes fine, sorte Uldkjole var melet og plettet, Grevinden satte selv Dejgen til Brutschkagerne, en vanskelig korsikansk Folkeret. Hendes Stemme var af Kommandoraab, som Ingen adlød, af Trusler og himmelraabende Forsikringer om, at hun var Korsikas meest plagede Husmoder, tilsidst gaaet over i hæse, uartikulerede Strubelyd.

„O, Du Datter af en Skorpion, du Datterdatter af en Vildso fra Monte Nero,“ skreg Herskerinden og rystede sine oprakte Hænder mod de nærmeste Piger.

Døren blev revet op, en Tjener styrtede ind med alle Tegn til Forfærdelse i sit nyragede Ansigt.

„Greven er skudt, er steendød!“ raabte han; „ret nu drejer Vognen ind i Gaarden med vor Husbondes Liig.“

Grevinden blev staaende forstenet, hendes sorte Øine flakkede om i Stegerset, som om hun søgte en Støtte, for ikke at segne. Pludselig rettede hun sig i Veiret med en lynsnar Bevægelse.

„Hurtig, Brutschkagerne hen til Bagerovnen, ellers er vort Arbeide jo omsonst; hvad stirrer I efter, I Umælende, er Jeres egen Husbonds Liig bragt herind i Huset, tør vi ikke længere bage gyldne Festkager. Hurtig af Sted med Jer, I Negerugler! og saa strøer vi Aske overalt.“

Pigerne skyndte sig ud gjennem Husets Bagdør med Kagepladerne; i det samme rullede Vognen op foran Hoved-

trappen, trukket af de skumbedækkede Heste; Greven laa bleg og blodig tilbagelænet i Sædet, Tømmerne slæbte i Gruset.

Grevinden traadte frem paa Platformen; hun havde strøet Aske paa sit Hoved og udslaaet sit sorte, krøllede Haar, der bølgede som en Kaabe om hendes Legeme; hun løftede Armene mod Himmelen og udstødte høje Jammerraab. Pludselig holdt hun inde og brød derefter ud i en improviseret Klagesang; stedse inderligere, rigere strømmede Ordene fra hendes Læber, ophøjede og gribende, som syntes at tolke den sandeste Smerte:

O! du min ædle Husbond!
Du Søn af en Kongeæt!
Bleg og blodig ligger du her, ramt i dit mandige Bryst.
Tømmen er gledet af din Haand,
slæber i Gruset,
Jeg, din sørgende Kvinde, tager den op.
Hævnen er vor, er min! min!

Grevindens hæse Stemme blev dybere i bløde, gutturale Lyde, den sænkede sig som blide, indsmigrende Kjærtegn over det afsjælede Legeme. Sorgens fuldendte Billedstøtte formet af en Mesters Haand.

Folkehoben, der samledes i bestandig tættere Klynger, stod i ærbødig Afstand og gjorde hverandre opmærksomme paa Blodet, der dryppede fra Vognen. Solen lyste over den Dødes stivnede Træk. Grevinde Pozzo sled en Lok af sit prægtige Haar og holdt den i Vejret, medens hendes Stemme sank ned i det dybeste Struberegister; ikke et Aandedræt hørtes i Hoben, medens hun hviskede mellem de hvide Tænder bag de tilbagestrammede, blege Læber:

„Hævnen er min!“

„Hævnen hører mig til, siger Herren,“ udbrød en lydelig Røst i Folkehoben, og en myndig Munk, iført Franciskanerkutten, trængte sig frem til Vognen. De vide Ærmer glede

tilbage og blottede hans muskuløse Arme, medens han holdt Korset ved sit Bælte høit i Veiret over den Døde.

Nogen Tid efter denne sørgelige Begivenhed talte Folk i Ajaccio meget om den gode Enkegrevinde di Leca, der ikke alene syntes at have tilgivet sin Mands Morder, men endog havde taget hans uforsørgede Børn, Drengen Paolo og Pigen Petrea, i Huset og lod dem opdrage i gode Sæder. Om Aftenen kunde man ofte see Drengen Paolo snige sig ud af Bagdøren med en fyldt Madkurv, som han bragte op i Makikrattet til Faderen, Grevens Banemand, nuværende Bandit.

Folk havde til Deels Ret i denne Formodning. Paolo begav sig virkelig en Gang om Ugen op i Bjergene bag Ajaccio, hvor han paa bestemt aftalt Sted anbragte Madkuven, idet han iagttog den Forsigtighedsregel, hvergang at skifte Plads for det Tilfælde at han blev efterfulgt af Politiet, der oftest benytter dette Familie-Provianteringssystem, for at udspionere Banditernes Opholdssteder.

En Aften i Oktober trængte Drengen forpustet ad ubanede Omveie frem mod en Grotte mellem Klippetoppene hinsides Ajaccio. Han udstødte et Glenteskrig; da Ingen svarede steg han ind i Hulen og stillede Kurven bag en Steenblok; her fandtes et Leie beredt af Lyngriis og Kviste, hvorpaa laa udbredt et uldent Dækken.

Over dette Leie, skjult bag den fremspringende Steen, brændte en lille Væge i en Skaal, fyldt med Olivenolie og oplyste et farverigt Madonnabillede. Drengen gjorde Korsets Tegn, satte sig derefter rolig paa Leiet og ventede. Mørket var faldet, tunge Skyer slæbte sig forbi Hulens Indgang. Drengen sad fordybet i sørgmodige Betragtninger og stirrede ud i Ødet.

Pludselig lød en dæmpet Hundegøen og en graa stikkelhaaret Hyrdehund foer gjennem Aabningen og sprang op ad

Drengen. Lidt efter traadte Banditten Serpentino, Paolos Fader, ind i Grotten. Han var bleven magrere siden den Dag han skjød Grev de Leca i Alata; hans Øine laa dybt og havde et vildt, speidende Udtryk som et jaget Dyrs. Uden at sige Goddag til Drengen, der havde reist sig, gik han hen til Kurven, slog Laaget tilside og gav sig graadig til at spise som en Udhungret, medens Hunden taalmodig ventede, til det blev dens Tur at faae noget.

„Du er en god Søn, Paolo," sagde Faderen omsider, „men Grevinden er endnu bedre, vær hende lydig og underdanig og tjen hende med dit Liv, Dreng. Din Fader har gjort hende til Enke, og see, hun er barmhjærtig og giver hendes Lykkes Banemand Livet."

Drengen svarede ikke. Hans Bryst arbeidede i undertrykt Sindsbevægelse.

„Ær hende, hun er en from Helgen, og siig hende engang, naar du er alene med hende, at din Fader angrende paa sine Knæ har bedet om Tilgivelse for hans svare Synd mod hende, der nu er en god Moder for to Forældreløse, — gjengjæld hende dette, min Dreng, saa lyser min Velsignelse over dig."

Drengen sprang op og rev Blusen af sit blottede Legeme. Han bøiede sig frem i det sitrende Skær fra Helgenlampen og raabte med en Heftighed, der kvalte hans Stemme:

„See hendes Godhed mod dine Børn, Fader!" Serpentino bukkede sig over Drengens Legeme, og bemærkede at hans Ryg var strimet og underløbet af Blod som efter skarpe Piskeslag.

„Saaledes seer ogsaa Petra ud!" hviskede Drengen. „Iaftes, Grevens Navnedag, kom hun ind i vort Kammer og tvang os til at bede, medens hun slog os for din Brøde, den Hilsen bød hun mig bringe dig i Aften."

Banditen udstødte et dumpt Skrig.

„Gaa!“ udbrød han lidt efter, „hils Grevinden, at hun skal høre fra Serpentino inden Maanen skifter.“

Nogle Dage efter sendte Grevinde Pozzo i Ajaccio Bud efter en Gendarm Corporal.

Da denne traadte ind i den sørgeklædte Enkes Værelse, modtog hun ham med knejsende Holdning og lynende Øjne. Hun strakte Haanden i Vejret og sagde:

„Banditen Luigi Serpentino, der myrdede Grev Pozzo di Leca, er død!“

Gendarmen fremtog sin Notitsbog og spurgte:

„Hvorledes er dette kommet til Grevindens Kundskab?“

„Banditens Søn er optaget i mit Huus,“ svarede Grevinden med et ulykkespaaende Smil. „Den lille Skjælm stjæler som en Ravn og bragte hver Aften Fødemidler fra mit Kjøkken op i den Klippehule, hvor Morderen holdt til. Saa for nogle Dage siden maa Knægten have taget fejl af en Giftret, jeg havde sat for de slemme Rotter i Fadeburet; i Gaar fortalte han mig grædende, at han havde fundet Faderen som Liig oppe i Krattet; han skal være skrækkelig fordreiet og synes at have lidt en forfærdelig Dødskamp. Den stakkels Mand kunde have levet længe endnu, dersom han ikke havde havt en tyvagtig Søn.“ Grevinden smilede, hendes spottende Udtryk kunde tydes paa forskjellig Maade. „Kirken modtager i Dag hans vanrøgtede Børn.“

Gendarmen hilste og gik.

Næste Dag var Nytaar. En lille Afdeling Gendarmer begav sig til Ajaccio op ad den smalle, bugtede Klippesti, som fører mod Antoniokapellet. Graa Skymasser hang truende over det vilde, forrevne Bjerglandskab, hvor nedstyrtede Steenblokke taarnedes fantastiskt i Vejret og gjorde det mere truende og trøstesløst. Drengen Paolo fulgte efter Soldaterne med et forgrædt og sørgmodigt Udtryk.

„Her er det!“ sagde han omsider og pegede op mod

en lille Aabning, der kom til Syne højt over Stien mellem Brombærranker og Kratværk. En graa, stridhaaret Hyrdehund sad udenfor Grotten og fyldte Luften med en klagende Tuden.

Gendarmerne lode Drengen blive tilbage og klatrede op mod det angivne Sted. De speidede forsigtig gjennem Aabningen og skimtede i Hulens Mørke et krampagtig forvredet Liig af en Mand. Han syntes i Dødskampen at have klamret sig til en Steenblok; ingen medlidende Haand havde rakt ham en Læskedrik, intet trøstende Ord havde lydt til ham heroppe i Ødet.

Gendarmerne forsvandt i Grottens Indre.

„I Geled!“ kommanderede Vagtmesteren. Gensdarmerne stillede sig i Række.

„Giv Agt! Gevær fra Skulder!“ Soldaterne eftersaa Fænghætterne og sigtede paa den Dødes Bryst.

„Fyr!“ lød Vagtmesterens Kommandoraab.

En Salve paafulgte. Krudtrøgen hvirvlede som en blaalig Røgsky ud gjennem Klippespalten.

Denne Daad synes raa, men finder ikke desto mindre ret hyppig Sted paa Korsika. Loven forbyder nemlig Privatfolk at dræbe en Bandit. Skeer dette alligevel, da bliver Gendarmerne i Smug underrettede herom, de begive sig til Gjerningsstedet og „skyde Liget“, for at Anføreren kan faae en Dekoration og de Menige den udsatte Præmie for Banditens Hoved.

Lidt efter kom de fire Gendarmer frem i den rygende Klippeaabning; de bare Banditens Liig paa deres Bøsser over Skuldrene. Det martialske Tog begav sig nedad mod Ajaccio.

„Det holder jeg nu for et lykkeligt Varsel at skyde Nytaar ind paa en saa delikat Maneer,“ sagde den skjæggede Vagtmester.

Soldaterne lo.

En grædende Dreng og en klagende Hund sluttede Toget.

Om Natten, medens Grevinde Pozzo og hendes Folk sov efter Nytaarsfesten, brød en heftig Ild ud i hendes Huus og lagde det i Aske. Hvorledes var Ilden opstaaet? Drengen Paolo og hans Søster forsvandt samme Nat fra Ajaccio. Endnu var Nyaarsnyet ikke tændt. Serpentinos Hilsen var fuldbyrdet.

ET KORSIKANSK BRYLLUP

Aïtonadalen paa Korsika gjenlød af Æselskrig. Det var for Øieblikket Fader Veronicos lysegraa Æsel oppe paa Bjærgskrænten der øvede sig som Tenor og sendte sin vellydende Afskedshilsen ud over Sletten. Kammeraterne besvarede den nede fra Dybet i flerstemmigt Kor. Pater Veronico drog i Tøilen og klemte utaalmodig sine nøgne, sandalbeklædte Fødder ind i det stridige Dyrs Sider. Det gik atter fremad over den smalle Sti, som i Zigzag slynger sig op gjennem den mægtige Pinieskov. Den ærværdige Fader var en Kæmpe, henved fyrretyve Aar, med hvide, fede Arme, som stak frem under Franciskanerkuttens aabne Ærmer. Hans sorte Øine gnistrede, medens han slog Kors for sit brede Bryst og sukkede: „Led os ikke ud i Fristelse.“ Hvad tænkte han paa? „Si nous étions des infames, nous cederions à la voix du diable,“ havde han denne Dag sagt til den unge Englænderinde, som med sit Selskab opholdt sig nede i Skovhuset ved hans Kloster og daglig besøgte de hellige Fædres Have. Der laa Fordømmelse i hans Ord, men Knurren mod Forsagelsen i hans Stemme og i det Blik, hvormed han havde indhyllet den dejlige Fremmede. „Si nous l'étions,“ havde hun svaret og seet skjælmsk ind i hans Øine. Flirtens Modedame overfor en gudfrygtig Eneboer. Hvem af disse to vil seire? —

Fader Veronico jog atter sine nøgne Hæle ind i Æslets Sider, hans Bryn droge sig sammen som i Smerte.

Bagved ham gik en barhovedet, sorthaaret Kordreng, iført en hvid Messeskjorte over lasede Beenklæder. Af og til skraalede han sin Kirkesang af fuld Hals, medens han svingede det slukkede Røgelsekar, saa afbrød han pludselig sin Musik for at fylde Munden med Frugter af Jordbærtræet, der samtidig blomstrer og bærer prangende gule og røde Bær langs Vejkanten.

En sørgeklædt Kvinde sluttede Toget. Hun bar en slet sammentømret Ligkiste paa Hovedet og gik fremad med langsomme Skridt. Hendes Arme vare foldede over Brystet, Øinene udsendte skarpe Blikke under Rynkerne, som omgav dem. Savn og Lidelse stod at læse i hvert af hendes Træk. Da hun naaede en Omdreining af Stien, lænede hun Kisten mod Klippevæggen og stønnede. Det syntes dog mere at være Vrede end Sorg, som hendes gullige Ansigt udtrykte. Pludselig udstødte hun et hæst Skrig, hendes Læber mumlede nogle uforstaaelige Ord, og hun ilede atter fremad med fornyet Kraft under sin sørgelige Byrde. Saaledes gik det henover Bjerget i halvanden Time, bestandig opad, snart ind i det uigjennemtrængelige Makikrat, oversaaet af gule Cistusblomster, snart gjennem hundredaarige Pinieskove, der sendte sin Harpixduft ned over Dalen med Aftenbrisen, der daglig hjemsøger Korsika paa bestemt Klokkeslet. Gulrøde Klipper skimtedes gjennem blaa Taager; de tegnede underskjønne Syner i den fjerne Baggrund. Ingen af de tre Vejfarende skjænkede denne Farvepragt Opmærksomhed, medens de møjsommeligt arbejdede sig henad Stien, der blev mere stejl og ufremkommelig jo nærmere den naaede Bjergryggen, spærret af nedrullede Klippeblokke, udhulede af Regnstrømme.

Pater Veronico var stegen af sit Æsel, der sorgløs klat-

rede ud over Afgrundens Rand, for at afgnave de viftende Græsstraa i Klipperevnerne. Drengens Sang var gaaet over til enkelte Hyl, der af og til afbrød Egnens højtidelige Stilhed. Endelig viste der sig en græsklædt Slette hinsides Bjergryggen. Et Kapel, helliget Sct. Franciskus, hævede sine hvidkalkede Mure i Ensomheden. Indenfor det rustne Jærngitter saaes en knælende Helgen, iført spraglede Klæder og Guldflitter; han bad med opløftede Hænder. Pater Veronico korsede sig, idet han kom forbi Stedet; Kordrengen efterabede pligtskyldigst endnu dybere denne Hilsen.

Konen standsede, stillede Kisten mod Muren og fremtog et kæmpemæssigt Voxlys af dens Indre; derefter aabnede hun Gitteret med en Nøgle, der hang ved hendes Bælte. Hendes Ansigtsudtryk var mere truende end bønligt, idet hun nærmede sig Helgenen og fastsatte Voxlyset paa Sømspigret i Armstagen foran ham.

„I syvogtredive Aar har jeg plejet dig, St. Franciskus, bragt dig Lys og Blomster; vadede jeg maaskee ikke herud til dig gjennem Sneen, for at lukke din Dør og tænde dit Lys? Hvorfor tillod Du, at Ulykken skete?“ mumlede hun. „Men husk Du nu, hvad jeg siger i Dag, gode Helgen. Nu bliver der ikke oftere tændt Lys for dig, før min Søn er hævnet.“

Dermed greb Konen Armstagen med sine rynkede Hænder og drog den hen til Helgenens opadvendte Ansigt, som om hun meente, at Synet af det prægtige, malede Voxlys nødvendigvis maatte friste ham til at opfylde hendes Bøn om Hævn.

Derpaa forlod hun Kapellet og ilede efter Pater Veronico og hans Følgesvend, som ventede foran en Graasteens Hytte, indeklemt ved Afgrundens Rand mellem en gammel Borgs Mure. Bjergtinden, hvorpaa disse findes, er nu kun en forvitret Ruin. Højt oppe under en fremspringende Klippe har

en Ørn bygget sin Rede, en hvid Stribe nedad Bjerget tilkjendegiver dens Bolig. Bønderne har fordrevet den, men Stedet bliver endnu i Dag kaldet Ørneborgen.

Pateren havde taget den hellige Hostie frem af et Tørklæde; Drengen var i Begreb med at tænde lidt Røgelse i sit Kar og blæste ivrigt derpaa, for at faae Ilden til at fænge. Konen trykkede paa Klinken; Døren gik op, den Gejstlige traadte ind i en lav Bjælkeloftsstue. Midt paa Gulvet var et tilrøget Arnested, ovenover hvilket fandtes den uundværlige Rist, hvorpaa Kastanierne tørres om Efteraaret. Paa et Bord ved de aabnede Vinduer laa Liget af en ung Mand, med Ansigtet tildækket af et gjennemsigtigt Klæde, for at beskytte det mod Fluerne, som summede om den Døde. Et Saar i venstre Tinding tydede paa, at han var bleven dræbt af et Skud. En ung Pige laa knælende ved den Myrdedes Side; ved hans Hoved stod en sjælden smuk Mand og stirrede ligegyldig frem for sig. Flere Grædekoner vare efter Landets Skik samlede heroppe i den afsides Hytte; de frembragte en undertrykt Stønnen, der gik over til langtrukne Jammerhyl, idet Præsten og hans Ledsagere traadte ind. Enkelte udmattede Sørgende støttede Panden mod Væggen og klaskede Hænderne mod Muren. En ældre Kvinde drog sig ud af Kredsen, hentede Brød og Brutschost, og gød derefter en bruun Vædske i en Leerskaal. Det var en Drik, som skulde forestille Kaffe, og som stod færdig paa Skorstenen for Enhver, som trængte til en Læskedrik efter den anstrængende Graad. Kaffe nydes i Potteviis ved Sørgefester. Medens Pater Veronico salvede den Døde og mumlede latinske Bønner over ham, steg Drengens Røgelse i blaa Skyer op under det sodede Loft og syntes at beruse de mørke Kvindeskikkelser omkring Baaren. De rokkede frem og tilbage, sank paa Knæ og mumlede deres Bønner i ensformigt Kor. Efter at have talt varme og indtrængende Ord til de Tilstedeværende

og til den Myrdedes Broder i Særdeleshed om at overlade Hævnen til Gud, forlod Præsten igjen Hytten, besteg sit Æsel og red bort over den grønne Højslette, ned forbi Skovriderhuset til sit Kloster, ledsaget af Grædekonerne, som beroligende lovede de Sørgende at indfinde sig den næste Morgen ved Daggry, for at drikke Kaffe og græde videre.

Kordrengen Beppo gjorde sig imidlertid tilgode med Resterne af de Andres Maaltid og var den Sidste, der forlod Hytten. Da han endelig kom til Syne med Messeskjorten under Armen, dinglede dens ene Ærme frem og tilbage, tungt og buttet som en fyldt Madpose. En halv Brutschost stak frem under Røgelsekarrets Laag. I overstrømmende Livsglæde svingede Drengen dette hellige Kar rundt sig, saa at det snurrede som en raslende Kugle omkring hans Hoved, medens han i lange Hop søgte at indhente de Andre. Ostens skarpe Lugt forekom ham mere livsalig end Alverdens Enebærrøgelse og kostelige Virak.

Familien var nu ene i Hytten. Den Myrdedes Moder traadte hen til Sønnen Francisko, der havde taget Plads paa Bænken ved det aabne Vindue, og med Armene støttede i Karmen stirrede frem for sig ud over Bjergryggen, der i det Fjerne kom frem af Taagen. Aftensolens sidste Straaler farvede Egnen med et Lys, der uafbrudt skiftede i disse vidunderlige Farver, der gjør Korsikas Natur til en Fedrøm for den Rejsende. Et enkelt Ørneskrig lød over Afgrunden, nogle hjemvendende Geders Brægen i den nærliggende Skov afbrød Tavsheden.

„Din Broder raaber om Hævn derhenne," hviskede den gamle Kone og lagde sin Haand paa Franciscos Skulder. „Naar vil Du gjøre din Pligt?"

Den unge Mand rystede utaalmodigt Haanden af sig.

„Din Broder er myrdet," vedblev Moderen.

„Pas Du din Gryde og bland dig ikke i mine Sager,"

svarede Sønnen og rejste sig. „Hvem har dræbt Adrian? Han var jo god og from; Alle holdt af ham. Spørg Luften, spørg Ørnen derude, de alene veed det — de siger os det ikke.“

„Adrian er myrdet, hans Broder maa hævne vor Ære; nede i Dalen ville Folkene pege Fingre ad os og sige, at Ørnereden heroppe er bleven en Aadselkrog, hvor Kujonen Francisco skjuler sin Skændsel, — hævn os, og din Moders Velsignelse vil lyse over dig.“

Den gamle Kone rystede af Sindsbevægelse, medens hun støttede Hovedet mod den unge Mands Skulder. Han drog hende ned paa Bænken.

„Du veed ikke, hvad Du siger. Falder jeg, bliver Du barnløs, sejrer jeg, maa jeg flygte, saa er Du ogsaa barnløs, jeg vil blive Bandit, jages som en Hund, lide Sult, dræbe og plyndre for at leve, hvem skal saa forsørge dig og Angelica?“ Han pegede paa den unge Pige, der laa ubevægelig foran Baaren; „Du er gammel, naar Du døer, har Du Ingen til at lukke dine Øjne. Du forlanger formeget af mig. Er din Kjærlighed til ham da større end til mig? Lad Adrian nu hvile i Fred bag Kapellet derude, han er den lykkeligste af os tre, lad dem sladre dernede, det kommer ikke os ved, — den Døde sover, jeg vil leve; jager Du mig ud i Krattet, bliver Din Velsignelse til Forbandelse.“

Francisco bøjede sig over den gamle Kone, de brune Krøller klæbede til hans Pande, hans Hænder omklamrede Moderens, — forgjæves! — hendes Blik hvilede ubevægeligt og haardt paa den Dødes Ansigt.

Hun rejste sig, frigjorde sin Kjole for Sønnens Hænder og gik henimod Helgenbilledet paa Væggen, foran hvilket en Lysvæge brændte i en Skaal med Olje. Hun blæste Lyset ud, løftede højtideligt Haanden og sagde:

„Før min Søn er hævnet, bliver der ikke oftere tændt Lys herinde.“

„Vogt Dig!“ udbrød Sønnen og sprang op med et truende Udtryk, „nu faaer først Mørkets Aander ret Magt herinde.“

Den unge Pige, der hidtil havde ligget udeeltagende for, hvad der foregik omkring den Døde, stod op og nærmede sig Francisco med foldede Hænder.

„Hævn ham!“ udbrød hun.

„Du fromme Pige beder ogsaa om Hævn,“ sagde Francisco spottende.

„Ja, Du kan jo alt, hvad Du vil,“ hviskede hun og strøg sit lyse Haar tilbage fra Ansigtet.

„Aa, Snak, jeg har da ikke kunnet faae Dig til at holde af mig,“ mumlede Francisco.

Angele slog Øinene ned; da hun atter hævede dem, var hun blevet endnu blegere:

„Min Adrian laa i Forgaars dræbt nede i Dalen udenfor Guds Huus,“ hviskede hun, „hævn ham, saa vil jeg velsigne Dig.“

Francisco trak paa Skulderen og gik hen til Døren. Han vendte sig paa Tærskelen og saae endnu engang tilbage mod de to Kvinder. Den Gamle stod ved Skorstenen og ladede en toløbet Bøsse. Pigen kastede sig højt hulkende over Liget. En heftig Kamp syntes at foregaa hos den unge Mand. Med et Spring stod han ved Angeles Side, greb hende i Armen og sagde:

„Hævnen ligger i din Haand. See,“ vedblev han og rev Klædet af den Dødes Ansigt, „inden Solen staaer op i Dag om et Aar, skal I faae denne Klud tilbage, rød af Morderens Blod, dersom Du lover mig at blive min Hustru, saasnart Sørgeaaret er til Ende.“

Angele saae forskrækket op til ham. Hans vilde, kraft-

fulde Skjønhed betog hende, medens han stod foroverbøjet og ventede paa Svar.

„Siig kun ja," raabte den gamle Kone, et Glædesglimt lyste over hendes indfaldne Træk. „Lov det, Barn, det kan endnu blive godt for os alle."

Angele saae fra den Levende ned paa den Døde; de to Mænd lignede hinanden paafaldende, blot var den Myrdedes Træk blidere end den mørke Broders.

„Adrian vil takke Dig!" vedblev Moderen, „han holdt mere af Francisco end af sig selv."

Angele strakte tøvende sin Haand ud mod den unge Mand.

Han greb den og spurgte:

„Lover Du det saa?"

„Det gjør jeg forvist."

„Det hører Gud og alle hans Helgener," sagde Francisco og strakte sine tre Fingre ud over Broderens Liig.

Moderen stødte Døren op til det Frie og ilede ud med et Glædesskrig, hun hævede Ansigtet og Armene mod Himmelen, som om hun kaldte den til Vidne paa Sønnens Ed. Aftenrøden laa med et blodrødt Skjær over Bjergene.

Aarsdagen efter denne Begivenhed gjenlød Aïtonadalen atter af Skrig. Et sønderrivende Hyl steg op fra Dybet, sænkede sig fra Højderne, — overalt en Larm, der skar og hvinede gjennem Luften som onde, løsslupne Aander.

Pludselig dukkede en ung, hvidklædt Pigeskikkelse frem af Pinieskoven og ilede op over Bjergstien, der førte til Hytten paa Klippens Top. Hendes Ansigt udtrykte Rædsel, medens hun med Hænderne for Ørerne flygtede fremad, saae sig tilbage, snublede og ilede atter opover. Paa Hovedet bar hun en blaagrøn Papirskrans, hvorfra et hvidt Slør flagrede i Vinden. Fra ethvert Fremspring og aaben Plads vedblev

de bedøvende Hyl at lyde. Støjen kom nærmere, den syntes at bevæge sig i samme Retning som Pigen. Efterat hun var forsvunden i Krattet, trængte et forunderligt Optog frem mellem Træerne. Dalens festklædte Befolkning vrimlede ud af Tykningen. Mændene, brune, haardføre Bjergfolk, med Bøsserne paa Ryggen, Kvinderne med nøgne Been og blomstersmykket Haar, frembragte den nys omtalte Musik ved Hjælp af alle Slags Instrumenter: store Konkylier, Kasseroller, Horn, Fløjter og Glasbrølere, en ejendommelig formet Glasklokke, der udmunder i et stort Rør, som ved Blæsning frembringer et dumpt Brøl, hørligt i en Fjerdingvejs Afstand. Det var Campanaccio, paa fransk Charivari, som denne Dag havde frit Spil i Aïtondalen.

Der er nemlig paa Korsika en gammel Folkeskik, som byder at opvarte ved Bryllupper med denne Slags Musik, dersom Manden eller Kvinden, som indgaaer Ægteskab, tidligere har været gifte.

I Dag fejredes et Bryllup oppe i Ørneborgen. Francisco della Rocca og Angelica vendte hjem fra Klosterkirken i Dalen. Det er ikke usædvanligt paa Korsika, at en Mand ægter sin efterladte Svigerinde; som saadan betragtedes Angelica, for hvem der Aaret tilforn var lyst tredje Gang i samme Kirke, hvorfra hun i Dag traadte ud som Franciscos Brud, og foran hvilken hendes Brudgom Adrian var funden som Liig.

Dette Mord var endnu uhævnet. Gendarmerne havde forgjæves eftersøgt Drabsmanden. De tapre og høisindede Bjergfolk spottede Francisco, fordi hans Broder endnu ikke var hævnet. Derfor opvartedes Brudeparret i Dag med en sjælden udsøgt Musik, Kattemiaven, Triller, Hundegjøen, Æselskrig, Tuden, Skud, Jammerraab, Trompetskrald, omgav det unge Par fra alle Sider og fulgte det opover Stien forbi Byskjællet, der betegnes med Missionens Trækors, udenfor

hvilket det ved Lov er forbudt at forfølge Nygifte med Musikken.

Kordrengen Beppo løb foran Toget, han bar i Dagens Anledning et nyt, højrødt Skjærf af tyndt Uldtøj, som han havde bredet udover Bryst og Mave, for at alle kunde faae tilstrækkelig Lejlighed til at beundre det i dets hele Bredde. En Dusk mægtige Hortensiablomster fra Klosterhaven var fastheftet i hans Buxelomme paa venstre Side. Overalt, hvor der fandtes en ledig Plads paa hans Dragt, havde han kunstfærdig anbragt Kobjælder, der udsendte en livlig Klang under hans ildfulde Bevægelser. For at give Lyden endnu større Fylde, kimede han uafbrudt paa Fædrenes Madklokke, som han listig havde tilvendt sig under Messeskjorten. For ydermere at forstærke sit Orkester, blæste han vedholdende paa Rørfløjte. Endvidere havde han paa Ryggen et Bundt oppustede Svineblærer, hvilke han i lang Tid havde sparet sammen, det vil sige, stjaalet hos sin Herre, Slagter Bompanello. Af denne Skat løsnede han fra Tid til anden en Bombe og kastede den i et belejligt Øjeblik, naar Larmen sagtnede, for Brudgommens Fødder, hvor han skrigende stampede den itu, saa at den sprang med et Knald, der i hans Mening nøjagtig lød som et Kanonskud. I en Lysning i Skoven, hvor Ekkoet var stærkest, blev der med Et stille som efter fælles Overeenskomst. En dyb Røst hævede sig midt i Flokken og udslyngede højtideligt det ene Navn: „Adrian“. Denne Opfordring til Hævn kaldes paa Korsika: „rimbecco“ og bliver straffet med Pengebøder eller med Landsforvisning. I forrige Tider blev dens Tunge, der opflammede til rimbecco, offentlig gjennemstukket. Det gjenlød nu truende fra Klippe til Klippe. Et enstemmigt Hævnskrig efterfulgte. Beppo affyrede i et Anfald af Raseri den hele, velrettede Salve af tiloversblevne Bomber; den raa og hæslige Musik begyndte paany. Angelica, der ligbleg havde støttet

sig paa Franciscos Arm, rev sig løs os flygtede. Franciscos Bryn vare sammentrukne, hans Læber smilede spottende, som om det Hele ikke vedkom ham, medens han, med Armene foldede over Brystet, langsomt steg opad.

Saaledes naaede Mængden frem til Sletten ved Ørneborgen. Angelica laa knælende foran et lille Gravkors ved Franciscus' Kapel og opsendte en brændende Bøn. Helgenens Bord var overlæsset med Voxlys, store og smaa, spraglede, røde og grønne; men Adrians Moder havde holdt sin Trusel, der var ikke tændt Lys i Kapellet siden hiin Dag, skjøndt den gamle Kone stadig forøgede Lysenes Antal omkring Sct. Franciscus, overbevist om, at Forjættelsen om et saadant Lyshav tilsidst maatte bevæge ham til at bønhøre hende. Der laae ligeledes en ny, højrød Kjortel, udsyet med Guldlidser ved Helgenens Side; han kunde endogsaa gjøre sig Haab om at blive iført dette varme Klædningsstykke, naar han blot vilde gjøre Alvor af Sagen.

Da Sværmen naaede Kapellet, traadte Francisco hen til sin unge Hustru, bøjede sig over hende og hviskede:

„Du græder over Adrian paa vor Bryllupsdag?"

„Nej," svarede hun og saae op med taarefyldte Øjne. „Jeg beder blot Adrian tilgive, at jeg i Dag mere frygter vor Vendetta end ønsker den. Dersom Du døer, vil jeg ikke overleve dig."

Et jublende Skrig trængte sig over Franciscos Læber, idet han greb sin unge Hustru og knugede hende op mod sit Bryst med et Fryderaab, som fra en forpint Sjæl, der pludselig seer Frelse og Lys.

„Holder Du af mig?" spurgte han og stirrede ind i hendes blege Ansigt.

„Mere end af Madonna," svarede hun og klyngede sig ind til ham, medens Sværmen blev taus omkring dem.

„Hvorfor sagde Du mig det aldrig i dette lange Aar?“ spurgte han.

„Jeg var bange for Adrian. Han holdt saa meget af mig og var saa from. Jeg synes endnu i Aften, at jeg gjør en Synd mod ham, men jeg kan ikke Andet.“

Hun slyngede Armen om Franciskos Hals og lukkede sine Øjne.

Aftenrøden sænkede sig over nær og fjærn. De To, som for første Gang fandt hinanden, saae Intet, hørte Intet, undtagen deres egne Hjærter, der i et Sekund lod dem gjennemleve et heelt Livs Indhold. Da hun vilde gjøre sig fri for hans Favntag, drog han hende ned paa Graven.

„Nu kan det holdes, som jeg svoer dig,“ sagde han og strakte Haanden udover Gravkorset. „Broder, jeg har taget Din Brud fra dig, i Nat bliver du hævnet, om vor Moder endnu ønsker det.“

„En Ed maa holdes,“ hviskede Angele gysende og skjulte Ansigtet i sine Hænder.

Francisco saae op mod Himmelen, Aarerne stode spændte i hans Pande, hans Læber bevægede sig. De Omkringstaaende forstode, hvad Broderen lovede den Døde, og blottede Hovederne. Derefter sprang Brudgommen op og vendte sig mod Sværmen. „Alle, som her er tilstede, indbyder jeg til at fejre min Bryllupsfest, mit Huus er i Aften Eders,“ sagde han med tydelig Røst og slog ud med Haanden.

En Bifaldsmumlen svarede ham.

„Vive Francisco! Vendetta terrible over hans Broders Morder,“ skreg Beppo oppe fra en Klippeblok. Hans Bjælder klingede, og hans Øjne lynede, medens Hoben gjentog disse Ord.

Francisco lagde Armen om Angeles Liv og førte hende imod Hytten, over hvilken den takkede Ruin tegnede sig

skarpt mod Aftenrøden. Beppo sprang ned fra sit høje Stade og omkredsede ringende Brudeparret, idet han idelig kastede sine store Hortensiablomster foran dem og sparsommeligt samlede dem op igjen, saasnart de unge Ægtefolk vare passerede derover; saa kastede han dem atter paa Stien foran deres Fødder, indtil de naaede Hjemmets Dør. Det var efter hans Mening det andet store Nummer, hvormed han berigede Festen. Det skulde ikke blive derved.

Idet Parret vilde træde over Tærskelen, kom Brudgommens Moder frem i Døraabningen og holdt højtideligt sin Haand i Vejret.

„Naar holder Du din Ed til Adrian?“ spurgte hun barsk.

„Vær rolig,“ svarede Francisco. „Morderen er i Aften heroppe mellem dine Bryllupsgjæster. Siden skal jeg sige dig hans Navn, i Morgen er han død, dersom Du vil saa.“

„Madonna og Sct. Francisco været lovet og priset!“ udbrød Moderen og sank tilbage mod Dørstolpen. „Jeg er stolt af Dig, min eneste Søn, Himmelen vil lønne Dig!“

Den gamle Kone rettede sin krogede Skikkelse og skred majestætisk Bryllupsgjæsterne imøde, for efter gammel Skik at byde dem velkommen. Den lave, tilrøgede Bjælkeloftsstue fyldtes med en broget Skare.

Saa begyndte Bryllupsfesten. Den skulde længe mindes i Aïtonas ensomme Dal. En Sværm af sorgløse Sydlændinge spredte sig jublende paa den lille Højslette. En kølig Aftenvind strøg ned derover fra de omliggende Højder. Baalene bleve tændte, en travl Virksomhed udfoldedes for at tilberede Festmaaltidet. Mændene slæbte Brænde fra Skoven, indsamlede Græskarflaskerne, som Enhver medbragte til det fælles Vinforraad, og stablede dem op midt paa Pladsen. Gamle Koner sade i Kreds med slagtet Fjerkræ fastholdt mellem Knæene, medens de sladrende plukkede Fuglene, og

lode Fjerene flyve med Vinden. Unge Piger tilberedte Kastanjemeelspandekager, bagte i Olivenolje, — ristede Kastanjer i den glødende Aske, hentede frisk Vand fra den hellige Kilde, som Vinter og Sommer vælder ud af Bjergets Side en Fjerdingvej herfra, og som i Miles Omkreds er bekjendt for sin velgjørende Kraft. Brutcshost anrettedes paa friske Bregneblade tillige med Pølser og Brød af den fælles Provision, som det paa Korsika er Skik, at Bryllupsgjæster selv medføre; Spiddene drejedes, en sveden Lugt af stegte Høns udbredtes i Luften. Enhver Misstemning syntes at være forsvunden med Charivariens sidste Mislyd. Det tegnede ret til at blive en vellykket og fornøjelig Fest.

Beppo alene blev siddende tavs paa Bænken udenfor Hyttens ormstukne Bjælkevæg og stirrede frem for sig.

Højslettens uendelige Storhed og Fred omkrandsedes af takkede Bjergtinder, der rejste sig blaa og spøgelsesagtige i de fjerne Taager. Sagnet fortæller i Dalen, at de fantastiske Klippeformationer heroppe ere en Række Giganter, der foroverbøjede og krogede engang i Fortiden bleve forvandlede til Steen, fordi de havde plyndret en Kirke. Piniernes Harpiksduft fyldte Luften, Dalens fjerne Klosterklokke ringede Sol i Bjerge, de hjemvendende Geder ilede, forvildede ved det uvante Syn af Mennesker, frem og tilbage langs Afgrundens Rand, dukkede frem derover og forsvandt atter med dristige Spring ud i Dybet.

En lang, barbenet Pige, bruunkindet, med spillende Øjne og Hænderne paa Ryggen, kom listende hen mod Beppo. Hun standsede forundret over hans Ligegyldighed for det travle Liv omkring Baalet, og stirrede paa ham.

„Du sidder nok og hitter paa nye Løjer, hvad Bep?“ spurgte hun, og slikkede sin højre Haand, som glinsede af Olje.

„Gaa din Vej, Sainte, og lad mig i Fred," svarede Beppo overlegen, „jeg har alvorlige Ting at tænke paa."

„Du, Bep, aa, lad mig være! stik en Haand ud og luk Øjnene, jeg har noget til dig."

Beppo adlød, og Sainte nedlagde med et Klask en varm, fed Kastanjemeelskage i hans Haand. Drengen lod den velbehagelig glide ind og ud af Munden, for at forlænge Nydelsen, slugte den derpaa og sagde: „Lad mig nu være i Fred for dine Barnestreger, der vil skee slemme Ting heroppe inden Dagen gryer."

„Hvad siger Du, Beppo mio, skal vi ogsaa have Mord til Festen? Er Du vis paa det?" hviskede Pigen.

Drengen nikkede alvorlig.

„Uh, Bep, det er gyseligt, jeg er saa lyksalig!"

Sainte sled i sit sorte Haar, der hang ned over hendes tindrende Øine, og spyttede i et Anfald af vild Henrykkelse paa Bjælkevæggen; derefter vendte hun sig for at løbe tilbage til de andre med Nyheden.

„Ikke et Ord herom, for saa gaaer det hele i Vasken!" formanede Beppo, rejste sig og bredte Skjærfet i dets fulde Herlighed over Bryst og Mave. „Det er mig, som maa ordne den Historie. Men nu skal vi først spise i Ro, ellers bliver det til Sjusk." Med disse Ord begav han sig hen til Festmaaltidet.

Drengen fik Ret. Dersom han ikke velvillig havde blandet sig i Familien delle Roccas Vendetta, vilde den maaskee denne Aften være endt uden Blodsudgydelse.

Mænd og Kvinder havde lejret sig omkring det største Baal. Dets rødlige Skjær aftegnede de mørke Bjergboeres Omrids mod den flammende Ild, Latter og Summen, Glædesskrig og Bøsseskud, der affyredes mod Stjernerne, oplivede Billedet, og gav det et eget romantiskt Trylleri.

Røgede Pølser vandrede flittig rundt i Kredsen, synlig

forkortede under Lommeknivenes Indhug, Ost og Fjerkræ sledes og sønderdeeltes med Fingrene, Vinflaskerne gik fra Mund til Mund. Glæden steg mellem Mænd og Kvinder, Civilisationens Goder vare endnu ukjendte blandt denne Flok Naturbørn, som her udhvilede efter møjsommelige Arbejdsuger og Maaneder, og nu gave sig hen i Øieblikkets Nydelse med misundelsesværdig Umiddelbarhed.

Maanen gled rund og stor frem over Ruinerne og blandede sit Lys med Baalets. Den døende Aftenrøde smeltede hen, en snehvid Bæk skummede mellem mørke Klippeblokke, nyt Brænde kastedes paa Ilden, Gnister hvirvlede mod Himmelen og forsvandt. Jubelen vedblev at voxe.

Beppo laae udstrakt ved den varme Aske, hans Kinder vare udspilede af Brutcshost, som han havde Besvær med at synke, og nu taalmodig ventede paa at faae Plads til i sin buede Mave, medens han slog sine bare Hæle sammen i Luften. Sainte sad ved hans Side. Hun veg ikke fra ham denne Aften, — havde opvartet ham som en Slavinde, frittet efter hans Hemmelighed, og fandt sig i at blive haanlig afviist. Den vilde Toussainte var from og taalmodig som et Lam i Forventning om Mordet der vilde skee.

„Kommer det snart, Bep?“ — hviskede hun for tyvende Gang og trak i hans Buxebeen.

„Nu maa jeg have Vindruer, dit Spædelys, og saa en Pibe Tobak,“ befalede Beppo.

Sainte forsvandt som en Slange og kom strax efter igjen tilsyne med det forlangte. Beppo blev liggende og gumlede med halvlukkede Øine. Pludselig rejste han sig paa Albuen og saae stift paa Pigens Øre, hvori et gult, firkantet Stykke Rav dinglede i en Messingtraad.

„Hvad siger du om det blev til et Mord med syv, otte Knivstik — om vi saadan sprættede Mennesket levende op?“

„Uh, ti stille," hvinede Sainte og sled henrykt i sine Fodfingre.

„Giv mig din gule Ørentingest, ellers bliver det ikke til noget," sagde Beppo.

Sainte rystede rasende paa Hovedet, Beppo lagde sig til at sove. Lidt efter løsnede hun sit eneste Smykke og lod det glide ned i Beppos aabne Haand.

„Men saa skal det ogsaa blive saadan et rigtig Mord," sagde hun og vred sig paa Jorden.

Beppo nikkede.

Endnu en Time forløb. Saa drog Brudeparret og Franciscos Moder, Priscilla, sig tilbage til Hytten, Kvinderne gik ind i Skuret, hvor de redte Natteleje i det friske Hø. Mændene bleve siddende om Baalet, indhyllede i deres langhaarede, sorte Kapper, som de korsikanske Kvinder selv væve.

Et Hviin afbrød den højrøstede Tale. Det var Sainte, der udtrykte sin Spænding, idet hun saae Beppo rejse sig og træde frem i Mændenes Kreds. Han foldede gravitetisk Armene over Brystet, satte Benene vidt fra hinanden og saae sig udfordrende omkring.

„Naa, saa Adrians Morder sidder altsaa her i Aften, bænket med hans Slægt, og spiser gemytlig Bryllupsmad med hans Broder," raabte han med lydelig og gjennemtrængende Stemme, medens hans Blik lynsnart foer omkring i Kredsen, som om han ventede at see den Skyldige tilkjendegive sig.

Disse Ord frembragte en overordentlig Virkning. Nogle af Mændene sprang op, andre tilkastede Drengen vrede Blikke, en ophidset Mumlen lod sig høre, hvorefter der igjen blev stille. Den hvidskjæggede Christinacci rejste sig og sagde: „Vinen er steget dig til Hovedet, Dreng, hvad er det for en Tale du vover at føre i Mændenes Kreds?"

Beppo stod et Øieblik raadvild; hans store Bombe var sprungen midt i Forsamlingen, uden at have frembragt den

forventede Virkning. Morderen havde ikke røbet sig. Mændene nærmede sig ham med truende Miner. Beppo tog Mod til sig og ytrede fripostig:

„Jeg gjentager hvad jeg sagde, Adrians Morder er i Aften her paa Bjerget mellem Moder Priscillas Bryllupsgjæster, det hørte jeg Francisco selv sige til hende for lidt siden, og han er ikke den Mand, som farer med løs Tale. Her skal flyde Blod, inden Sol staaer op, sagde han."

Mændene saae paa hinanden, en uhyggelig Stemning syntes at bemægtige sig dem. De fleste af de Tilstedeværende var nærmere eller fjærnere beslægtede med Familien della Rocca; dens Blodsag var efter Landets Skik deres egen.

Christinacci forhørte Beppo, der nøjagtig fortalte Optrinet, som havde fundet Sted ved Hyttens Dør mellem Moder og Søn. Den gamle Mand betænkte sig et Øieblik, slog derefter til Lyd med Haanden.

„Her maa finde en Misforstaaelse Sted," sagde han. „Jeg seer i denne Kreds kun hæderlige og kjendte Mænd, ingen af dem kan være Adrians Morder, men Francisco plejer at vide hvad han siger. Vi ville gaa hen og spørge ham om, hvad han mener, og har han Ret og kan bevise sin Beskyldning, foreslaaer jeg, at vi, som her ere til Stede, love Alle som En at fuldbyrde hans Hævn. Vi gjøre da som Moder Paolas Slægtninge, der bandt hendes Søns Morder til et Træ og skød ham. Saa gaaer Francisco fri, os kan Gendarmen ikke gjøre noget."

Bifaldsraab besvarede denne Tale. Den lille Skare nærmede sig stiltiende Hytten. Intet Lys saaes derinde uden Maanens og Gjenskinnet fra Baalet i de smaa Ruder.

Den allestedsnærværende Sainte kom snigende Mændene i Møde og hviskede: „Moder Priscilla og Francisco sidde inde mellem Ruinerne og snakke om Adrians Morder; jeg kunde tydelig høre, at han tiggede om at maatte være fri for

at hævne ham, hun sad og slog Hænderne sammen og rokkede, som om hun havde en kraftig Tandpine."

Mændene standsede og saae paa hinanden. Brudgommen lod sin Brud ene! Det bestyrkede Mistanken, som Beppo havde vækket, om at her var noget Usædvanligt i Gjære.

Skaren begav sig lydløs mod Ruinen. De betraadte det første med Ukrudt overgroede Rum og saae gjennem en firkantet Aabning i Murværket et af Maanen beskinnet Billede, der i sin livløse Ro greb de stærke Mænd besynderligt. Francisco laae knælende for Moderens Fødder, hans smukke, opadvendte Ansigt var ligblegt, og hans Øine lyste bønfaldende, medens han omklamrede hendes slapt nedhængende Haand med begge sine. Hun sad tilbagelænet mod Muren, en sort ubevægelig Skygge i det blaalige Lys. Hendes Hoved hvilede imod en Murkant, en frygtelig Kamp stod at læse i hendes skjælvende Træk, hendes hele Skikkelse vidnede om en navnløs Fortvivlelse.

„Vær barmhjærtig, ikke for min, men for Angeles Skyld! Stød mig ikke fra hende," hørte de nærmeste af Bjergboerne Francisco udbryde, og de saae Priscilla et Øieblik strække Haanden ud, som om hun vilde drage Sønnen ind til sig.

Gamle Christinacci traadte frem og sagde: „Vær trøstet, Priscilla, vi komme for at tilbyde Dig vor Hjælp. Dersom din Søn har Ret, og Morderen er her iblandt os, da er Eders Hævn vor og bliver fuldbyrdet, inden Maanen i Nat staaer højst paa Himmelen. Vi Aïtonamænd have alle som een undsagt Din Søns Drabsmand."

Den gamle Mands Stemme lød kold og rolig. Priscilla lyttede aandeløs. Hun rejste sig og strøg Haaret tilbage fra sit furede Ansigt.

„Disse Mænds Røst er Guds Røst," udbrød hun med haard og udtryksløs Stemme. „Du har nu hørt hans Svar,

Francisco; Dommen er falden, de undsige Alle din Broders feige Morder; hører Du, gaa og gjør Din Pligt."

Francisco sprang op og stirrede sky omkring sig. Kræfterne svigtede ham, han gispede efter Vejret og vaklede. Han rettede sig hurtigt med pludselig tiltvungen Ro og sagde:

„Ja, jeg skal gjøre min Pligt." Til Mændene sagde han: „Vent mig ved Kapellet i Morgen tidlig, naar Dagen gryer."

„Nei, I vente Francisco della Rocca om en halv Time ved hans Broders Grav," sagde Moderen og traadte frem.

Francisco foer sammen. „Jeg lovede dig først Adrians Ligklæde, inden Solen staaer op i Morgen."

„Lad Angele dømme os imellem," svarede Moderen og begav sig mod Hytten.

Francisco greb hendes Haand og sagde: „Du har Ret! Farvel da, barnløse Moder!"

„Du var en god Søn, Din Moders Lyst og Liv. Det tænker jeg paa i denne Time. Gaa og lad mig ene."

Den gamle Kone drog Faldettaen over sit Ansigt og forsvandt i Ruinens Slagskygge.

Der var noget Hemmelighedsfuldt og Forblommet i denne korte Samtale mellem Moder og Søn, som de Omkringstaaende ikke ret forstode. Den næste Time skulde opklare det for dem.

Francisco traadte ind i Hytten og lukkede Døren. Angele laa paa Knæ i den inderste Stue foran Helgenbilledet. Maaneskinnet, der faldt ind over hendes hvide Skikkelse, belyste et af Lykke straalende Ansigt, som undseelig smilende vendte sig mod den Indtrædende.

„Er det Dig, Francisco?" spurgte hun.

Francisco gik hen og tog hende i sine Arme. „Hvad bad Du om?" spurgte han.

„Jeg bad om, at Adrians Hævn snart maa fuldbyrdes, for at han kan blive glad i Himmelen, og vi paa Jorden," svarede hun og skjulte sit Ansigt ved hans Bryst.

„Gjentag, hvad du sagde ude ved Graven," hviskede han og knugede begge hendes Hænder til sine brændende Øine.

„Jeg elsker Dig, Francisco," sagde hun ligefrem med et aabent Smil, „Dig alene tilhører jeg, uden Dig kan jeg ikke leve."

En Klokkeklemten afbrød pludselig Nattens Stilhed. Angelica foer sammen og lyttede. „Det er jo Dødsklokken," udbrød hun forfærdet, „hvad betyder det? Din Pande er vaad, du skjælver?"

Francisco gik hen og aabnede Vinduet. „Hvad bestiller Du der ved Klokken, Beppo? Lad de Narrestreger fare," raabte han barskt.

„Jeg maa da gjøre Vorherre opmærksom paa, at en Forbryder om lidt er paa Vejen op til ham," lød Beppos Stemme udenfor, medens han vedblev at slaa de tre sørgelige Slag, som forkynde et Dødsfald.

Mørke Kvindeskikkelser vrimlede frem fra Høskuret og flokkedes om Drengen. Francisco gik tilbage til Angele, tog hendes Hoved mellem begge sine Hænder med et langt, dvælende Blik, som om han vilde inddrikke Billedet af denne Kvinde, der var Kilden til al hans Lykke og al hans Nød, kyssede derpaa hendes røde Mund, vildt og inderligt. Saa slap han hende og sagde:

„Tag nogle Kvinder med dig og hent os en Krukke Vand fra den hellige Kilde; naar du kommer tilbage vil din Bøn være hørt, og Morderens Blod er paa min Haand. Vask det af i indviet Vand, lov mig det."

„Jeg er bange, Francisco, Du har Noget for, som Du ikke vil sige mig," udbrød hun, „dit Liv er i Fare."

„Vore Venner har jo svoret at dræbe Adrians Morder," svarede Francisco smilende, „hvad Nød kan jeg saa have?"

Han skød hende mod Døren. Paa Tærskelen standsede han og udbrød: „Gud forlade mig, det maatte komme, som det nu kommer, glem aldrig det, Angele, glem det aldrig — der var ingen Naade eller Frelse at finde, gaa nu, gaa, paa Gjensyn, du eneste Kvinde!"

Angele læste et Farvel i hans Øine, hun lod sig glide ned ved hans Fødder, omfavnede hans Knæ og udbrød: „Nej, jeg vil ikke gaa, lad mig blive."

Francisco sank ned ved hendes Side, slog Armen om hendes Hals og sagde: „Lad os bede sammen, som da Du var lille, Angele, og bad for os to vilde Drenge."

De sænkede Hovederne og bad kort og brændende.

„Nu maa Du lyde mig, det lovede Du jo i Dag ved Alteret; gaa til Kilden, vær fornuftig, jeg er jo midt iblandt mine Venner."

Han talte mildt og trøstende, endnu et Blik, saa skød han hende ud af Døren.

Hun forsvandt mellem Klippeblokkene. Han fremtog sin Dolk, ridsede sig i den venstre Arm, dyppede sin Finger i det fremtrængende Blod og skrev paa den kalkede Væg:

„Jeg dræbte Adrian, fordi jeg elskede Dig for højt — t'amo troppo, t'amo tanto, tanto!"

Hans Hoved rettede sig, som om denne skyldbetyngende Tilstaaelse gav ham hans Mod og Selvbevidsthed tilbage. Han fremtog det hvide Klæde, der havde dækket Broderens Ansigt, aftørrede Blodet paa sin Arm og lagde det paa Moderens Hovedgjærde. Derefter forlod han Hytten og skred henover den lille Højslette mod Mændene, som, indhyllede i deres Kapper, sagte raadsloge foran Kapellet.

Theatret var det samme som nys, da alt sang og jublede heroppe, Skuespillerne de samme — men Lystspillet var af

hurtig vexlende, sydlandske Lidenskaber forvandlet til et Sørgespil, hvori Katastrofen nærmede sig.

Francisco traadte rolig frem i Mændenes Kreds og knælede ved Adrians Gravkors. Han hævede Blikket, nævnede Angeles Navn, et Skud lød, og Franciscos kæmpemæssige Skikkelse sank sammen paa Broderens Grav.

Familien della Roccas Vendetta var fuldbyrdet.

Aarene gik. Bryllupsfesten paa Ørneborgen glemtes aldrig i Aïtonadalen. Folk skyede siden hiin Dag det ensomme Kapel paa Højsletten. Dødsklokken havde ringet en Gang senere i Klosterkirken for en af Ruinens Beboere: det var Angele, der søgte hjem til sin Husbond.

En stormfuld Vinterdag aabnedes Hyttens Dør, og Moder Priscilla kom ud deraf. Hendes høje Skikkelse var kroget, hendes Gang usikker, Haaret snehvidt. Hun lukkede Døren i Laas og kastede Nøglen i Afgrunden. Derefter vaklede hun til Kapellet. Hun satte et mægtigt Voxlys i Helgenens Stage, tændte det og knælede:

„Strenge Helgen, Du vilde længe ikke bønhøre en taabelig Moder, der bad om Hævn for sit Barn, — hvorfor gjorde Du dog Alvor af det tilsidst," hviskede hun og bøjede Hovedet mod Gulvet.

Snestormen ruskede i Kapellet, Helgenlyset viftede, udenfor var det koldt og øde. Da Konen igjen rejste sig, kastede hun et forskende Blik omkring i det lille Rum, alt var i Orden; hun glattede Folderne paa det hvide Alterklæde, rettede de krøllede Papirsblomster om Helgenens Isse, samlede nogle visne Græsstraa, som Stormen havde fejet ind over Gulvet, og forlod Stedet, idet hun aflaasede Døren og omhyggelig tilstoppede Nøglehullet med Mos.

Derefter begav hun sig hen til de tre smaa Gravkors, paa hvilke stod at læse: Adrian, Francisco, Angele delle Rocca.

Da hun naaede derhen, fremtog hun 3 Kranse af

Evighedsblomster under Faldettaen, men idet hun bøjede sig over Franciscos Grav, sank hun ned derpaa, slyngede alle tre Kranse over hans Kors, omklamrede det i et Anfald af vild Ømhed og trykkede sine Læber derimod.

„T'amo troppo, t'amo tanto, tanto!" hviskede hun.

Sneen faldt i store Flokke. Moderen rørte sig ikke mere.

Da Foraaret kom, saae en Vandringsmand en Flok Ravne kredse omkring en sort Bunke i Nærheden af Vejen ved Kapellet. Han fandt Moder Priscilla død. Hun blev jordet ved Siden af sine Børn.

Dette er Historien om de fire Kors paa Ørnebjerget.

MOSTAGANEM OG MAZAGRAN

Det er en gammel afrikansk Valplads, vi her ride hen over. Der er foregaaet forfærdelige Historier mellem disse Bjerge; nogle ere opskrevne, andre glemte. I 1845 tumlede Abd el Kader og hans Skarer sig her, sluttede Fred og brød den igjen, blev slaaet og forsvandt, men vendte bestandig tilbage.

Den 21. September feirede Araberne Ramasanfesten, der befaler dem at faste i 30 Dage fra Solopgang til om Aftenen, og under hvilken den religieuse Fanatisme pleier at ytre sig heftigst. Om Morgenen kom en velbekjendt Kaïd jagende ind til den befæstede Leir ved Dschema Ghazaouat med Budskab om, at Abd el Kader var gaaet ind i Algeriens Bjerge med et ringe Følge. Oberst Montagnac, til hvem han bragte Underretningen, var en modig og uforfærdet Mand; han samlede 450 Soldater, Jægere og Husarer, og drog ud i Haab om at bemægtige sig Emiren. Kaïden red i Forveien som Veiviser. Et Stykke udenfor Leiren deelte den franske Oberst sit Mandskab i tre Kolonner og anviste enhver af dem den Retning, de skulde følge. Selv drog han videre med den ene Afdeling.

Tre Miil fra Dschema kom Montagnac og hans Mænd til en Bjergslette, paa hvis Midte der laa en gammel Helgengrav. Stedet kaldes Sidi Brahims Marabut. Ved Indgangen til

Sletten sprang Buggjorden paa Kaïdens Hest; han steg af, blev lidt tilbage og forsvandt pludselig. I det Samme gjenlød Bjergene omkring Sletten af et vildt og jublende Skrig, efterfulgt af en Geværsalve: Kaïden havde lokket Franskmændene i et Baghold — de befandt sig i dette Øieblik omringede af henved tre tusinde Arabere. Fra enhver Kløft, fra ethvert fremspringende Klippestykke lysnede et Ildglimt, en svag Røg, et Skud fulgte efter, og ethvert Skud paa saa kort Hold var det Samme som Døden. Der var ingen Mulighed for at drage sig tilbage: den Vei, fra hvilken Obersten kom, havde lukket sig efter ham med en Muur af Fjender, og dog var der ingen Modstandere at sigte paa; der kom kun et Hoved og en hævet Arm til Syne i det Øieblik, Bøssen knaldede; en tilfreds Latter, et jublende Brøl fulgte efter, og inden Vinden atter drev Krudtrøgen bort, var Hovedet igjen forsvundet. Bag Franskmændene saae man dog hist og her en enkelt Araber krybe omkring mellem de faldne Soldater, bøiende sig over dem. Var det maaskee for at hjælpe den Saarede? Nei, han skar hans Hoved af og løb bort med det.

Oberst Montagnac faldt efter den første Salve. En Anden tog Kommandoen; han blev et Øieblik efter skudt igjennem Brystet. Der behøvedes ikke længer nogen Kommando i dette Slagteri, som bedækkede Jorden med Dræbte og Døende. Endelig baner en Afdeling sig Vei mellem Fjenderne; de naae Marabutgraven og trænge ind i den; med deres Sabler bryde de Hul paa Muren til Skydeskaar. Her forsvare de sig, 80 mod 3000, i samfulde to Dage, sparende paa ethvert Skud, uden Næringsmidler, uden Haab om anden Forløsning end Døden. Abd el Kader lod Gravstedet omringe og søgte at trænge ind deri; det var umuligt. Han opfordrede Franskmændene til Overgivelse; de svarede med Geværskud. Derefter red han bort for at see, hvorledes det stod sig med de

to andre Kolonner. Dem var det ikke gaaet bedre. Kampen var endt, Emirens Øine mødte kun plyndrede, hovedløse Liig, Seiren var hans. Fra en af Kolonnerne havde man fanget en Capitain Dutertre af 8de orleanske Jægere. Nogle nævne et andet Navn. Abd el Kader sendte ham hen til Marabutgraven og paalagde ham under Dødstrusler at opfordre sine Landsmænd til Overgivelse. Capitainen smilede og gik.

„Jeg skal dø, hvis jeg ikke bevæger Jer til at strække Gevær," raabte han ind i Graven. „Ville I følge mit Raad, saa bliv ved at kæmpe til sidste Mand. — Frankrig leve!"

Det var de sidste Ord, denne Regulus talede; i næste Øieblik blev han hugget ned af Araberne.

To Dage varede Beleiringen; den tredie Dag gjorde Franskmændene et Udfald, forhungrede som de vare, pinte af Heden og den forsmædeligste Tørst. De havde gjemt deres sidste Patroner til dette Forsøg; de banede sig Vej med Bajonetten og droge tilbage mod den befæstede Leir. En halv Miil gik det heldigt, da kom en ny Skare, omringede dem og gjorde dem ethvert Skridt stridigt. En halvdød Husar slap bort og bragte Underretning til Dschema om, hvad der var hændet. Han var bleven truffet af to Skud underveis og havde bundet sig fast til sin Hest for ikke at falde af. Hans Kammerater stode i Forskandsningerne og lyttede; hele den foregaaende Dag syntes de at have hørt Geværskud langt borte; de anede Ulykken, før den bekræftede sig. „Til Hest — til Hest!" hed det, da Husaren havde udrettet sit Ærinde, og halvpaaklædte, halvtbevæbnede, som de vare, stormede Skaren ud fra Leiren. Da de naaede den sidste Valplads, var Arabernes Værk næsten endt: af 450 Mand reddedes 14. Franskmændene saae Fjenderne flygte ved Lyden af deres Trompeter; deres hvide Burnusser flagrede i Luften. Nogle skrege og holdt de afskaarne Hoveder triumferende i Veiret paa deres Sabelspidser, Andre havde bundet disse blodige

Trophæer fast til Stigbøilerne. Abd el Kader sendte Hovederne til de nærmest boende Stammer, for at vise sin Magt og bevæge dem til Frafald.

Nu er den befæstede Leir forsvunden og Navnet Dschema forandret til Nemours; dèr have de reist en Steenstøtte til Minde om Oberst Montagnac og hans Mænd, og de gjorde vel i at lade Stenen fortælle de Dødes Bedrifter. De Levende vilde maaskee kunne glemme dem for det, de selv have udført siden.

— Langs med Kysten gaaer det, østerpaa forbi Arzev, ned mod Oran. Paa den østlige Side af en bred og dyb Kløft, hvis Skraaninger bedækkes af smaa Haver, hæver sig Mostaganem, omringet af gamle Mure, gamle Taarne og et Fort, der viser indad mod Bjergene, indad mod Faren. Den nuværende By have de Franske bygget, Veirmøllen med de trekantede Seil ogsaa; Ruinerne derimod og den gamle Befæstning skriver sig fra Maurerne og Peter af Navarras Tid. Længere nede paa Kysten kommer endnu en ældre Ruin til Syne fra Romernes Tid. Saaledes har enhver Nation, som herskede her, sat sit Gravminde over en forsvunden Storhed og Vælde.

Omtrent en Fjerdingvej fra Mostaganem, inde i Landet, seer man fra Søen en mindre By, hvis Navn en Gang har boet paa alle Franskmænds Læber; de Bedrifter, den var Vidne til, gjemmes endnu i deres Hjerter. Det er Mazagran. Dens Historie er kort og snart fortalt, en Begivenhed paa fire Dage, men tilstrækkelig til at skaffe en Mand Udødelighed og til at brede sit Lys og sin Hæder over det Folk, hvortil han hører.

Mazagran ligger paa en langstrakt Høi, bevoxet med Kaktus, Agave og Aloebuske; dens fattige, smaa Steenhuse synes at være kastede omkring mellem hverandre og give kun Plads for nogle krumme Gader, saa snævre, at to Personer

paa flere Steder have Møie med at komme forbi hinanden. Byen er omgivet af en Muur og Muren af en Grav, hverken synderlig bred eller dyb.

I 1840 var General Guchénue Kommandant i Mostaganem. Han besatte Mazagran med en Militairpost, bestaaende af 123 Mand afrikanske Jægere eller Zephyrer, som de selv kalde sig, og gav dem Capitain Lelièvre til Befalingsmand.

Hvem har ikke hørt Zephyrerne omtale, disse Frankrigs fortabte Børn, der søge Tilflugt mod sig selv under Fanerne, efter at have tabt Alt i Verden undtagen Hjertet? Galninger, der atter og atter gjøre Brud paa Militairlovene og derfor blive forsatte til de tre Strafferegimenter i Oran, Algier og Constantine. Dèr træffer man dem, drivende omkring paa Gaderne med Huen ned ad Nakken, Sablen paa Ryggen og et Par Kammerater under Armene, forsorne Ansigter, Fjender mod hele Samfundet, uudtømmelige i Eventyr, som altid bringer det morsomme paa deres Side. Det er især i at skaffe Penge, at deres Talent søger Anvendelse. Hvad skal man sige til det? Lønnen er saa knap, Penge er Midlet til at kunne spille, drikke, til Alt. De sælge deres Brød for Penge, deres Linned, deres Ulddækken og sove siden paa den blotte Jord i Regn og Nattekulde.

En af dem solgte sine Sko Dagen før Lønningen. Han tænkte: „I Morgen kan jeg kjøbe mig et Par nye.“ Samme Eftermiddag gik Trommen; han maatte stille paa Allarmpladsen. Hvad gjør han i denne Nød? Knapper de hvide Gamascher over Benene, tager dernæst en Pensel, maler sine blottede Fødder sorte og stiller sig trøstig paa Plads mellem de Andre. Da Chefen opdager Feilen, præsenterer han og siger:

„Min Oberst! jeg var jo nødt til at male Pusselankerne sorte, siden det stred mod Reglementet at møde med dem hvide.“

To Andre sade arresterede for Optøier. Fænglet var en Privatbygning i Nærheden af Stranden; man havde for Øieblikket ikke anden Plads. Tiden faldt Fangerne lang.

„Hvad skal vi tage os for?“ spurgte den Ene. — „Stikke Ild paa Kasernen! Det gjør Opsigt og forlænger Arresten.“ — „Hvad, om vi brød Døren og Skodderne op, saa at vi kunne see lidt ud paa Folk?“

Det gjorde de. Da Arbeidet var til Ende, satte de sig i det aabne Vindu med Benene hængende ned ad Muren. Den Ene sang himmelhøit, den Anden tændte sin Pibe og hørte efter. Der kom en Mand forbi, øiensynlig en Fremmed; han stod af og til stille, saae op ad Husene og gik derefter videre.

„Det er bestemt en vildfarende Sjæl, som Himlen sender os til Opdragelse,“ hviskede den Ene og vinkede ad Manden. — „De søger Noget, min gode Ven? Kan jeg være Dem til Tjeneste?“

„Maaskee,“ svarede den Fremmede. „Jeg er Skipper fra Malta med Fisk og Fajance og søger et Huus til at holde mit Udsalg i.“

„Det kan aldrig træffe heldigere,“ siger Zephyren. „Dette Huus her er mit, og jeg ønsker at leie det bort. — Vær saa god: spadseer ind og see paa Boutiken!“ — Og nu lokke de Malteseren op, vise ham Arresten, leie den til ham og følge med ham ud paa Gaden til en Jøde, som opsætter Leiekontrakten. Malteseren betaler kontant og flytter ind samme Eftermiddag. Arrestanterne derimod kjøbe Viin og Brød for det, de have fortjent, sætte sig dernæst til at drikke ude paa Gangen, og man kan tænke sig den vagthavende Officeers Forbauselse, da han om Aftenen kommer for at see til Fangerne, finder Arresten forvandlet til en Krambod og de to Zephyrer ligge døddrukne Arm i Arm ude under Trappen.

En Officeer reiste til sit Regiment inde mellem Bjergene. Da han steg i Land fra Dampskibet, mødte han en Bekjendt og sagde, at han manglede et Æsel til at bære Kuffert og Vadsæk ud i Kvarteret. To Zephyrer laa og lurede i Skyggen under Bolværket. Den ene gaaer op i Byen, løser et Æsel, som stod bundet paa Gaden og trækker af Sted med det ned til Havnen. Hans Kammerat taler imidlertid med Officeren, fortæller, at han netop har faaet et udmærket, lille Æsel efter en Razzia inde i Landet og tilbyder Officeren det for hundrede Francs. Strax efter kommer hans Kammerat drivende med Æslet, Handelen sluttes, Officeren betaler Pengene. Dernæst skaffe de to Gavtyve sig Underretning om, hvor Officeren drager hen, og vende tilbage til det Sted, hvorfra Æslet blev taget. Eiermanden gjorde Larm over det stjaalne Dyr; Zephyrerne stode og hørte til med en rørende Deeltagelse.

„Var det ikke et kjønt, lille Mulæsel?“ spørger den Ene.

„Jo!“

„Sort med hvid Snip i Panden?“

„Ja!“

„Havde det ikke et Stykke knudret Palmereb om Halsen?“

„Jo!“

„Det var dog mærkeligt!“

Mere sagde de ikke. Eiermanden trænger ind paa dem, og Slutningen bliver, at de lade sig udbetale tyve Franas for at sige ham, hvor Æslet er blevet af. Officeren var ikke kommen længer end til sin Frokost i et Hotel ved Havnen. Zephyrerne vise Eieren det stjaalne Æsel og forsvinde.

Capitain Lelièvre var altsaa i Mazagran Befalingsmand over 223 Zephyrer af 10de Compagni. Den 9. Februar 1840 i Daggry gave Skildvagterne Tegn til, at de saae en Flok Arabere nærme sig, og inden Meldingen herom naaede

Capitainen, viste der sig foran Fortet en hvid og bølgende Kjæde, hvis Størrelse hvert Øieblik syntes at tiltage. Abd el Kader havde fornylig haft Uheld med sig og søgte Opreisning; han sendte sine Marabutter fra Stamme til Stamme, prædikede Krig i Profetens Navn. Paa hans Bud samler sig imellem Bjergene henved tolv tusinde Arabere, der alle have svoret paa Koranen at tage Mazagran eller dø. Af den Aarsag var Selskabet i Dag saa talrigt omkring Fortet. Araberne havde oversaaet Høie og Dale med deres hvide Burnusser. De meldte sig med hvinende Skrig og ved at affyre deres Bøsser i Luften, længe før de vare Fortet paa Skud. Da de kom nærmere, opdagede man imellem dem en Kolonne Infanteri i lyseblaa Trøier, væbnede med Bajonetter paa Bøsserne og Yataganer ved Siden; det var Abd el Kaders Stolthed, unge Mænd af hans Tilhængere, som en Overløber havde oplært i fransk Exercits. Midt i denne Kolonne saaes en mindre Afdeling Artilleri, som gik og slæbte paa to smaa Kanoner med nogle gamle, kluntede Lavetter. Disse Kanoner bleve trukne hen bag en Høi og opstillede saaledes, at de fuldstændig beherskede Fortet.

Indenfor Brystværnet paa Mazagrans Muur stode Zephyrerne med Geværet ved Foden og stirrede ud paa Sletten. Ingen var uvidende om, hvad der ventede; men endnu mindre saaes et forknyt eller modfaldent Ansigt. Det regnede med Vittigheder imellem dem; Arabernes Komme var altid en Adspredelse i den daglige Eensformighed, og de holdt af Adspredelse. Da Capitainen samlede sin lille Skare og spurgte, hvad de foretrak: at blive her, hvor Død og Undergang ventede, eller drage tilbage til Mostaganem, svarede et eenstemmigt Brøl fra 223 Munde: „Lad os blot faae Patroner og Arabere!“

Lelièvre nikkede og smilede. „Det er, som jeg holder af det,“ svarede han, og saa gik Enhver paa sin Plads. Lidt efter begyndte Kampen.

Araberne stormede med vilde, bedøvende Skrig. Det gjaldt kun om at hente et let Bytte, meente de, og den Ene søgte at trænge sig frem foran den Anden. Zephyrerne ventede dem; paa Pistolskuds Hold afbrændte de deres Bøsser; Fortets to Kanoner gjorde ogsaa deres Bedste, ladede med Kardætsker. Virkningen var forfærdelig. Drevne tilbage trængte Fjenderne frem igjen; de Saarede og Faldne bleve skaffede til Side, friske traadte i deres Sted. En tyk Krudtdamp laa hele Dagen over Egnen. Hestene vrinskede, Mændene skreg. Inde i Fortet syntes derimod Alt at være uddøet; kun hver Gang en ny Hob nærmede sig Graven, sporede man en Smule Liv; da kom Bøsserne frem i Skydeskaarene eller paa Muren, og en almindelig og dræbende Salve fulgte efter. Af og til kiggede ogsaa en Zephyrs nysgjerrige Ansigt ud over Muren for at see, hvad Virkning hans Skud havde gjort.

Saaledes gik første Dag. Da Solen stod op den næste, skinnede den ned over nye og talrige Skarer, der vare komne inde fra Bjergene om Natten og nu omsluttede Fortet paa alle Sider som hvide, fygende Snedriver. Skuddene lød som Trommehvirvler; i Dag var det mere ordnede og inddeelte Kolonner, anførte af deres Høvdinger, der nærmede sig Murene. Opflammede af Abd el Kaders gyldne Løfter, fanatiserede af Marabutterne, som havde forjættet dem Himlens Salighed og de Kristnes Hoveder, ile de mod Graven, bag hvilken de halvt nedstyrtede, faldefærdige Mure danne store og gabende Aabninger. De styrte sig ned i den, saares, dræbes, falde; Andre gaae over deres Liig, bestandig flere. Nogle trænge ind igjennem Breschen; en Gang plante de deres Hestehaarsstandart paa Muren; den rives ned, trædes under Fødder; Araberne jages ud med Bajonetstik. Zephyrerne raabe paa Patroner, synge Marseillaisen, hver Mand mangfoldiggjør sig, Capitainen meest af Alle. Hvor det især gjælder,

høres hans Kommando, hans Opmuntringer; han kæmper i Breschen ene mod ti, Kuglerne synes at vige tilbage for ham. Artilleristerne staa og haandtere deres to Kanoner i det blotte Linned, Murene spy Ild; enhver sammensunken Steendynge spyer Ild; det er ikke Mennesker, men Djævle, som rase her, det er ingen Kamp mere, men et Slagteri. Araberne hyle, skjære Tænder, udstøde Forbandelser, klamre sig fast til Muren med den ene Haand, Bøssen i den anden, Yataganen i Munden; de maa tilbage igjen, bestandig tilbage; de stormende Skarer meies ned i hele Rækker; ethvert Skud træffer paa saa kort Afstand, og naar Skuddene for et Øieblik ophøre, begynder Bajonetten et endnu rædsommere Arbeide. Saa kæmpe de Mand mod Mand, Bryst mod Bryst, til Muren er ryddet og en ny Hob ligger og vaander sig nede paa Bunden af Graven.

Fire Dage varer denne Kamp, medens 223 Mand slaaes mod 12,000. Fra Mostaganem høre de Skuddene; det lyder hele Dagen som en fjern Torden. Man aner Faren og Nøden og prøver paa at sende Hjælp; men Garnisonen bestaaer kun af 300 Mand, hvad skulde det forslaa? Araberne spærre Veien og jage dem tilbage igjen. Om Morgenen paa den femte Dag vaagner Lelièvre med den Overbeviisning, at Alt vil være til Ende for ham og hans Mænd inden Aften. Modet, Heroismen er den samme, Anstrengelsen har ikke faaet Bugt med ham, Faren og Nøden har ikke bøiet ham; men han mangler Krudt. Af 40,000 Patroner have Zephyrerne bortskudt de 35,000. Derved er Intet at gjøre.

Men da det blev lyst, og Taagen veg fra Sletten, lød et almindeligt Skrig af glad Forbauselse fra hele denne dødsdømte Skare. Marken var forladt; Araberne havde tilbragt Natten med at begrave deres Døde eller skjule dem i Bunker under Løv og Grene. Deres Mod var kjølnet, dunstet bort foran denne Gruusdynge. De forbandede Emiren, haanede

Marabutterne og deres falske Løfter og droge hjem ligesaa hurtigt, som de vare komne.

Fra den anden Side, imod Nordost, kom en lille Skare i sluttede Rækker og iilsom Marsch dragende op imod Fortet. Det var Soldaterne fra Mostaganem, som ikke længere lode sig holde tilbage; de havde frygtet mindre, medens de hørte Skuddene, end nu under den dybe Taushed, som fulgte efter. Alles Blik søgte Fortet. Vare de overvundne, dræbte? Var det Døden og Tilintetgjørelsen, som rugede over Stedet? — De kom nærmere, de saae Solen skinne ned over den lille Fane, som reven i Pjalter af Geværkugler endnu vaiede paa sin Plads. Da flk Tausheden Luft, da lød der Skrig over Sletten, da aabnedes Portene — hvad siger jeg, der var jo ingen Porte mere — da sprang Zephyrerne over Muurbrokker og den ligfyldte Grav og ilede deres Kammerater i Møde, kastede sig i deres Arme, jublede, græd, da fulgte der et Optrin, som intet Ord og ingen Forestilling kan gjengive.

Det var Kampen ved Mazagran.

EN RIDETUR I KABYLIEN

Fra Oran til Algier vexler Kysten med grønne Bakker og takkede Klipper, som træde frem i levende og varme Farver. Hist og her et lille, arabisk Fiskerleie, et Krat af Rør og et eenligt Palmetræ, der hæver sin mørke Krone mod den blaa Himmel, hist og her staaer en tankefuld Kameel paa Toppen af Bakkerne og morer sig med at tygge Drøv og stirre ud paa Havet, med den lyse, gjennemsigtige Luft som Baggrund, hvorigjennem der ikke har seilet en Sky i de sidste Maaneder.

Nærmere ved Algier mylrer det i denne Egn af Træer og Buske og Blomster i Rigdom og Pragt: Myrther, Cytisus, Caktus, Aloe og Laurbær danne Gjærderne, alle med forskjelligt Løv og forskjellige Farver, som den synkende Sol hvert Øieblik kaster nye Lys, nye Schatteringer over. Paa Veikanten lege de store, grønne Firbeen, snappe efter Fluerne og løfte Hovedet nysgjerrigt iveiret, naar Nogen gaaer forbi; tusinde ubekjendte, pragtfulde Insekter summe omkring mellem Bladene. Det er et friskt og deiligt og vexlende Billede, som allevegne møder Øiet. Til venstre danner Havet Grændsen, paa den anden Side ligge Bjergene, grønklædte, maleriske Skraaninger, fra hvilke hist og her en plaskende Kilde styrter sig ned i smaa glimrende Straaler, der tilsidst samles i et

Bassin ved Veien, hvorom Kamelerne og deres Drivere leire sig. Længer tilbage vise disse Bjerge harmoniske og bølgende Linier, hvis enkelte fremragende Toppe forandre Farve med Afstanden fra Grønt til Violet, indtil de længst borte gaa over i en fiin, lyseblaa Tone, der smelter sammen med Luften.

Hist og her slynger Veien sig omkring et enligt, afbrudt Klippestykke af gul Kalksteen. I nogen Afstand tager denne Klippe sig ud som en Ruin, hæver sig høit over Erikaerne, Fersken og Johannesbrødtræerne, og synes forbavset at stirre paa den rige Planteverden omkring sig. Paa Klippens øverste Top staaer en nøgenhalset Lammegrib og speider efter Bytte, smaa Skarer af røde Agerhøns søge ind mellem Kløfterne, ved høilys Dag kan man møde en luskende Schakal, som vender Ryggen til de Kommende og forsvinder i et jævnt Trav, viftende sig med sin prægtige, gulbrune Hale.

Nu er Solen gaaet ned, just som vi naae Bab el Ueds Porte, og det er blevet Nat, thi Aften og Morgen er kun Ordlyd uden Virkelighed her. Det er mørkt, Maanen og Stjernerne skinne. Paa engang skyder en stor og blodrød Ildkugle op over Horizonten, straaler og varmer, Fuglene synge, Hjorderne brøle, Araberen reiser sig, ryster sin Burnus, gnider Øinene og breder Tæppet ud til Bøn. Dermed er det blevet Dag. — Solen synker igjen. Klippetinderne rødme under dens sidste Kærtegn, Taagen stiger paa Sletterne, det er koldt nu og Flagermusen sværmer, og Rovdyret lister ud af sin Hule, Natten er kommen. — Større og længere er Overgangen ikke.

Det er altsaa Nat nu, Algier er naaet. Blussene ere tændte nede i Fyrtaarnet, der staaer paa Vagt foran Indseilingen til Havnen og viser Vei, ligesom Digteren og Moralisten: undertiden uden selv at være istand til at følge den. Der breder sig i denne Time en forunderlig Høihed og

Majestæt over Egnen. Den store By med de hvide Huse, hvide Tage og hvide Moskeer ligner en hvilende Kæmpe, indhyllet i et Liglagen. Før trængte der af og til dæmpede, melodiske Toner op fra dens Indre, det var Janitsharmusiken nede ved Stranden. Den Fremmede standser og føler sig grebet af noget Nyt og Ubekjendt, man drømmer vaagen, omgiven af disse tilgitrede Haremers Mure, der sukke under Hemmeligheders Vægt, Minder, der tale, en Valplads, paa hvilken Hadet kæmper mod Forsoning, Barbari mod Civilisation. Foran os ligger Algier, der strækker sit Hoved mod en Ildsol, medens den bader sine Fødder i det mørkeblaa Hav og favnes af Atlasbjergenes Arme.

Men Reisen gaaer næste Dag videre, ind i Atlasbjergene, ind til Kabylerne, derfor Farvel Algier med dine solhede Dage og stjerneklare Nætter, med det Hav, der logrer for dine Fødder, og den Himmel, der kjærtegner dit Hoved.

To brede Landeveie føre fra Algier ind i Landet. Den ene gaaer mod Syd gjennem de grønne Chelifdale og derfra fortsættes den over Metidijas umaadelige Sletter ned til Medias Palmelunde. I den klare Horizont vise sig en Række bølgende Høie, der i Sollyset ligne Skyer og om Aftenen gløde i Purpurskær. Det er Atlasbjergene. Den anden af disse Veie gaaer mod Øst ind mellem Kabylernes Bjerge og Skove, over frugtbare Dale og udtørrede Flodleier, som i Regntiden svulme op til brede og rivende Strømme. Det er ad denne Vei vi drage.

Den sidste Araberby er ladt tilbage. Den bestod af en Mængde hvidkalkede Firkanter, hvori man seer en lille, lav Dør, men ikke et eneste Vindue, og omgives af en høi, ufuldendt Muur indad mod Kabylernes Bjerge. Hver Firkant danner smaa, tilgitrede Rum, der tjene Eieren til Sovested, Kornrum, Kvægstald, større Bekvemmelighed fordrer Araberen ikke af sit Hjem. Har en Mand flere Hustruer, to eller tre,

saa afdeles de rigeste Boliger i særskilte Leiligheder ved en Græsmaatte, enhver Madam faaer da sit Rum: Gaarden indenfor er fælles Samlingsplads, her væve de, sy, lave Maden, her lege Børnene eller ligge i Moderens Skjød, medens hun beskjæftiger sig med deres Hoveder paa en Maade, som man til Nød kan tænke sig, men ikke bør beskrive.

Flere af Arabernes Vaaninger have en Slags Altan udenfor, det vil sige en opkastet Jorddynge, bedækket med en Palmemaatte og skærmet for Solen af et brunt Kameelhaarstæppe. Her sidde Mændene, naar Heden tager af, med Benene overkors og see op i Luften, som om de vente paa en Aabenbaring. Af og til udstøder den Ene en dæmpet Ganelyd og gjør et forklarende Tegn med Haanden, hans Sidemand nikker eller svarer med en lignende Lyd, derefter stirre de igjen op i Luften.

Enkelte Huse ere dannede af en opkastet Jordvold med et Tag af Rør, mørke, rædsomme at træde ind i, uudholdelige at leve i for enhver Fremmed. Andre endnu fattigere Arabere have dannet sig en Bolig under et udspændt Dækken, kastet over en Stang, pindet Enderne af Dækkenet fast til Jorden, saa at man til enhver Tid kan see Familien indenfor siddende paa Hug, ørkesløs og tavs med Armene slyngede sammen om Knæerne, seende hen til den Side, som for Øieblikket beskinnes af Solen.

Nu er den sidste Araberhytte længst forsvundet. Grønt og Blomster, Bananer og Oranger, fem Alens høie Rørplantninger træde istedet, ogsaa disse vige for Cactus og Aloebuske. Hestene puste og stønne opad de steile Bakker, hvor Bakkerne ende, begynde Bjergene. Hist og her ligger et Karavanserei indenfor Veien, altid paa en Høide, der behersker de nærmeste Omgivelser, altid indkredset som en lille Fæstning, af en Muur, med en eller to Rækker Skydehuller ud til alle Sider. I de sidste Aar har man ogsaa

bygget smaa Værtshuse paa Veien til Skiftested for Dagvognen. Disse Værtshuse bestaa sædvanlig af to Bygninger, hvoraf den ene har en aaben Forside med et fremspringende Tag. Langs med Væggene ere anbragte lave Sæder. Hertil søge Araberne og Kabylerne, og beværtes med Kaffe og Maiskager. Europæerne holde sig derimod til Bygningen ligeoverfor.

Det var denne Egn, som Romerne kaldte deres Forraadskammer; herfra op imod Djurdjura findes endnu talrige Spor af deres Kolonier i Ruiner, Taarne, Piller, Buer og Gravsteder med ulæselige Indskrifter. Sex Miil fra Bugie ligge de hensmuldrede Ruiner af en gammel By paa flere hundrede Huse og en Grundvold, som antyder et stort og udstrakt Tempel. Men det er ikke blot Romerne, som have efterladt deres Ruiner paa disse Bjerge. Mellem Olivenskovene ligge der nogle sprængte og sammenfaldne Mure, sværtede af Røg, og hvorfra forkullede Sparrer stikke frem, sønderbrudte Kar eller omhuggede Træer betegne en Tilintetgjørelse, som Mos og Sand endnu ikke har faaet Tid til at dølge. „Her har Krudtet talt, her er den hvide Kurkus bleven sort," siger Kabylen i sit billedrige Sprog. Her har han kæmpet mod Franskmændene og tabt. Gaaer en Klynge forbi Stedet, peger den hen paa Grusdyngen, udstøder nogle dæmpede Gutturallyd, sandsynligviis er det ingen Lovsang over Seirherren.

Efterhaanden som den dyrkede Jord forsvinder, begynder en sandet og stenet Grund, hvori alene Oliventræet synes at kunne trives, Oleanderen dog ikke at forglemme, Laurbærrosen, som de Franske kalde den. Denne Busk skyder frem i en utrolig Yppighed paa enhver fugtig Grund, ethvert Flodløb er omkrandset af den. Fra Mai til Oktober bærer den sine lyserøde Blomsterklynger og udbreder en næsten bedøvende Mandelduft, naar Solen skinner paa den. I Beni Ratens Stamme og nede ved Blida brænder man Kul af

denne Busk, som opnaaer en Høide af fem til sex Alen. „Den forgifter Vandet," siger Araberne.

Det er nu en Bjergegn, vi drage igjennem. Klipperne begynde med Kalksteen, hvis sprængte Flader vise en broget Farverigdom af Jernvandet, som siver ud igjennem Spalterne og afgiver et Okkerlag, der vexler mellem lysegult, orange og brunrødt. Disse Farver danne en smuk Grund for en Mængde smaa, lysegrønne Bregner, Leverurt og Snerler, som skyde frem i Skyggen. Nærmere Tizi Uyu vexler Kalken med Flint og Marmorlag, hvorpaa der afsætter sig fingertykt Salpeterfnug. Ved Fort Napoleon findes hele Bjerge af blaahvidt, finkornet Marmor; de brolægge Gaderne med Marmor, de mure Hytter og Stalde op af Marmor.

Bjergene blive steilere. Undertiden møder man en enlig mægtig Ruin paa Høiderne, revnet af Jordskjælv, forladt af Beboerne: en udstillet Vagtpost, der endnu speider og giver Agt paa Alt omkring sig. — Det er et af disse mange Forter eller Bordj, som Tyrkerne byggede, medens de herskede over Landet. De turde ikke vove sig ud mellem Kabylernes Bjerge, men fra disse Forter beherskede de dem. Derinde laa en stærk Garnison, som rykkede ud og fangede Karavanerne, trængte frem saa langt den kunde, bortførte Kvæget, brændte Byerne og gjorde Mænd og Kvinder til Slaver, naar de nægtede at betale Tyrken Skat. Denne Afhængighed, hvori de nærmeste Kabyler som en Følge af disse Forter levede, gjorde dem til Spot for deres Naboer, der boede længere inde mellem Bjergene. De afbrøde Omgang med dem paa Markederne, af og til fangede de en af de Betvungne, klædte ham i en Kvindes Dragt, sværtede hans Ansigt, gav ham et Halsbaand af Kameelskarn paa, og sendte ham bagbunden hjem til Stammen.

Mægtige Hjorder af Geder og Faar græsse paa de steile og stenede Bakker. Hyrden staaer imellem dem oppe paa

en Steen, hvorfra han kan oversee Alt, indhyllet i en hvidgraa Burnus. Hans Ansigt stirrer frem fra den sammentrukne Hætte, brunt og magert som en Mumie. Den ene Flig af Burnusen har han heftet op og samlet fuld af Agern, det er hans Kost. Han holder med begge Hænder omkring en lang Stav, støtter sig til den og stirrer tavs og ubevægelig ned paa de fremmede Ryttere, der afbryde hans Ensomhed og atter forsvinde paa de bugtede Stier mellem Bjergene. Skinner nu Solen ind mellem disse Klipper og lader Forgrunden i Skygge, saa lyser den hen over et vildt og malerisk Landskab, hvor den Fremmede ved ethvert Skridt møder noget, der tiltaler, noget storartet, noget Nyt og Gaadefuldt, som frister til Spørgsmaal.

Her ligger et enkelt lavt Huus med hvide Mure, hvidkalket Kuppel, og beskyttet af en enlig Palme. Det er en hellig Marabutgrav, synlig i lang Afstand, ligesom Kæmpegravene paa Alheden. Dertil valfarte de Troende, brede deres Tæpper ud og bede, der fortælle de, hvad de ønske, savne og længes efter.

Vi ere nu midt inde i Kabylernes Land, en af deres Landsbyer viser sig som altid paa Toppen af Bjergene, bestandig kun paa Toppen, ikke som i Tyrol og andre Bjerglandskaber nede i Dalen; oppe fra Høiderne bevogter man bedst Omegnen, derfra kan man lettest forsvare sig, og Kabylen er altid under Vaaben, har bestandig levet paa Krigsfod. Fra disse Høider saae han i Aarhundredernes Løb ned i Dalen, paa Røgen af de fjendtlige Leire, som ikke vovede at trænge frem mellem hans Bjerge, deroppefra har han maattet kæmpe mod Romere og Maurere, mod Franskmænd og Tyrker, og Kampen er endnu ikke endt, skjøndt der er Fred i Landet. Han slaaes i denne Time med sin Nabo, hvis han troer sig forurettet, med den nærmeste Stamme, hvis den krænker ham. Saa danne Slægt og

Venner en Sof, eller større Forening, der lover at staa hinanden bi under Kampen, saa drage de ud efter Solens Nedgang eller i tidlig Morgengry, dræbe og plyndre, eller de stænge deres egne Døre og vente indenfor paa Fjendens Komme. Kvæget er bragt i Huus, Kvinderne staa Skildvagt bag Muren, speide og lade Bøsserne, Markarbeidet hviler, Vendettaen hersker, vild og rasende, gaaer i Arv fra Slægt til Slægt, indtil Marabuterne fra de forskjellige Stammer komme sammen, bestemme Soningsbøderne, byde Fred i Profetens Navn og lyse Forbandelse i det Huus, som fra nu af fortsætter Striden. Dræbes Manden i en saadan Feide og hans Søn endnu er for ung til at overtage Blodhævnen, hviler den i nogle Aar; Hustruen lever imidlertid imellem hans Fjender, taler og arbeider sammen med dem, Alt synes at være Glemsel og Fred, — Ild er der under Asken. En Dag tager hun Mandens Vaaben, leverer dem til Sønnen og siger: „Gaa og hævn din Fader."

Er den samme Kvindes Barn en Pige, gaaer hun ind i Mændenes Kreds og siger: „Den vil jeg give min Datter uden Medgift, som hævner min Mand."

Den omtalte Kabylerby havde et Kaffehuus, en aaben Bod, udenfor hvilken der var udspændt et farverigt Tæppe, som man kryber ind under, mens Solen brænder. Værten her, var tillige Barbeer og ragede et Araberhoved for to Sous; hans Kaffe var den sædvanlige mauriske: et fiint malet Grums, men den duftede, og man vænner sig dertil; den bringes Gjæsterne i smaa, rødmalede Overkopper, uden Sukker.

Udenfor dette Gjæstgiversted, der bringer de Reisende tilbage til Middelalderens beskedne Fordringer, sad den Aften jeg tilbragte her en Kreds mørke, alvorlige Kabyler, indhyllede i deres Burnuser, omkring tre Spillemænd, hvoraf den ene under venstre Arm havde en lang Kalebas, overspændt med et stort Trommeskind. I en halvsyngende og vellydende

Rhytmus fremsiger han et umaadeligt langt Digt og gjør et lille Ophold efter hver fjerde Strofe, medens han trommer paa Kalebassen, og hans to Medhjælpere frembringe nogle hvirvlende Toner af deres Rørfløiter. Derefter begyndte Recitatoren igjen sit Digt. Den første Række Tilhørere laa paa Tæpper, de bageste stode foroverbøiede, alle lyttende med den dybeste Opmærksomhed, af og til betragtende hverandre, som om de vilde sige: „Hvad synes Du?“

Pludselig tav Sangeren, reiste sig, tog sine egne og de to musikalske Medhjælperes Tøfler af og satte dem udenfor Tæppet; de liggende Tilhørere gjorde det samme. Derefter begyndte en ny Sang, under hvilken Kabylerne gjentagne Gange bøiede sig til Jorden.

Der stod en gammel, fransk Zouav i Nærheden, skægget, graahaaret, et Ansigt, der var gjennempløiet af Tidens og Sablernes Mærker. Han havde en stor Kasse hængende over Brystet, hvorfra han solgte Svovlstikker, Sæbe og en Mængde andre Nødvendighedsartikler. Han var fortrolig med Kabylernes Sprog og forklarede mig Sangens Indhold saaledes:

„Liget med de to Legemer“.

Det vide I, Kjære, at Marabutten*) Sidi Muhamed Ben Hamar ligger begravet ude paa Metidsha-Sletten, mellem de høie Palmer. Han var en from Mand, han kunde ethvert Skriftsprog og drog fire Gange med de hellige Karavaner til Profetens Stad. Da han døde, reiste Stammen Beni Ghemat ham en Grav paa Sletten og de Troende kom nu fra Ørkenen og fra Byerne og fra Dalene med deres Syge, forrettede deres Bøn ved Graven og bleve helbredede.

Engang kom der Nogle af Stammen Ouled Sidi Cheikh

*) En Marabut er en Skriftlærd, hans Gravsted kaldes ogsaa Marabut, hans Søn ligeledes.

og leirede sig paa Sletten med deres Kameler. Da de hørte Tale om de Undergjerninger, som skete ved Graven, sagde En: „Vor gamle Kaïd ligger værkbruden hjemme og taaler ikke at ride hertil, hvad om vi bragte det hellige Liig til ham, uden at Nogen fik det at vide, og saa dannede Muhammed Ben Hamar et Gravsted i vor egen Stamme?“

„Er det ikke nogle rigtige Tyveknægte, alle disse Kabylere?“ indskød Zouaven her som en personlig Bemærkning.

„De Andre syntes godt om Forslaget. Da det blev Nat, brøde de Graven op, toge Liget med og droge bort, efter at have udslettet ethvert Spor af hvad der var skeet. Den syge Kaïd fik sin Sundhed igjen, og Mændene gjorde Sidi Muhammed et Gravsted, større og rigere udsmykket end han havde havt nede paa Sletten. Fra nu af skete de samme Undergjerninger i Ouled Sidi Cheikh, som før i Metidsha.

Men den Nat Mændene flyttede Liget, tugtede en Herre sin Træl, han løb bort, og da Folk siden kom med deres Syge til Metidsha, stod han hos dem og raabte:

„Ville I bede ved Muhammed Ben Hamars Grav, maa I drage til Ouled Cheikh, de have stjaalet Liget og ført det med sig til deres Bjerge.“

Da dette rygtedes, blev der Larm paa Sletten. De Ældste raadsloge, Stammens unge Mænd sadlede Hestene og rede til Bjergene, for at tugte Røverne. Disse spurgte dette og skikkede i Hast Bud til Venner og Frænder, for at samle Hjælp, de vare kun faae, og deres Fjender mange; men deres gamle Kaïd, en from og gudfrygtig Mand, gik alene ud, og lidt før Fjenden kom, satte han sig ned ved det nye Gravsted og drog Hætten over sit Hoved. Da Rytterne saae Kaïden, rede de hen til ham og spurgte hvad han vilde:

„I ere nogle Daarer!“ svarede han, „at I tro en Træls Ord bedre end Eders egne Øine. Have I undersøgt den

hellige Mands Grav, og seet, at det I beskylde os for, ogsaa er Sandhed?"

Det havde de ikke.

„Naar det er skeet, er det tidsnok at ty til Sværdet," sagde han, alt i den Hensigt at vinde Tid for sine Mænd, der vare ude at søge Hjælp.

De Andre fandt at han talte vel og bestemte, at nu vilde de først ride hjem og aabne Graven, men imorgen kom de igjen, og hvis det var som de frygtede, vilde den sorte Kuskus, Krudtet, tale og Oulek Cheiks Børn kom til at græde over deres Fædre. Dermed droge de bort.

Næste Dag sad den gamle Kaïd igjen ved Graven. Hans Mænd havde endnu ikke faaet deres Frænder samlede. Da han saae Fjenderne komme, bøiede han sit Hoved og sagde: „Herrens Villie skee, jeg er kun hans Tjener."

Mændene fra Beni Ghemat stode nu af deres Heste, den Ældste gik hen og kyssede Kaïdens Haand og satte sig ved hans Fødder, idet han sagde: „Ungdom og Vrede seer kun forud, men de Ældre og Besindige ere Brødre, de see om til Siden tillige. Det Raad Du gav os igaar, var vel værd at lægge Mærke til."

„Hvad jeg raadede Jer igaar, det har jeg glemt," svarede Kaïden, „men idag maa Sandheden frem: Her bag denne Steen ligger Marabuttens Liig, for min Skyld blev det bragt hid, lad da mig undgjælde derfor og skaaner de Andre."

Han væltede Stenen til Side og viste dem Liget.

„Hvorledes kan jeg forstaa det?" sagde den fremmede Høvding: „Hjemme hos os ligger Sidi Muhammed indsvøbt i sin grønne Kaftan, som den Dag vi begravede ham; jeg har seet hans Liig igaar, alle mine Mænd, som staa hos mig, have ogsaa seet det, saa tydeligt, som vi see den Døde her. Vi komme idag alene for at gjøre vor Uret god igjen, og bede Eder blive ved at være vore kjære Brødre."

Da den gamle Kaïd hørte dette, svarede han intet, han drog Hætten over sit Hoved og sank ned i Bøn for det skete Jertegn. Dagen efter drog han op i Bjergene og levede sin øvrige Tid afsides fra alle andre.

Da han døde, blev der to hellige Grave i Ouled Cheikh."

„Det synger Manden med Kalebassen," sagde den gamle Zouav, „der er ikke et fornuftigt Ord i det Hele, naturligviis har de Tyveknægte puttet en anden død Mand ned i Graven i en grøn Kaftan, men saadan noget Snak tro de paa. See blot hvor de sidde og strække Hovederne og de lange Halse frem og lytter, om der ikke kommer mere — Her i min Kasse har jeg en heel Bunke troværdige Beretninger om Ulykkerne paa Lyonerbanen, en anden om den smukke Meriem, som kvalte sin lille Søster, fordi hendes Elsker begyndte at finde Smag for Barnet. Den Historie er der ogsaa en kjøn Sang til, dem kjøbe de ingen af, de Gavtyve! — Sangen koster kun en Sou Stykket, tager De fem, faaer De dem for fire Sous og et lille Knippe Svovlstikker i Præmie."

Maanen kom den Nat op over Bjergene, stor og rund. Jeg blev af de stikkende Insekter jaget ud i det Frie og vandrede om i den sovende Kabylerby; har man skildret een, ere de alle skildrede. Beduinen boer i Telte, Araberen som tidligere omtalt i en Hytte af Straa og Palmeblade, i et Træskuur eller under et udspændt Kamelhaarstæppe. Alle Kabylernes Vaaningshuse ere derimod opførte af Muursteen, som de selv stryge, dækkede med Tegl, som de selv brænde. Deres Landsbyer bestaa af tyve til tredive Huse, kastede uden Orden eller Plan mellem hverandre, ingen Gader, kun en Mængde dybe Huulveie bugte sig op fra Foden af Bjerget, saa smalle, at en Hest eller Ko netop kan gaa igjennem dem. Kamelen benyttes ikke. Ethvert af disse hvidkalkede

Huse er omringet af en Muur med en lav Dør og nogle lange og smalle Huller til at stikke Bøssepiben igjennem. Hele Landsbyen er dernæst indkredset af en høi og tæt Caktushæk, hvis kjødfulde Blade paa begge Sider have lange, staalhaarde og skarpe Pigge, der gjør det umuligt at trænge ind igjennem Buskene.

Alt havde denne Nat et forunderligt vildt og sælsomt Præg heroppe. Om Dagen gaaer Æslet og Hesten frit ind og ud ad den lave Dør i Huset, de bo i samme Stue som deres Herre, Gederne klatre om paa Murene for at gnave de enkelte Græsduske, som spire frem i Revnerne. Langs med Foden af Husene sidde paa Solsiden en Række gamle Mænd og Drenge paa Hug, med de magre Arme slyngede sammen om Knæene, stirrende frem for sig ud over Bjergene. Ethvert Ansigt, ungt eller gammelt, røber Kløgt, Mod og en bestemt Villie, det udtrykker en inderlig Sørgmod og Forsagelse tillige. Af og til, uden nogen synlig Aarsag, hæver en Mand i Rækken sin Røst og udstøder et høit og rædselsfuldt Skrig, det er som om den tilbagetrængte Vildhed af og til behøvede et lydeligt Udbrud. De Andre see hen paa ham, mumle nogle Ord, og synke atter tilbage i den tidligere Tavshed, Ilden ulmer og brænder i deres Indre, trods den tilsyneladende Ro.

Jeg stod nu midt i den lille By, Maanelyset fordybede de mørke Slagskygger, glimrede som et Sølvtæppe oversaaet med funklende Diamanter i den stjernelyse Nat, et Eventyr hviskede omkring mig, et af disse sammentrængte Øieblikke, der som et Kaleidoskop lader os see vort Liv i dets Aldaglighed derhjemme pludselig hensat i en fremmed Verden, der skærper Synet, Hørelsen, Drømmesandsen, Fantasien.

„Vi reise, min Ven, jeg veed ikke hvorhen, vi reise igjen, det er Sagen!“

Her paa denne Plads saae jeg de Ældste komme sammen

om Formiddagen for at holde Raad og Dom. Enhver Stamme har sin Kanun, det vil sige gamle Vedtægter, der bestemme alle verdslige Forhold og som gaa i Arv fra Slægt til Slægt. Midt paa denne Plads ligger ogsaa et stort Huus, skummelt som alle øvrige, men uden Ringmuur. Leergulvet skjules med et flettet Græstæppe. Det er Bedehuset, hvori Marabuten holder Bøn, hvor Kabylerne sænke Panden mod Jorden, mens Tanken famler opad.

Tizi Uzu er det første franske Fort i Store Kabylien. Det behersker en vid og frugtbar Slette, et Blomstertæppe i straalende og pragtfulde Farver, hvorigjennem Sebaufloden bugter sig, og hvortil Djurdjurabjergets blaalige og snebedækte Toppe danner en Baggrund af uendelig Skjønhed og Dybde. Her maa den Reisende, som vil videre, tage en Hest eller et Muldyr og faaer af Kommandanten en væbnet Spahi med til Veiviser, for at ride dybere ind imellem Bjergene og disse med gule og blaa Iris emaillerede Dale. Gjennem spaltede og nøgne Klipper af mineralrigt Gneis og Skifer gaaer det bestandig opad gjennem Kratskove, indvævede med Lianer, Vedbende og Klematis, fra hvilke en talrig brun Slangefamilie og store, stribede Fiirbeen vrimle ud, naar Solen skinner.

Den Spahi som fik mig betroet, skulde blive mig til stor Nytte i de følgende Dage, en mager, forsoren Soldat, halvstegt af Solen; havde tidligere været Zouav, og var en levende Sagnbog, der neppe havde endt en Fortælling, før han var midt i den næste, der kjendte Egnen og Landets Sæder og Skikke og som for et Glas Viin og en Cigar gav alle sine Skatte tilbedste med en lystig Latter og en Vittighed, der næsten ikke kunde være bedre.

Udenfor Landsbyerne ere alle Bjerge afdeelte i smaa Marker, indhegnede i de forskjelligste Figurer. Enhver Kabyler eier sit Stykke, hvori han har plantet Oliven- og

Figentræer eller saaet Byg og Hvede, og derefter nedpløiet hvad han saaede. Ploven er en Træstang, forsynet med en skraa Jernplade i den ene Ende, som med et Haandtag trykkes ned i Jorden. Til den anden Ende af Stangen fastgjøres et Tværtræ, som bindes foran Køernes eller Oxernes Pander, naar de skulle pløie. Hvor Bjerget er saa steilt, at Dyrene ikke kunne faae Fodfæste, graves Sæden ned med Spaden. Dette Arbeide forrettes sædvanlig kun af Kvinder. Kommer en Fremmed forbi dem, medens de ere beskæftigede paa Marken, vende de ham Ryggen, tiltaler han dem, svare de ikke, standser han foran dem, gaa de tilbage til Landsbyen, men man standser ikke gjerne foran Kabylernes Kvinder.

„Kabylen er meget overtroisk," fortæller min Ven Spahien. „Alle Bjergene her gjemme paa onde Aander, Varsler, Gjengangere, især Gjengangere, jeg kjender en Mængde Historier derom. De onde Aander herske hele Aaret igjennem, undtagen Ramasanfesten. Medens Fasten varer, lukker Profeten dem ind til Djævlen, der maa de sidde til næste Maaned, men saa vende de rigtignok ogsaa saa meget mere krakilske tilbage. Min Hals er blot for tør til at fortælle nu."

Jeg forstod Vinket og rakte ham min Græskarflaske fyldt med en stærk Kininviin. Han tømmer den halvt, skærer en Grimace efter den bedske Smag, og fortæller, mens Hestene arbeide sig frem langs Afgrundens Rand, bevoxet med Figen og Kaktus:

Abn med Faarehovedet.

Abn Assau sad i Skoven og brændte Kul. Han havde to Poser af Gedeskind med sig, i den ene var der tørrede Figener, i den anden Vand. Naar han blev sulten, spiste han og drak dertil, imidlertid sad han og saae paa den

rige Ben Mulays Faarehjord, som græssede omkring paa Bjerget.

„Her sidder jeg og spiser Agern og Figen med Orm i, og bliver ved at være en fattig Mand alle mine Dage. Ben Mulay sidder i Solen og bestiller Ingenting, og han er dog en rig Mand. „Den Rige skal dele sit Gods med den Fattige, thi saadant behager Herren vel," det staaer i Koranen, men Mulay deler med Ingen. Hvad om jeg tog et lille Lam eller Faar og slagtede det, saa kunde vi karte Ulden i Vinter og spise Kjødet, naar Fasten var tilende."

Han gik en rum Tid med disse Tanker, dernæst passede han paa, da Hyrden sov, saa tog han et Faar fra ham og slagtede det. Skindet flaaede han af, Kroppen gjemte han under en Busk, til han kunde faae den hjem, men Faarets Hoved ristede han ved Kulilden og spiste det paa Stedet. Om Aftenen bar han Skindet hjem. Hans Hustru klippede Ulden af og gjemte det oppe under Taget. Samme Aften gik Abn igjen ud til Hulen for at hente Kroppen, men han fandt kun Benene, de vilde Dyr havde spist Resten. Da nu Ben Mulay savnede sit Faar, lod han spørge efter det. Der var Ingen som vidste Noget, men Mistanken faldt paa Abn, og det var hans Hund Skyld i, fordi den havde rodet Benene af Hovedet frem fra Løvbunken og laa og gnavede dem paa Alfarvei. Tilsidst fandt de Faareskindet, der hængte oppe under Taget i Abns Hytte. Han paastod at have kjøbt Skindet af en Mand fra Beni Yanni, og tilbød at sværge derpaa ved Marabutens Grav, men Mulay vilde ikke, at han skulde gjøre Ed, og dermed gik Sagen hen. Om Vinteren kartede Abns Hustru Ulden og vævede en Klædning deraf, men fra det Øieblik Abn fik sin nye Burnus paa, lagde der sig ligesom en tung Haand paa hans Skuldre, han blev mager og svandt ind, tilsidst mægtede han ikke at forrette sin Gjerning længer, men sad paa Stenen udenfor Døren og

rokkede frem og tilbage. Naar han tog Burnussen af, syntes han det linnede lidt, men da frøs han saa meget mere. Næste Aar døde han og blev begravet i den nye Burnus. Morgenen efter Jordefærden kom Faarehyrden ned fra Bjerget og fortalte, at han havde seet Abn inat. Han sad paa en Steen ved Kulmilen og rokkede frem og tilbage. Hyrden kjendte ham ikke straks, men gik hen og spurgte, hvem han var og hvad han bestilte. Da sukkede Abn og sagde: „Jeg sidder og tæller mine Synder."

„Mig er det gaaet endnu meget værre," sagde den rige Ben Mulay. „For da jeg inat laa og sov, bankede det paa Døren, da jeg lukkede op stod der En udenfor, som kastede en Burnus ind til mig. Ikke rettere jeg kunde see i Maanelyset, var det Abn Assan."

De gik da ud paa Bjerget ovenfor Byen, lettede Stenen og Enhver kunde see, at Abn laa nøgen i Graven.

Næste Nat bankede det igjen paa Ben Mulays Dør. Der stod en Mand udenfor, som rakte ham Abns Klædning og sagde: „Behold Du, hvad dit er." Dermed forsvandt han. Ben Mulay gik nu til Marabuten, den gamle Mand rystede paa Hovedet og meente, det var bedst de beholdt Klædningen, ellers fik de vist ikke Ro for Abn. De beholdt den da, men Ro fik de alligevel ikke. Næste Nat bankede det igjen, dennegang var det maanelyst, Ben Mulay saae en Mand uden Burnus staa og bøie sig for ham med Armene krydsede over Brystet. Hvad han især lagde Mærke til, var at denne Mand havde et Faarehoved siddende paa sine Skuldre."

Her holdt min Spahi pludselig inde, saae sig om med et overmodigt Smil, strøg sit Skæg iveiret og udbrød:

„Det er sandt, mens jeg husker det, jeg kan en anden Historie om Hundens Hørs, den er ikke ilde, nu skal Englænderen høre."

„Lad os først faa Ende paa den første Historie," sagde

jeg, Skjælmen havde seet mig gjøre nogle Notitser i min Skizzebog, mens han fortalte.

„Den kan De altid faa en anden Gang," forsikrede han med et Smil, der kunde betyde hvad det skulde være, og begyndte sin Historie:

„En Kabyl havde en Hund, som han holdt meget af. Da den blev syg, bar han den hen til alle de kloge Mænd han kjendte, for at søge Raad, men der var Ingen som kunde hjælpe. En Aften gik han med Hunden i sine Arme, tungsindig og bedrøvet. Da kom der en Fremmed til ham oppe paa Bjerget og sagde:

„Jeg veed, hvad Du skal gjøre. Gaa ned til Santonen i Bu Amud og kjøb en Hørs af ham, men siig ikke den skal være til din Hund."

„Er det et godt Raad?" spurgte Kabylen. „Santonen er en hellig Mand og skriver ikke Hørs for en Hund."

„Man hjælper sig som man kan," sagde den Fremmede og gik sin Vei.

Kabylen laa om Natten og grundede paa hans Raad. Det blev værre med Hunden. Om Morgenen gik han ned til Marabuten og bad om en Hørs.

„Jeg har ingen færdig," sagde den Hellige, „men det skal ikke staa længe paa at lave en. Sid lidt ned."

Dermed tog han et Stykke Pergament og skrev et Sprog af Koranen, læste over det, og syede det med rød Traad ind i et Stykke Faareskind. Saa var Hørsen færdig.

„Hæng det nu om din Hals," sagde han, „det hjælper for alskens Værk." Kabylen betalte de otte Realer, Santonen forlangte, og gik hjem. Om Aftenen hængte han Tryllemidlet om Hundens Hals, og næste Morgen feilede Dyret ingenting; men fra samme Stund blev Kabylen syg af Hundens Brøst. I sin Nød gik han tilsidst ned til Santonen, tilstod alt, og spurgte hvad han nu skulde gjøre.

„Du har begaaet en svar Synd," sagde den gamle Mand og rystede paa Hovedet. „Nu maa Du opsøge Dig et ensomt Sted, hvor Ingen kommer, og tilbringe Tiden der med Bøn og Faste, mens Maanen gaaer op og ned i tresindstyve Dage. Andet Raad veed jeg ikke."

Da Kabylen drog hjem mødte han den Fremmede igjen oppe paa Bjerget. Denne lo og spurgte hvad Santonen havde sagt. Den Syge fortalte det.

„Det var et daarligt Raad. Jeg skal give Dig et der er bedre." Pludselig holdt min Spahi inde i Fortællingen, og pegede paa en Kabylerlandsby, der skinnede frem mellem Kaktushække og Klippespalter øverst paa det Bjerg, vi møisommeligt rede op over.

„Om den Landsby er der en god Historie, nu skal min Herre høre, inden vi naae derop."

„Lad os dog først faae den Hundehistorie endt," udbrød jeg utaalmodig.

Soldaten saae igjen paa mig med det samme ubeskrivelig fiffige Blik og begyndte:

Husene sukke.

„En Aften sneede det heroppe paa Bjergene. Mændene i Landsbyen vare gaaede til Ro. Da kom der en Fremmed gjennem Gaden og bankede paa en Dør. „Jeg lader som jeg sover," sagde Kabylen indenfor. „Profeten være med Den, som staaer derude og banker." Dermed svøbte han sig ind i sin Burnus og sov igjen. Vandringsmanden bankede paa en anden Dør, Manden stod op, drog Væven (alle Kabylerkvinder væve) for Kvindernes Leie og lukkede den Fremmede ind. Derefter gjorde han Ild paa Gulvet, gav ham noget at spise, og bredte Faareskind ud til ham nærmest Ildstedet. Saa sov de.

Da det blev lyst stode Folkene op og saae, at den Gjæst,

Natten havde bragt dem, bar Silkekaftan under sin Burnus og store Ringe paa Arme og Hænder.

„Jeg har ingen Ringe," tænkte den yngste Søn.

Da den Fremmede slog sin Burnus tilside og toede sit Ansigt før Bønnen, saae de, at han bar en svær Guldkjæde om Halsen.

„Hvem der havde en saadan Kjæde," tænkte Sønnen.

Efter Middag tog den Fremmede Afsked. Faderen frygtede at hans rige Gjæst skulde komme noget til underveis og medgav ham derfor en af sine Sønner som Vagt. Den yngste tilbød sig. Da den Fremmede gik, vendte han sig til den lille Pige og sagde:

„Jeg byder ikke Skænk for Eders Gjæstfrihed, hvad I gjorde mod mig, vil jeg gjøre mod Eder igjen, men der har Du et Minde om din Faders Gjæst." Dermed satte han en Ring paa Pigens Finger.

Da Sønnen skulde drage bort, gik han om bag Skorstenen og stak sin Kniv til sig. Det sagde den lille Pige til Faderen og den ældste Broder. Idet den yngste Søn forlod Huset, hviskede en Stemme fra Husmuren: „Lad det være." Han beholdt alligevel Kniven, saa gik de. Da han kom ned gjennem Gaden, gjentog den samme Røst fra ethvert af de gamle Huse: „Lad det være." Det lød bestandig høiere for ham, tilsidst stod han stille og spurgte den Fremmede, om han hørte Nogen tale. Denne svarede nei, og de gik videre.

Inde mellem Bjergene blev Huulveien smal, den Fremmede gik foran og støttede sig til sin Stok, hans Ledsager holdt sig noget tilbage. Pludselig drog han sin Kniv — — men nu er vi nok naaet til Landsbyen, hvor vi hviler ud til imorgen ved Daggry, min Tunge er tør af den megen Snak," — afbrød Spahien sin Fortælling, „nu gjemmer vi Resten af Historierne til imorgen."

Vi holdt midt paa den aabne Plads i Landsbyen. En Dusk høirøde Kaktusblomster hang ud af en aaben Firkant i Muren, et sølvgraat Oliventræ og nogle sværtede, henslængte Kar ved Indgangsdøren, det var det lille Værtshuus's ydre Kjendetegn. Spahien forsvandt med Hestene i et nærliggende Muurskuur og jeg var overladt til mine egne Betragtninger. Jeg traadte ind og foreviste mit Anbefalelsestegn fra Nabostammen, en Pergamentstrimmel hvorpaa stod at læse: „Lad min Gjæst fare i Fred."

Fra det Øieblik en Kabyl modtager en Fremmed med Anaia, eller det lille Tegn, et beskrevet Blad, en Kniv, en Ring, hvormed en anden Kabyl sender ham som Gjæst til hans Huus, bliver den Fremmede Husets Herre, det er en Æresag for Værten at vaage over sin Gjæst som over sin bedste Skat, thi hændtes der et Uheld, mistede den Fremmede det Ringeste, vilde Værten blive foragtet og udstødt af sin Stamme. Min Vært, en høi, mager Mand med kulsorte Øienbryn og blaasorte Øine, modtog mit Tegn uden Uvillie og bød mig en Haandfuld Figen, fra det Øieblik var det ikke længer mig, men ham, der havde at tage Vare paa min Person.

Det Indre af Kabylerens Huus har, saavidt jeg veed, endnu Ingen villet skildre, og dog er Vanskeligheden med at komme indenfor den stængede Dør neppe saa stor, som man har paastaaet. En Aabning paa to Alens Høide fører ind i et stort Rum, hvis Vægge hos de Rige ere overstrøgne med Kalkfarve, men i de fleste Huse kun vise den raa Steen. Oppe mellem Spærrerne hænge Faareskind, for at tørres, og midt i Taget er der et lille Hul, hvorigjennem Røgen trækker ud. Den ene Halvdeel af denne Vaaning tjener til Natteleie for Heste og Muldyr, i den modsatte Side boer Kabylen og hans Familie. Steengulvet er her hævet lidt over den øvrige Flade, og har i Midten en Fordybning, hvori der om Vinteren

vedligeholdes en svag Ild af tørre Grene. Noget tilbage staaer en Væv, høist sindrig og eiendommelig dannet, ved denne ere Kvinderne i uafbrudt Beskæftigelse, naar Markarbeidet eller Rensningen af Bønner og Træfrugter er tilende. Her forfærdige de deres Mænds Burnusser eller Underbeklædning, ikke i et fortløbende Stykke, men i afpassede Mønstre; Ulden der er stærk, lang og fiin, kartes paa grove, selvlavede Karter, til at spinde den benytte de en Haandteen som Italienernes.

Da Værten denne Aften førte mig ind i Hytten, traadte hans Hustruer og Døttre tilbage bag Væven og skjulte sig der. Vort Natteleie blev beredt i den tomme og øde Bolig, hvori ikke fandtes et Tæppe, Bohave, intet Spor til Hygge eller Velvære. Gulvet blev feiet reent og et flettet Halmtæppe bredtes ud over det. Derpaa tog enhver af Beboerne Plads og sov ind. Manden og hans Hustruer laa oppe i Hjørnet bag Væven, Børnene paa den anden Side. Jeg fik Plads ved den modsatte Væg, og en Bunke ugarvede Faareskind blev udbredt for mig med Ulden opad. Skillerummet mellem Mennesker og Kreaturer dannes af en Jordforhøining, hvorpaa der er opstillet nogle store Krukker af brændt Leer, formede som en etrurisk Urne. I den ene gjemmes Kornet, det bliver da saa tørt og haardt i Krukken, at det lader sig knuse med en Steen, for at benyttes til Kuskus eller Fladbrød. I en anden Krukke gjemmes Figener, som her holde sig friske og velsmagende hele Aaret igjennem. Krukkens Aabning oventil er altid tilklinet med Leer, men nede ved Bunden er der et andet, mindre Hul, hvorigjennem man stikker Haanden og tager af Indholdet.

Det trak lidt ind til mig gjennem Væggen, ogsaa lidt ned fra Hullet i Taget, Hestene og Æslet stode og pustede inde i deres Stue og stak af og til Hovedet ind til den store Urne, for at see, om der ikke skulde være glemt en lille

Figen; en Straale af Maanelyset trængte ind gjennem Aabningerne ved Døren og mellem Sprækkerne i Leergulvet peb Faarekyllinger omkap med Cicaden ude i Kastanietræet. Her i Nattens Ensomhed forstod jeg pludselig det Eventyrlige i min hele Stilling. Alene mellem stridslystne Stammer, som aldrig have været Europæernes Ven, over mit Hoved hænger en Kabyler-Yatagan med Fiilskaar til Mærker om hans Bedrift, thi paa Ryggen af sin Sabel filer Kabylen en Streg for enhver Fjende han fælder; — der laa Bjerge og Dale mellem mit Leie og den nærmeste Hjælp, jeg var prisgiven Enhver, som fik Lyst til mit uldne Tæppe eller min Vadsæk, — hvad skulde en Revolver forslaa mod en langløbet Bøsse eller en catalonisk, tveægget Kniv? Jeg kastede mig urolig paa Faareskindsbunken og saae i Maanestriben en Ædderkop, saa stor som en Sølvdaler, spinde sit Næt, Bønnen havde ikke bragt mit Hjerte Fred, Jordbunden syntes at vige bort under mine Fødder. Og dog midt i denne Ensomhed, mellem alle disse uforsonlige Fjender var netop jeg, Gjæsten, mere tryg og sikker end nogen anden Mand i Landsbyen.

Næste Morgen blev jeg vækket af en munter Hornfanfare, min Spahi stod ved de sadlede Heste, Kaffen blev drukket, Haandslag vexledes og vi rede videre ad Stier der bugte sig mellem Bjergene, langs med Skrænter og Afgrunde, undertiden saa steile, at det synes umulig for Hesten at finde Fodfæste paa dem. Det er Kabylernes Yndlingsveie. Alt omkring os fik et Udseende, som mindede om Fortiden. I den Rest af Skov, der viser sig hist og her, ere Træerne splintrede og sortbrændte af Lynilden, eller begroede med hvidt Mos, der hænger ned fra alle Grene. Klippernes spaltede og furede Toppe ere slebne glatte og blanke af Regnen, Revnerne udfyldte med gulnet Græs. Hist og her møder Øiet de faldefærdige Mure af en brændt eller forladt Kabylby. Der hviler en sælsom Fortryllelse over disse Bjerge,

jo længer man trænger ind mellem dem, en ubeskrivelig Ro og Fred, som paatvinger sig Betragteren. Krudtrøgen er draget bort, Echoet af Geværskuddene forstummet, alt er mægtigt, udstrakt, ophøiet, og dog er der intet som skræmmer i denne Storhed, den aabner os sine Arme, den kalder os til sig og lader os glemme.

Min Spahi maatte føle sig tilfreds med mit Tractemente den foregaaende Aften, jeg fandt yderlige Midler til at aabne hans Hjerte ved en Pakke Cigarer, og nu strømmede hans Fortællinger uden Afbrydelser.

„Lad mig først faae Hundehistorien heelt ud," sagde jeg, „vi slap akurat der hvor den Fremmede vilde give den Syge et bedre Raad end Santonens'."

„Ja nok," vedblev Spahien. „Mandfolket raadede ham til at tage ligesaa mange Smaasteen, som han havde Fjender, dem skulde han gaa med i sit Bælte til det blev mørkt og saa, naar Maanen kom op, kaste dem ned i Fjendernes Skorsteen, saa fik de Sygdommen, og den Syge vilde blive karsk."

„Er det ogsaa et godt Raad?" spurgte Kabylen.

„Det er bedre end den Helliges," meente den Fremmede.

„Marabutten sagde Noget endnu, men min Røst bliver svag, bøi Dig ned, saa skal jeg hviske Dig, hvad han sagde."

Den Fremmede bøiede sig, Kabylen drog sin Kniv og stak ham ihjel, og raabte: „Raad skal betales, det sagde Marabutten."

Saa tog han sin Hund i sine Arme, gik ud og søgte sig et ensomt Sted mellem Bjergene og tilbragte der Tiden i Bøn og Faste, ikke som den Hellige sagde i tresindstyve Dage, men saalænge han levede. Han blev en hellig Mand, og da han døde, fik han sig en Grav paa det høieste Sted mellem Bjergene, saa den kan sees fra alle Sider, og den

Ed, Kabylerne sværge ved hans Grav, er fast og ubrydelig, og Hunden ligger ved sin Herres Fødder."

„Saa var det Manden med Faarehovedet, der stod udenfor Ben Mulays Dør?" sagde jeg.

„Ja nok," svarede Spahien. „Der stod han i Maaneskinnet og spurgte: „Kjender Du mig? Jeg er Abn Assau, det er mig der stjal dit Faar, Ulden har Du nu faaet igjen, Kroppen spiste de vilde Dyr, men fordi jeg vilde sværge falsk, skal jeg nu reise mig fra Graven hver Nat og vogte din Hjord syv Aar tilende, saa først faaer jeg mit eget Hoved igjen i Kisten. Du skal aldrig miste et Lam, er Du saa fornøiet?"

„Mindre kan gjøre det," svarede Ben Mulay.

Spøgelset bankede ikke mere paa den rige Mands Dør. Men fra nu af saae Hyrden hver Nat en Mand uden Burnus og med et Faarehoved paa Skuldrene gaa og vogte Ben Mulays Faar, og hvert lille Lam, som gik udenfor Hjorden, gjennede han tilbage igjen, og naar de vilde Dyr om Vinteren kom ned fra Bjergene og toge de Andres Faar, mistede Ben Mulay aldrig et. Naar det var mørkt, kredsede Skikkelsen omkring, men naar det lysnede, sad han paa Stenen og rokkede frem og tilbage med Hovedet og sukkede dybt. Det varede syv Aar tilende. Saa lød der et Brag mod Ben Mulays Dør en Midnatsstund; og da han lukkede op, laa der et stort Faarehoved paa hans Tærskel. Efter den Tid hørte man sldrig mere til Abn."

„Ja men, saa var det den Historie med Husene der sukkede," paastod jeg.

„Ja nok," svarede Spahien, „den synes jeg selv er saa kjøn. Nu skal De høre, dengang den yngste Søn løftede Kniven for at stikke Faderens Gjæst ned bagfra, fik han blot akurat Tid til at bore den ind i Ryggen paa ham, i samme Nu faldt to Skud fra Klippen og strakte Morderen til

Jorden. Det var Faderen og den ældste Søn, der havde fattet Mistanke til den yngste og som vare fulgte med Gjæsten, for at forsvare ham. De traadte nu hen til den Fremmede; Faderen bøiede sig knælende for ham og sagde: „Du har seet vor Skam, see hvordan vi holde Dom."

Den Fremmede stirrede paa de to Mænd med bristende Øine, mens Faderen foldede Armene over Brystet og ubevægelig saae paa sin Søns Dødskamp ved hans Fod.

„Forbandelse over Dig og over den Mand, som avlede Dig," hviskede Faderen.

Da de to Mænd gik hjem, sukkede alle Træerne de kom forbi, og ethvert af de gamle Huse i Landsbyen sukkede: „Vee Dig."

Næste Nat reiste der sig en Storm mellem Bjergene, alle Landsbyens Huse styrtede sammen. Nogle af Mændene bleve frelste, men Morderens Fader og hans hele Slægt omkom ynkelig. Bjerget staaer øde, og Græsset groer over Murene af de omblæste Huse, og der lyder mange Suk deroppe i de mørke Nætter."

Saaledes flyde løsrevne Sagn, billedrige Poesistumper i Luften heroppe i Kabylernes Steenrige. Hvorfra stammer det Folkefærd, saa forskjellig i Indre og Ydre fra Araberen og Beduinen? Kabylerne nedstamme fra Nordafrikas ældstbekjendte Indvaanere, fra Berberne. Deres Historie er Gisningen, de besidde ingen Minder fra Fortiden, ingen Literatur, ikke engang et selvstændigt Skriftsprog. I enhver Stamme seer man Mænd, hvis forskjellige Form, Udtryk og Hudfarve tyde hen paa de fremmede Folkeslag, som i Tidernes Løb have hjemsøgt Landet; man møder lyse, fregnede Ansigter med blaa Øine, gult eller rødligt Haar og Skjæg, alle Nordboens Kjendemærker. I nogle Stammer tatovere de sig med græske Kors, som Marabutten omhyggelig overmaler, førend han slutter deres Ægtepagt. I Beni Raten

og Beni Frausen begrave de deres Døde i steensatte Gravkamre, ligesom i vore Kæmpehøie.

Kabylerne skjelne sig fra Araberne i Sæder, Tilbøieligheder, i Sprog og Samfundsforhold, i Alt. Gjennem Aarhundreder have de levet i samme Egne, under de samme Betingelser, uden derfor at være komne hverandre nærmere. Araberens Lykke er Ørkesløshed, Ro til at drømme og nyde. Beduinen samler omkring sit Telt, hvad der tiltaler ham meest: Heste, Kameler, Hjorder; af sit Folk forlanger han kun Beskyttelse, af sit Land en grøn Græsgang og en kølig Kilde, han forlader begge, naar han troer at kunne finde noget bedre. Kabylen derimod har en fast Bolig mellem sine Bjerge, han vil være fri og uafhængig, som hans Fader var det. Han besidder alle den frie Mands Særkjender: et udstrakt Retsbegreb, Selvbevidsthed og Æresfølelse, Egenskaber, der blot behøve at ledes, for at frembringe noget Stort, Egenskaber, der skulle behandles ligesom Krudtet: concentreres, for at vinde i Styrke.

Araberen er lad og trættes af enhver Anstrengelse. Efterat hans tidligere Erhvervskilder, Røveri og Plyndring, ophørte med det franske Regimente, seer man overalt blandt dem en tiltagende Armod. Kabylen arbeider bestandig, hans Skib kjender ingen Havn, hans Sjæl ingen Længsel efter Hvile, han er nøisom, en Haandfuld Agern, ormstukken Daddel eller Kaktusfigen er nok for ham, et og samme Klædningsstykke indhyller ham under den brændende Sol og naar Sneen og Stormen komme, en sammensunken Steenhytte indeslutter alle hans Fornødenheder. Kabylen er opfindsom. Af Olivenolie og Oleanderakse laver han Sæbe, i nogle Stammer forfærdige de Bøsser, i Beni Slyman smelte de Jern, Flissaerne gjøre smukke Knive og Sabler, som bære deres Navn. — Araberen er mørk, tavs og vender sig uvillig fra de Franskes Sæder. I Civilisationens Strømninger

synes han at være bleven kastet som en Klippe, mod hvilken enhver Fremgang brydes. Kabylen derimod søger at tilegne sig, hvad der kan være ham nyttig, han forstaaer den Kunst at lytte til, at høre og tie; taler han, er hans Røst i Begyndelsen eenslydende og afbrudt, et Skuldertræk og en Haandbevægelse erstatter hele Sætningen, bevæges han, kan der være noget ubeskriveligt tillokkende og melodiskt i hans Stemme, bringes han i Lidenskab, strømme Ordene som en længe lukket Kilde, da følger Billede paa Billede, begeistrede, indtrængende, overbevisende Ord, da lukker sig op en herlig uberørt Menneskenatur, mens Civilisation rykker dem nærmere og nærmere. Franskmanden bygger Skoler og Værksteder for dem, de tvinge ikke Kabylerne derind, men vente til han kommer af sig selv. Og som Herrens Aand svævede over Verden og drog Alt til Form og Virken, saaledes er der en anden Aand som driver Mennesket fremad, med eller imod hans Villie, den vinker og han maa følge, den vil ogsaa tvinge Arabere og Kabyler ud af Ensomheden — Stjernen vil lyse for dem som for de Konger fra Østerland, indtil de standse foran — Krybben.

En gavmild Natur har skjænket dem Alt. En Røst kalder paa dem fra Gaderne, fra Skolen, fra Værkstederne, den naaer dem indenfor deres stængede Port. Medens de selv sidde tavse, høre de Flidens Hammerslag omkring sig, de see ogsaa Flidens Frugter, istedetfor deres egen Intolerans, see de Fællesskab og Humanitet, istedetfor Fatalisme, der lærer dem Trods og Foragt, „at kæmpe til sidste Mand mod dem, der ikke tro paa Herren og hans Profet," som Koranen siger, lyder Franskmandens „Slut Jer sammen og gjører Gavn." Hvorfor skulde de ikke omsider prøve, forkaste og vælge det Nye? Er det ikke Menneskets fælles Lod? — Hvad have vi ikke i Tidernes Løb troet paa, knæsat og igjen forkastet? Hvor have vi

ikke forbandet, hvad vi tidligere velsignede? og velsignet hvad vi tidligere skyede? — Hvis alle vore Huse fik Stemme, som i det gamle Kabylersagn, vilde de maaskee ogsaa hviske: „Lad det være, — vee Dig," og der vilde lyde mange Suk i de mørke Nætter.

DIGTEREN PETØFI

Grændserne mellem de to ungarske Comitater Liptau og Zips dannes af Waagstrømmen, en strid og brusende Flod, som kommer oppe fra Kilderne i Kralowa Hola. Mellem dens Fald og nedkastede Klippeblokke vove Slovakerne Livet og give sig Gud i Vold, hver Gang de bringe deres Tømmerflaader og smaa Fartøier omkring til Lodsepladserne. Liptau ligger i Vest, Zips mod Nord, i Zips ligger Tatrabjergene, Digteren Petøfis Yndlingsegn, hvis Naturfylde og vilde Kraft stemmede overens med hans egen. I Sandhed, et mægtigt, himmelstræbende Bjerglandskab, istand til at vække en Digters Længsler og Frihedsdrømme.

Skovene, som her bedække Bjergene, og i hvis Dyb der hviler et bestandigt Halvmørke, begynde med Løvtræer og af disse især Eg, men Fyrren er dog den meest fremherskende i Karpatherne. Mellem dens blaabrune Farver gjør Lærketræet en ypperlig Virkning med sine lysegrønne Naale, der falde af og fornyes hvert Foraar. Skovduerne kurre, Træpikkeren hamrer paa Barken, iøvrigt hviler der en høitidelig Fred over Alt, man hører Insecterne summe og Lyden af den faldende Kvist. I Skovenes Udkanter eller langs med Bjergstierne trives et frodigt Krat af Hyld og Ulvekruk, af Hindbærriis og Brombærranker, sammenvævede med Snerle, Clematis eller

vild Humle. Efterhaanden som vi stige høiere, blive Træerne mindre og deres Grupper mere gjennemsigtige. Paa de aabne Steder kommer Lyngen frem, Blaabær og Tyttebærbuske, som lyseblaa Enzianer mellem afblomstrede Ranunkler, ogsaa disse forsvinde, og den forkrøblede Bjergfyr bliver omsider alene tilbage. Mellem henslængte Klippeblokke søger dette Træ sig et Læ, spreder og bøjer Grenene til alle Sider, for at frembyde det mindst mulige Maal for Stormen, hæfter sine Rødder i enhver Fordybning, i enhver lille Revne af Klippen, den er opdraget med den Erfaring, at det gjælder om at staa fast her. Lidt højere oppe skjules den af et kvarteerlangt, hvidligt Mos, der hænger ned som Skæg fra alle Grene. Naar Træerne forsvinde, begynde forskjellige Lavarter og et graalighvidt, krybende Mos, dermed ophører det sidste Spor af Planteverdenen. Den nøgne Klippe staaer tilbage.

Fra Kløft til Kløft og langs med Kobberschachtdalens Grund ere vi naaede op til denne Høide ad steile Stier, som synes at lukke sig foran den nærmeste Klippeblok, og hvis hensmuldrede Stene rulle bort under Fødderne. — Er det Orkanen, Jordskjælvet, eller hvilken anden forfærdelig Dæmon har her optaarnet alle disse Klippemasser i denne svimlende Høide, spaltet dem, sønderknust dem og kastet dem omkring mellem hverandre i Stillinger, som ikke den dristigste Fantasi kan danne noget Billed til, frembragt de dybe, gabende Kløfter, som man ræddes for at see ned i, hvor Øiet ikke finder nogen Bund, og hvortil Solens Lys aldrig har kunnet trænge? Rundt omkring os hæver sig Fjæld ved Fjæld, undertiden næsten lodret i Veiret, og synes at forsvinde oppe i den klare, gjennemsigtige Luft, undertiden overhængende uden noget synligt Støttepunkt, som om de skulde styrte ned over vore Hoveder i næste Øjeblik, og dog trodsende Alverdens Storme. Her drypper Snevandet ned fra en Klippe i smaa, klare Draaber og med en enslydende Plasken, hist styrter

det sig skummende ud over en anden Klippe, forsvinder i Kløften, buldrer og bruser under vore Fødder som en uhyre kogende Kjedel, eller knuses i sit Fald paa de skarpe Fremspring og henveires i store Skyer, der i Sollyset straale i alle Regnbuens Farver. Paa et tredie Sted, hvor Klippen har sænket sig og dannet en Fordybning i Grunden, samler dette Snevand sig i store, stillestaaende Søer, fra hvilke en Mængde Vandfald dybere nede drage deres Næring. Det er ikke længer Kalk eller Skifer, som danner disse chaotiske Masser, ogsaa Sandstenen er forsvunden, hvor Plantelivet ophørte. I Lag, der bestandig gaa fra Øst til Vest, staaer her alene Urbjergenes Granit tilbage, og selv paa den har Tid og Regnskyl forlængst øvet deres Virkning, afrundet de skarpe Spidser og hensmuldret den blødere Glimmer og Spat, saa at Kvartsen nu stikker frem overalt.

Det mægtige Indtryk, den Fremmede modtager her, vil han vanskelig senere kunne glemme. — Alt er stort, ophøiet, grænseløst i dette Billede, men Alt er tillige dødt og stivnet og mangler Skjønhed. Det Sønderrevne, det Truende og Rædselsfulde kan ikke være skjønt. Den første Betingelse herfor er Harmoni. Der er heller ingen Romantik til Stede. Det Romantiske kræver en Baggrund, som Fantasien kan befolke med sine Skabninger, et fjernere mystisk Maal, som Længsel og Anelse kunne hige imod, her er Masserne derimod sammenhobede og indkredsede. Det romantiske fordrer noget ubekjendt, som igjennem det Nærværende lader os ane det Tilkommende, men Alt synes at være endt paa dette Sted, hvor vi befinde os, det er som om en Røst lød til os fra oven: „Hertil og ikke videre.“

I godt Veir, naar Solen skinner hen over de nærmeste Klipper og gjør Mørket og Slagskyggerne inde mellem Kløfterne saameget dybere, gribes den Fremmede af Sørgmodighed, en Følelse af uendelig Forladthed opfylder ham i

denne stumme, forstenede Natur, hvor Materien hersker, forladt af Aanden, og hvorfra ethvert Livsprincip synes at være fortrængt. I godt Veir kommer der dog af og til en brunspættet Ørn eller en skrigende Muusvaage flyvende og hviler sig et Øieblik paa en Fjeldpynt, medens den fortærer sit Rov eller speider ned i Dalen efter et nyt, i godt Veir kommer ogsaa Forellen frem paa Vandspeilet i Fjeldsøen og Murmeldyret lister ud af sin Hule, for at samle sig en Mundfuld Mos eller tørt Straa til Vinterleie. — I et Uveir derimod, naar Klipperne blive glatte, og Føreren korser sig og siger: „Vend om," naar Hesten snøfter og nægter at vandre videre, naar Sneen og Regnen og Stormen drage ud af deres Huler og rulle Stykker af sønderspaltede Blokke ned fra deres Leie, knuser dem fra Klippe til Klippe, indtil de forsvinde i Afgrunden som en fjern Torden, naar Bjergstrømmene svulme, bruse og skumme, naar Orkanen hyler og tusinde andre ubekjendte Lyde trænge som Klageskrig til vort Øre, naar Alt er Taage, Mørke, Nat omkring os, da skulde man tro, at denne Egn var et Værksted for en Flok onde Aander, der kun pønsede paa at bringe Undergang og Fordærvelse til alt, hvad der lever.

Et mindre trøstesløst Billede fremstiller sig, naar vi gaa lidt længere ud paa Pynten, mod en af de aabne Kløfter, der give Udsigt til Dalene. I de første Øieblikke vil Du svimle ved at stirre ned i dette uendelige Dyb, det er som om en lokkende Røst kaldte paa dig, som om en uimodstaaelig Magt vilde drage dig ud over Klippen, men man vænner sig snart til det. Dybt nede seile store, farverige Skymasser omkring mellem Bjergene, Klippe rager frem over Klippe, et vantrevent Træ hænger ud over dem. Snee opfylder Kløfterne, store Bjergsøer brede sig paa Terrasserne. Alle disse Klippetinder og Søer have et Navn, en lille Historie, som Føreren med samvittighedsfuld Omstændighed fortæller. Lidt efter spredes

Skyerne, Lyset samler sig, Solen skinner hen over Klipperne og ned over Skovene, som fra denne Høide kun danne en blaagrøn, ubevægelig Flade. Søerne give Straalerne tilbage, inde mellem Bjergene og langs ned ad deres Sider vise sig smaa, friske Oaser, yndige Landskaber, der synes at være grupperede for en Maler: igjennem Skovene slynge Floderne sig som lange, hvidspraglede Slanger, og danne i deres tidligere Leie Dale og Sletter, oversaaede med Huse og Landsbyer.

Det er de arbeidsomme Sachseres Værk, Du her seer. Da Ilden og Sværdet for 700 Aar siden dreve dem bort fra Hjemmet, flyttede de deres Husguder, deres Sæder og Kultur til Ungarn og Siebenbürger, og fandt der et andet Hjem. Overalt paa Bjerg og Slette, hvor Spaden og Plovjernet kunde trænge ned og Arbeidet finde Udbytte, have de reist deres Minder. Hist og her bleve de siden efter fortrængte af Magyarerne eller af de smudsige Slowaker. Folkene gaa bort, men deres Gjerninger vedblive at leve. De tæt sammenbyggede Huse med Tankesproget over Døren, de smalle Gader, Kirkerne og deres Prydelser, Byernes Navne endelig, alt vidner om Sachserne.

Heroppefra viser sig ogsaa den veirslagne Ruin af det gamle Zipserslot paa sin eenlige Kalksteensklippe; tilvenstre ligger Bethel og Abrahamsdorf, to af de fjorten Landsbyer, hvorfra Ungarns Konger i gamle Dage valgte ti Mænd, eller som det hed, de ti Landser, der udgjorde deres Livvagt og fulgte dem allevegne. Til Løn herfor nøde disse fjorten Landsbyer særegne Rettigheder og Friheder, som siden have vedligeholdt sig.

I en af de Byer, som ligge ved disse Bjerges Fod, laa Petøfi syg af Feber. En af hans Skolekammerater, Albert Pakh, fandt ham ude paa Gaden, rystende af Kulde. Han var kommen til Byen med et Skuespillerselskab, havde spillet

Komedie og var bleven udhysset, hvorfor Directeuren gav ham Afsked. Saa drog han omkring i de nærmeste Landsbyer, gav Roller i Krosteder og Værtshuse med lige daarlig Lykke, og kom nu til Byen igjen, udmattet af denne fortsatte Kamp for et Maal, der bestandig syntes at drage sig tilbage. Hans Ven deelte med ham, hvad han havde, og tingede ham ind hos en fattig Skomagerenke paa et Kvistkammer. Her levede han i nogle Maaneder, havde Tagstenene til Væg og en Kakkelovnstromle til Skrivebord; digtede Sange og Eventyr, sendte dem omkring til de forskjellige Tidsskrifter og Journaler og fik dem tilbage igjen, eller, hvad der var det Samme, fik dem ikke tilbage og ikke trykte. Han manglede Alt, Klæder, Brød, Penge, men der gives lykkeligviis en Periode af vort Liv, hvori Mennesket ikke lever af Brød alene. Omsider blev der tilbudt ham en Plads i Pesth, som Medarbeider ved et nyt Tidsskrift. Det var det første Morgengry efter en lang Nat. Han pakkede sin Armod sammen og gik ned til Skomagerkonen.

„Nu reiser jeg min Vei," sagde han, „jeg skylder Dem 80 Gylden og kan ikke betale. I Pesth har jeg Udsigt til at tjene Penge. Her har De en Forskrivning paa mit Æresord, at De inden sex Maaneder skal faae, hvad De har tilgode, vil De saa tro mig?"

Den fattige Skomagerkone troede ham, hun gjorde endnu mere, idet hun gav sin solide Leier et Anbefalingsbrev med til en Slægtning i Pesth. Albert Pakh deelte atter med ham, og Petøfi forlod Byen midt om Vinteren med sine Manuscripter i den ene Lomme og neppe to Gylden i den anden. Men han var tyve Aar gammel.

Der forløb næsten et Fjerdingaar, før han naaede Reisens Maal. Theisfloden var gaaet over sine Bredder, havde oversvømmet de omkringliggende Pustaer og ødelagt Veiene. Han led Nød og tiggede sig frem, han frøs og krøb

sammen i Lader og Kornstakke. Det var Nat omkring ham, øde og ensomt, men sollyst i hans Sjæl; thi det er det Lykkelige ved Talentet, at det lever sit eget Liv, ligesom det gaaer sin egen Vei, det groer stort under Hindringer og øiner Lys der, hvor alle andre kun finde Mørke. Petøfi drog jo nu til Pesth, det vil sige til det ventede Maal, han bar paa en straalende Fremtid i Form af en tyk Bunke Manuscripter i sin Lomme. Han befandt sig som paa et Vrag, hvorfra han saae et smilende Landskab inde paa Kysten.

Et saadant Liv, fuldt af Nød af Skuffelser, af Kampe og Anstrengelser, som Petøfi havde tilbragt i de to sidste Aar, maatte nødvendig være en Skole, hvorfra han gik ud, beriget med Erfaringer, modnet og udviklet for den Opgave, som han havde at løse. Siden al Stilstand er Fordærvelse, maa Kamp selvfølgelig være Fremgang, og Ulykken lærer os mere i een Time end den største Lykke i et Aar. For Mænd som Petøfi er det desuden ikke blot i Drømmen, at Sjæl og Legeme ere skilte; under selv den vaagne Virkelighed fandt en saadan Adskillelse Sted. Hans Legeme hungrede. Savnet syntes at omklamre ham og gjøre ham til sit Bytte, paa samme Tid, som hans Sjæl var fuld af lykkelige Billeder, af Syner og Ideer, der siden skulde blomstre frem i hans Skildringer. Hvem kan udregne, hvor lang Veien er fra det første Indtryk til Tanken? Fra Tanken til Ord og Form; hvem kan sige, hvor længe Ideen maa arbeide i Stilhed og Mørke, før Leiligheden tillader den at udfolde sig? Den ligner Frøkornet, der danner sin Spire usynlig og længe før det Solglimt kommer, som kalder den frem til Lyset.

Petøfi blev holdt opreist af et Haab, for det Sandsynlige en Umulighed, for ham selv derimod en tryg Vished, en Kilde til usigelig Lykke. Hvad han havde seet i Skyerne, af Lynet og Orkanen, af Livet paa Pustaerne og Livet i de

Huler, hvor Lasten og Ulykken lige omhyggelig søgte Skjul, hvad han havde lært, mens han gik i Skole hos Lidelsen og Smerten, vilde han siden give Ord og Rythmer, Billeder og Farve, som Verden skulde modtage med Henrykkelse. Naar den Tid kom, vilde han have erobret sin Fremtid; naar først den Magt, han besad, var frigjort, vilde den træde ud i Verden, vække de Slumrende, fremkalde Kjærlighed til Landet, udvide Hjærterne, lære dem at tilgive de skete Feil og raade Bod paa Fremtidens.

Derpaa tænkte og haabede han, derfor jublede han, medens han vankede om og fordybede sig i Mørket og Bjergenes Ensomhed; thi Ensomhed maa der til for at forberede det Store; Christus søgte den i Ørkenen, Muhammed i Hulen ved Mekka, Luther paa Wartburg.

Da Petøfi endelig naaede Pesth, kunde han næsten ikke mere. Hans Støvler vare opslidte, hans Klædning hang i Pjalter omkring ham. Skrædderen, han var henviist til, laante ham af sine Klæder. Efter nogle Dages Hvile bankede han en Morgen paa den berømte Digter Vørøsmartys Dør, for at vise ham sine Arbeider og høre hans Dom over dem. Første Gang gik han forgæves, næste Dag kom han igjen, fremstillede sig i sin Værts Kjole, med Flipper af Skrivepapir, undseelig, forlegen og med et bankende Hjærte. Vørøsmarty modtog den ubekjendte særdeles høfligt, men koldt, havde knap Tid, saae paa sit Uhr, saae endnu mere spørgende paa det vældige Bind Manuscripter, Petøfi tog frem af Lommen, men tillod dog at han satte sig, og lod ham oplæse nogle af sine Digte. Der var et Præg i dette blege Ansigt, som man umulig kunde tage feil af; hans høie, kantede Pande lignede Beethovens, den Maade, paa hvilken han bar sit Haar, gjorde Ligheden endnu mere paafaldende. Hans livlige Bevægelser, hans dristige og flammende Blik, hans kjække Læber, alt hos ham talede. Og medens han sad der og læste

om Smerten og om Lykken, om stjerneløse Nætter og om Fremtidens Bedrift, kortsagt, om alt, hvad han havde følt og drømt og nu givet Form, syntes det at blomstre i Værelset omkring ham; det var ikke blot nye Ideer og nye Billeder han manede frem, han gav tillige Tanken og Følelsen nye Udtryk.

Vørøsmarty lyttede og bøiede sig nærmere over mod ham, han saae ikke længer paa sit Uhr og hans Kulde var forsvunden, hans Læber zittrede, hans Øine bleve vaade.

Pludselig sprang han op, trykkede Petøfi til sit Bryst og raabte: „De er den eneste virkelige lyriske Digter, Ungarn nogensinde har havt.“ Det var den første Hilsen, den første Indvielse.

Kort Tid efter kom Petøfi en Aften forbi et af Byens Hoteller. Der var imidlertid foregaaet et fuldstændigt Omslag i hans Skjæbne. Vørøsmarty havde fremstillet ham for Nationalforeningen, et literairt Selskab i Pesth, der tilstod ham et Æreshonorar og overtog Forlaget af et Bind af hans Digte.

Med disse Penge betalte Petøfi den fattige Skomagerenke i Landsbyen og anvendte Resten til at skaffe sig en ungarsk Nationaldragt: Snorefrakke, Hue og høiskaftede Støvler.

Strax efter var han ogsaa blevet Medudgiver af det omtalte Tidsskrift, for hvis Skyld han reiste til Pesth, og hvoraf ethvert Nummer bragte et af hans Digte. Hans gode Venners Kritik frakjendte ham ethvert Spor af Talent, klagede over Formløshed og bebreidede ham, at han hentede sit Stof fra Samfundets laveste Klasser, fra Bønder og Pøbel; Folket derimod læste hans Digte med Begjærlighed, afskrev dem, sang dem, spurgte om hans Navn. — Det var den gamle Historie.

En Aften gik altsaa Petøfi forbi et af Pesths Hoteller. Dørene stode aabne til Kaffehuset, som efter ungarsk Skik

udgjorde en Deel af Hotellet. Lysene skinnede ud paa Gaden, en Mængde Gjæster havde taget Plads inde i Salene. Ved et af Bordene sang et Chor af ungdommelige, friske Stemmer, de øvrige Gjæster samlede sig efterhaanden omkring dem.

„Nu skal I høre!“ raabte pludselig en af Sangerne, idet han reiste sig fra sin Stol og foredrog et af Petøfis Digte, som nylig var bleven bekjendt gjennem den omtalte Journal, og som havde vakt megen Omtale. Det første Vers blev modtaget med et umaadeligt Bifald, man klappede i Hænderne, trommede med Stokkene i Gulvet. Kredsen omkring Bordet blev bestandig større.

„Bliv ved! Bliv ved!“ tilraabte de Sangeren fra alle Sider.

„Jeg kan ikke huske mere,“ sagde han, „men I kan gerne faae det første Vers en Gang endnu.“ Og han sang det igjen.

„De synger det ikke ret!“ udbrød pludselig en mild og rolig Stemme, efter at Bifaldet var forstummet, „og De glemmer Noget.“

Sangeren vendte sig om mod den Talende og saae et blegt Ansigt, omgivet af bølgende, mørkebruunt Haar, et ungt Menneske med blottet Hals og klædt i Landets Nationaldragt, hvad der dengang var en Undtagelse.

„Kan De gjøre det bedre?“ spurgte han.

„Nei, ikke bedre!“ svarede den Fremmede godmodigt, „men jeg kan mere af Sangen, og jeg veed, hvorledes Forfatteren meente, den burde synges.“

„De kjender altsaa Forfatteren?“

„Jeg er Petøfi,“ svarede den anden. „Giv mig en Plads, en Stol og et Glas, saa skal jeg synge for Jer, saa længe I ville!“

Disse Ord vakte en uhyre Jubel hos alle Tilstedeværende.

Man trængte sig om ham, hilste ham, enhver vilde have ham til at sidde hos sig eller drikke et Glas med ham. Hans Viser og Sange havde henrevet Alle, hans Personlighed svarede ganske til Viserne, desuden — der er saa megen Friskhed i disse Ungareres Hjærter.

Petøfi sang, først den ene Vise, saa en anden, dernæst en tredie. De øvrige Sale bleve efterhaanden tomme, Billarderne hvilte, de Tilstedeværende trængte sig omkring Sangernes Bord, flere kom ind fra Gaden, han stod midt i denne voksende Kreds, havde strøget sit Haar tilbage fra Panden, smilte og sang med en Røst saa veltalende, et Udtryk, som overbeviste Tilhørerne om, at han idetmindste selv troede paa sine Ord. En opmærksom Iagttager vilde maaskee kunne have bemærket, at hans Øine under Sangen næsten uafbrudt dvælede i en bestemt Retning, mod et vist Hjørne af Salen, hvor der sad en ældre Herre og hans Datter ved et lille Bord. Datteren var ung, bleg, deilig, med et Udtryk af Alvor i hendes store, sorte Øine, der syntes at nærme sig til Sorg. Faderen, en fornem bydende Herre, med et rynket, skarpttegnet Ansigt, omgivet af graaligt Haar, meget tynde, næsten forsvundne midt over Panden, men som krøllede sig omkring Tindingerne. Hans Navn — ja, det har man nævnet mig, det tilhører en af Ungarns fyrstelige Magnater, men hvad gjør vel Navnet til Sagen?

Kjendte Petøfi disse To? Det er uvist, men han havde lagt Mærke til dem fra det Øieblik, de traadte ind i Salen, maaskee vidste han, de vilde komme, maaskee ventede han dem, hvem kan svare paa alt dette?

Nu sang han og saae paa hende og intet Andet. Af og til hævede hun sine tankefulde, melankolske Øine op mod ham, og en Straale af varmt, glødende Liv syntes da for et Secund at forandre deres Udtryk. Efter ethvert saadant Lynglimt antoge de atter deres tidligere Ro og de sænkede

Øienlaage dannede en bred og mørk Fryndse ned over Kinderne. Ingen lagde Mærke til disse tause Hilsener, der ligesom sloge Bro mellem to Sjæle.

— Gjæsterne stode omkring Petøfi, røg af deres Piber og raabte Eljen, — hvorledes skulde Prosaen vel kunne forstaa Poesien? Men hvad den unge Dames tilslørede Blikke nylig havde fortalt ham — nej, det, han troede at kunne læse, naar disse glimrende Øine hævede sig og fæstede sig paa hans, forskende og spørgende, det fyldte hans Hjerte med Lykke, og Lykken fik Ord og Melodi og blev til brusende og begeistrende Sange.

Sligt hændes Mænd som Petøfi oftere end man skulde tro.

Og saa meente de Omkringstaaende endda, at det kun var for dem han sang, og klappede for ham og tiljublede ham deres bedøvende Bifald. Hun alene tav og saae ned paa den illustrerede Tidende, der laa foran hende paa Bordet, som om hun frygtede for igjen at møde hans talende Øine og at see mere af disse Blikke, hun uafbrudt følte hvile paa sig og som syntes at omspinde hende med deres Straaler.

Da han omsider taug, bøiede hun sig over mod Faderen og talte længe til ham, først med et Smil, under hvilket hun lagde sin Haand paa hans Arm, siden mere bønligt og indtrængende. Den Gamle rystede i Begyndelsen paa Hovedet, men hun talede atter, tilsyneladende inderligere og mere bønligt. Hun viste ham sit Ansigt i dets fulde Omrids, som om hun troede, at det saa var umuligt at modstaa. Endelig nikkede hun og smilede med et Udtryk, der vidnede om, at det var hende, der omsider havde vundet Seiren. Faderen trak paa Skulderen, stod op og gik hen til Bordet, hvor Petøfi sad.

Det begyndte at blive silde, de fleste af Gjæsterne havde forladt Kafeen, den Gamle sad endnu og talede med Digteren,

bøiet over mod ham. Hans Datter var kommen hen til dem, langsom og ligesom modstræbende, hun havde slynget sine Hænder sammen og lagt dem over Faderens Skulder. Lidt efter reiste den Gamle sig, rakte Petøfi Haanden og gik. Han blev siddende ubevægelig, fremadbøiet, stirrende efter denne Aabenbaring som en Fortryllet.

Der forløb atter nogen Tid, hvori alt syntes at føie sig for Petøfi. Han var ikke længere Profeten, der blot drømte om det forjættede Land, uden nogensinde at faae Lov til at betræde det. Alt spirede, blomstrede og grønnedes omkring ham, han var kjendt, forstaaet og skattet. Da han kom tilbage til Debreczin, den By, hvori han før havde hungret og savnet, modtog man ham med Fakkeltog; da han viste sig i Theatret, reiste Publicum sig fra Pladserne og udbrød i jublende Hurra-raab. Nu havde han erobret sit Rige.

En Aften var et stort Selskab samlet i Pesth. Man saae der Alt, hvad der var fornemt, mægtigt og rigt i den ungarske Verden. Værten var den gamle Herre, som havde stiftet Petøfis Bekjendtskab i Kaffehuset, uden at det derfor tør paastaaes, at Digteren havde gjort hans paa samme Tid. Midt i denne Kreds af straalende Uniformer, af Baand og Stjerner, af Fløjel og Juveler, stod et ungt Menneske med blottet Hals, tilbageslaaet hvid Krave og en tætknappet ungarsk Frakke, en fattig Slagtersøn, og dog Maalet for Alles Blikke. Hans Adel var det Præg, hvormed Aanden havde mærket hans Pande. Geniet lyste ud af hans Øine. — Han havde strøget sit Haar tilbage, glemt Alverdens Nød og Sorg, lod til at være sjæleglad, han priste kun den Sol, der skinnede, — saaledes var nu engang hans Natur, — han smilte og talte til enhver, som kom hen til ham. Det var umuligt andet end at tilgive ham hans Overlegenhed paa Grund af den fordringsløse Ligegyldighed, hvormed han syntes at bære den.

Der hvilede iøvrigt en vis paafaldende Alvor over de fleste Grupper af Mænd, som i dette Selskab underholdt sig med hverandre i et dæmpet, næsten hviskende Sprog. Nabolandene mod Øst og Vest havde kæmpet for Frihed og Uafhængighed, Gjenlyden af disse Kampe naaede ned over Ungarns Grændser og vækkede en slumrende Kæmpe, som længe var forbleven i Ubevidsthed om sig selv, et Folk, der følte sig ungt og stærkt, og som begyndte at forlange Rettigheder, hvor det hidtil kun meente at have havt Byrder. Fra Paris og de tydske Universiteter, hvor Magnaternes Børn gik i Skole, kom Sønnerne tilbage med Begreber om Uafhængighed, med Frihedsideer, som de længtes efter at bringe til Udførele, for at forandre og omskabe alt.

— Hvor skulde vel det Nye, der rustede sig til Kamp mod det Gamle og Forældede, finde en bedre Forbundsfælle end de i Unges Hjærter? — Derfor sydede og bruste det nu i Ungarn, som i en Bistade, naar den unge Yngel vilde ud og prøve sine Vinger, og Ideerne voxede og trivedes, som Blomster under et Glas.

Det var derom man underholdt sig i de alvorlige Mænds Kreds, og det var netop for disse Ideer, at Petøfi var Talsmand, han var en Røst for Folkets Anelser og Længsler. Derfor maatte hans Ord ogsaa finde Indgang hos Alle.

En af de østerrigske Prinsesser, der for Øieblikket opholdt sig i Pesth, havde ladet sig melde til denne Aften. Petøfis Ry var naaet til hende, Prinsessen ytrede Lyst til at høre ham fremsige nogle af hans Digte, af den Grund var han bleven indbuden, det gik Altsammen meget naturligt til.

Prinsessen kom, Petøfi blev forestillet for den kongelige Dame, Selskabet grupperede sig omkring ham, og han foredrog da et af disse friske Digte, der ligesom lyse Velsignelse over Ungarn, sende en Hilsen til dets Skjønhed, et sørgmodigt Suk og en Klage til dets svundne Storhed. Da han talte

om Landet, smilte de gamle Magyarer, det var dem og deres Fædres Eiendom, han besang, da han talte om Ungarns svundne Storhed, glødede de Unges Kinder, de havde jo taget Fremtiden og dens Bedrift i Arv og længtes efter at fyldestgjøre dens Fordringer. Da han endelig taug, herskede der en fuldstændig Stilhed i Salen, indtil Prinsessen havde ytret sig, derefter udbrød en Storm af Bifald, Jubel og Hurraraab, som ikke syntes at høre hjemme i en Kreds, saa besindig, saa fuld af Hensyn til Form og Vedtægt som denne.

Endnu medens Echoet af dette Bifald summede igjennem Salen, begyndte en anden Sang, hvori den Røst, der nylig havde lydt mægtig, vild og manende, syntes at være fuldstændig forvandlet. Det var ikke længer en Frihedshymne, men en Kjærligheds Lovsang, som her fandt Ord, indsmigrende og blide, gjennem hvilke man troede at høre Hjærtet banke, Ord, der ligesom duftede og blomstrede i Luften, og som maatte naae til enhver Kvindes Hjerte. Alle lyttede, Alle taug, der var som uddøet i den store Sal.

Henne ved et af Vinduerne sad en sluttet Kreds af Damer, halvskjulte i en Sky af Kniplinger og Atlask, blandt disse den unge Pige, som forleden var fulgt med sin Fader ind i Hotellets Kaffee. Hun lod til denne Aften at være mere tankefuld og lidt blegere end sidst. Var det maaskee kun et Tilfælde, eller maatte det være saaledes paa Grund af det hun imidlertid havde gjennemlevet? — Hjertets Følelser komme til den unge Kvinde, først som en Gjæst, der melder sig med blide og tillokkende Ord, de synes at behøve saa lidt og at forlange saa lidt, men snart efter har Gjæsten skiftet Væsen og gjort sig til Herre over Alt, indtaget Alt og fortrængt Alt. — Den Gøgeunge kaster de andre smaa Fugle ud af Reden.

Den unge Dame laa tilbagelænet i sin Stol, hun taug og lyttede som de Øvrige. Af og til foer et electrisk Lynglimt

fra hendes mørke Øine over mod Sangeren, han opfangede det, smilte i sin Lykke og syntes at blive høiere; han var beundringsværdig saaledes. Hvad han sagde, tilhørte kun hende, det vidste hun, Bifaldet, Jubelen omkring ham ogsaa. Over hendes Aasyn hvilede et levende Udtryk af Glæde og Stolthed. Af og til farvede en svag Rødme hendes Kinder, det forekom hende umuligt andet, end enhver af Tilhørerne nødvendig maatte kunne fatte den stormende og frembrusende Lidenskab, der laa i hans Ord, i hans Røst og i disse Øine, der vedbleve at søge hendes. Det var, som om hun selv følte Virkningen af den brændende Aande, der strømmede ud fra hans Hjærte. Naar hun havde seet lidt op, bøiede hun Hovedet og sænkede sine Øienlaage. Hun sad da med Hænderne sammenfoldede over Viften og smilte i Henrykkelse, lyttede som til en Apostel, der tolkede Naadens, Lykkens, Kjærlighedens Evangelium for hende. Men hun saae længe efter ikke mere iveiret.

Idet Prinsessen forlod Selskabet, gik hun hen til Petøfi og sagde ham nogle af disse forekommende Ord, der koste saa lidt og dog modtages saa gjerne. Idet hun gik, lagde hun sin Buket ovenpaa det Manuscript, hvoraf han nylig havde læst. Petøfi tog Blomsterne, kyssede dem og stak dem ind paa sit Bryst. Idet han atter hævede sit Hoved, var det dog ikke Prinsessen hans Øine søgte først, de syntes at svæve længere frem i den Kreds, der omringede ham.

Senere ud paa Aftenen kom Husets Herre hen og takkede ham. Hans Datter var fulgt med. Idet han kom hen til Petøfi, tog han Prinsessens Blomsterbuket og rakte hende den. Hun saae forbauset op paa ham, men tøvede med at modtage Blomsterne.

„Tag dem kun," sagde han med sin frimodige Mine. „De tilhører dog Dem mere end mig."

„Hvad mener De?" spurgte Faderen.

„Er det ikke Deres Datters Bøn jeg kan takke for den Lykke at være her iaften?“

Hun smilede til denne Forklaring, som lod til at være fyldestgjørende nok til at hun kunde modtage Blomsterne.

Efter denne Aften kom Petøfi hyppigt i den gamle Adelsmands Huus.

„Og saa“ — — Ja, saa er der ikke mere at fortælle. Det øvrige af denne Kjærlighedsdrøm har kun beskrevne Blade for ham og hende.

„Saa giftede han sig vel med den unge Fyrstinde, eller letsindig og flygtig som han var, glemte han hende maaskee for en Anden?“

Nei, han giftede sig ikke med Fyrstinden, han tænkte med Goethe:

Naae kan Du aldrig til den klare Stjerne,
Men hver en skyfri Aftenstund,
Den straaler fra sin Himmelgrund,
Og Du kan bede til den i det Fjærne.

En Følelse, som den, han nærede for hende, skulde ikke finde sin Afslutning i et Ægteskab. Familiehensyn og uovervindelige Skranker skilte de Unge. Han glemte hende ikke. Hidtil havde han kun skildret det ydre Liv, der bevægede sig omkring ham, lovsunget Friheden, Markerne, Kroerne, Viinhusene, hun lærte ham at kjende Skjønheden, Hengivelsen, Forsagelsen. Hun bragte ligesom Sjælen til hans Poesi, hævede hans Muse, adlede den. Naar Ungareren i Petøfis Digte henrives af ædle og indtagende Kvindenaturer, lige ophøiede ved deres Stammes og Hjertes Adel, saa er det hende, han skylder Tak for disse Skildringer. Naar Damerne om Aftenen ved Klaveret foredrage disse glødende Længsler, der forenes i hans „Kjærlighedsperler“, eller den dybe, men altid mandige Smerte, som gjemmes i hans „Cypresblade“, saa synge de om den unge Fyrstinde.

Revolutionen i 1848 fandt Petøfi i Ungarernes Rækker. General Bem gjorde ham til sin Adjudant og dekorerede ham paa Valpladsen ved Mühlbach med Tapperhedsmedaillen. Petøfi fulgte ham siden trolig, lige til det sidste Optrin af den ulykkelige Krig; han var tilstede i alle de blodige Træfninger, som havde Siebenbürger til Skueplads, og som mere syntes at tilhøre Eventyret end Virkeligkeden. Bem fandt sig tilsidst indesluttet fra alle Sider, mod Nord stode Østerrigerne, fra Syd kom et russisk Hjælpecorps ind fra Moldau; hans Soldater vare udmattede, uden Haab om Understøttelse; tilsyneladende oprevne den ene Dag og dog atter samlede, kamplystne, slagfærdige, naar Fjenden viste sig den næste.

Den 31. Juli fik Bem Underretning om, at en russisk Styrke paa 20,000 Mand, anført af General Lüders, søgte at forene sig med et andet russisk Corps, for derefter i Forening og med et Slag at tilintetgjøre Alt. Bem drog imod dem med alt Mandskab, han kunde samle. Det beløb sig til tre Hovedregimenter, nogle Eskadroner Husarer og tolv Kanoner. Udenfor Schäszborg mødte han Fjenden og tog en Stilling mellem Bakkerne og Floden, som hindrede Russerne i at udfolde og benytte hele deres Overmagt. Klokken ti om Formiddagen begyndte Slaget og vedvarede i ni Timer med lige Raseri paa begge Sider. Som Polak havde Bem jo her sine Dødsfjender for sig, han foretrak at dræbe for at gøre Fanger. Om Aftenen Klokken syv flygtede Ungarerne til alle Sider, da laa den russiske General Skariatin dræbt af en Bøssekugle. Bems Hest var skudt under ham, han selv skjulte sig, saaret af et Landsestik, inde mellem Sivene ved Floden. Kosakkerne myldrede frem over Valpladsen, nu begyndte deres Værk: de forfulgte Ungarerne, omringede dem, dræbte dem og joge deres Heste henover de Faldne, for at indhente andre Flygtninge.

Under Slaget havde man seet Petøfi paa sin sædvanlige

sorgløse Maade ride frem og tilbage over Valpladsen for at bringe Generalens Befalinger om til de forskjellige Afdelinger. Pludselig forsvandt han sporløst, ubegribeligt, uden at det siden har været muligt at tilveiebringe den ringeste Oplysning om hans Skjæbne, han blev eftersøgt overalt, blandt de Flygtende, Saarede og Døde. Ingen fandt ham. Silde om Aftenen kom hans Tjener saaret ind til Schäszborg og fortalte, at han, da Ungarerne flygtede, havde seet sin Herre gaa over Valpladsen hen imod en Bønnemark. Hvor han blev af, vidste han ikke.

I 1846 skrev Petøfi et Digt, hvori omtrent følgende Ytringer forekomme: „Lad mig ikke dø i min Seng, under en Dyne, eller visne bort som en Blomst, hvis Rod søndergnaves af Ormen. Men naar mit Folk en Dag er træt af Aaget og reiser sig til Kamp, da vil jeg dø for det. Lad saa mit Hjerteblod flyde paa Valpladsen, lad Hestehoven træde paa min Krop og lad mig blive liggende der til Retfærdigheden seirer. Da skal I samle mine Been og bære dem under Sørgesange og sammenrullede, floromvundne Faner til den fælles Grav for alle de andre Frihedens Helte."

Den første Halvdeel af dette Ønske har Gud bønhørt. Petøfi er falden i Kamp for sit Fædreland, men den Døendes sidste Blik har seet Solen synke ned bag Valpladsen og Mørket skjule alt, hvad han havde haabet og paakaldt. Hans Liig er ikke blevet jordet. Ingen veed, hvor man skal søge hans Been. Paa Marken udenfor Landsbyen Weiszkirch ligger der en Høi, som dækker de slagne Ungarere, ovenpaa denne vil man nu reise en Støtte til Ære for hans Minde.

Hvortil behøves Støtten? — Hvert Barn i Ungarn synger jo hans Sange, hans Navn staaer prentet i Alles Hjerter.

SIDI MOUZZA BEN AHMED

Det er under Sydens glødende Himmel i Landskabet Tell, vi befinde os, og jeg vilde ønske, jeg kunde give et friskt og fyldigt Indhold af det, jeg her skal skildre. Egnen og Landet er ubekjendt for Læseren. Personerne nye og fremmede, vor lovpriste Civilisation, som arbeider for Massen og tilintetgjør Eiendommeligheden, har endnu ikke berørt disse Mennesker, Sønnen gaaer i Faderens Fodspor, hans Begreber, Dragt og Vaaben, hans Skikke og Sædvaner ere de samme. Tiden synes at staa stille foran deres smaa Hytter.

I alle andre Bjerglande søge Beboerne ned til Dalene, for at finde Læ mod Storm og Kulde, Kabyleren kryber op paa Bjerget, saa høit han kan komme, og bygger altid sit Huus paa dets Tinde. Der har han den længste Udsigt og kan bedst give Agt paa sin Fjende, der oppe fra kan han ogsaa lettest forsvare sig. En uigjennemtrængelig Kaktushæk omgiver Landsbyen, en kreneleret Ringmuur med smaa Glamhuller, hvorigjennem der bekvemt lader sig stikke en Bøssepibe, indhegner enhver Bygning som en Fæstning. Det ene Huus ligner altid det andet i Form og Udseende, den Riges er blot lidt hvidere kalket og lidt mindre forfaldent end den Fattiges; — ingen Udsmykning, ingen Plan, ingen Stiil; — med dette tavse og mørke Folk, uden Skriftsprog, uden

Historie, og hvis Herkomst kun Formodningen kan udfinde, have Kunst og Videnskab Intet at bestille.

De Franske søgte længe forgæves at komme dem i Møde, de have bygget Skoler og Værksteder for dem, kaldt dem ned fra deres Bjerge og givet dem Lærere i Agerbrug og flere Haandværksfag. Saa kom de, mistroiske og sendrægtige, — de begreb Hadet, men ikke Forsoningen, — deres Haand havde bestandig været udstrakt mod Alle, de meente, at Alles ogsaa maatte være mod dem igjen, saa modtoge de og lærte, hvad de havde Brug for, dernæst forsvandt de, men vendte ikke senere tilbage og kom aldrig de Fremmede nærmere.

„Hvad vil de her, de blege Kristne?“ spurgte Kabylen. „Hvem har kaldt paa dem? De fornægte vor hellige Profet, de bygge Forter over vore Landsbyer, de lave Veie over vore Fædres Grave. Mellem os og dem kan der ikke være noget Forbund, den sorte Kuskus (Krudtet) tier nu, den vil tale igjen siden.“

De fandt sig altsaa kun i de Fremmedes Nærværelse, fordi de vare tvungne dertil, men de søgte at tilegne sig deres Gjerning, de blande sig imellem dem paa Markeder og Festdage med en Holdning og en Mine som en Konge i en Klædning som en Tiggers. Byerne indeslutte dem, de samme Love forene dem, men i Tanke, Sind og Attraa vedblive de at være adskilte. De Franske støie og larme, Kabylen derimod holder af Ro og Ensomhed, han søger sig en solbeskinnet Plet, lytter til Livet rundt om, lærer og tier, medens hans Hustru og Døtre arbeide ude paa Marken. Hvad han tænker og drømmer om, naar hans store, blaasorte Øine stirre op mod de flyvende Skyer, det betroer han Ingen. Hans Tankekreds naaer imidlertid vist sjelden udenfor det daglige Livs Fordringer. Selv med sin nærmeste Nabo, Araberen, giver han sig ikke af, han laaner hans Sprog og beder i hans Tempel, men gifter sig aldrig i hans Stamme,

han haaner ham og grynter ad ham for at betegne det Dyr, han sammenligner ham med.

Marskalkinde Mac Mahon, hvis Gemal tidligere var Gouvernør over Algerien, indbød mig til et af sine Selskaber. Denne Aften vare tillige fire af Kabylernes Høvdinger Husets Gjæster. I denne Kreds af Landets første Familier, hvor Alt var dem nyt og fremmed: Sprog, Form og Sæder, hvor hele den moderne Forfinelse, Luxus og Raffinement straalede dem i Møde, toge de sig ud som forklædte Fyrster, der vare komne for at see paa et Skuespil, uden selv at deeltage deri. Alles Blikke vare rettede paa dem. Marskalkinden viste dem en udsøgt Opmærksomhed, Algiers feterede Skjønheder sendte dem deres meest bedaarende Smil, Generalens Tolk, en intelligent og elskværdig Personlighed, der bærer det danske Navn Skovsbo, bød dem Snustobak af en stor Daase, en Opmærksomhed, de vare meget ivrige i at modtage. Vist er det ogsaa, at de gjorde en udmærket Virkning i dette Selskab. Deres ranke Holdning, den mørke, bronzerede Hudfarve, Dragten, Dolken og Sablen, paa hvis Ryg den Ene havde filet et dybt Mærke for enhver dræbt Fjende, alt dette skilte dem paa en fordelagtig Maade fra de Øvrige. Indhyllede i deres snehvide Burnus, holdt de sig stille og iagttagende i en Krog af Salen og betragtede derfra den dansende, leende og snakkende Sværm, som omgav dem. Af og til bøiede den Ene sig over mod sin Sidemand og tilhviskede ham et Ord i disse forunderlige, dybe Strubetoner, hvoraf deres Sprog bestaaer. Et Træk med Skuldren, eller en svag Bevægelse med Hovedet, var den Andens Svar. Undertiden foer et lidenskabeligt Blik, skarpt og funklende som en Lynstraale, hen over Mængden for at hefte sig paa en bestemt udkaaret Gjenstand, forøvrigt tilkjendegav intet Udbrud deres Forundring over det, de saae og hørte. Deres Miner udtrykte en Ro, en Kulde og Ligegyldighed, som om det var en

Hverdagssag for dem at spadsere omkring paa Marskalkindens bonede Gulve.

Kun et Øieblik fornægtede denne Værdighed sig. En af dem havde en ny Burnus paa, hans Sidemand stod lidt og betragtede den, han bøiede sig ned og løftede Tøiet i Veiret for nærmere at besee dets Fiinhed og tilkjendegav dernæst sit Bifald med et Smil og et Nik. En bar i sit Bælte, foruden Dolken, et stort, blankt poleret Tombaksuhr, som han temmelig hyppig og iøinefaldende tog frem, „for at see hvad Klokken var." Hans Sidemand havde Æreslegionens Kors heftet i et langt Baand uden paa sin Burnus. Tilfældig eller med Forsæt præsenterede han uafbrudt den Side for Selskabet, hvor Korset hang, og undlod ikke af og til selv at kaste et veltilfreds Blik paa sit Hæderstegn.

Hans Sidemand var en høi og gulbleg Skikkelse, hvis sorte Skæg begyndte at blive graat. Han stod tavs og mørk i sin Krog og stirrede frem for sig uden dog at give Agt paa Noget. Der var i hans skarpe og rynkede Aasyn et Udtryk, der ligesom udbredte Kulde omkring ham. Folk vidste Meget at fortælle om denne Mand. Hans Navn var Sidi Mouzza Ben Ahmed. Han havde været Abd El Kaders Løitnant og trofaste Ven, fulgt ham og kæmpet ved hans Side paa alle hans eventyrlige Tog. Da Emiren endelig overgav sig, sluttede ogsaa Kabylhøvdingen Forlig med Seirherrerne og bragte sin Stamme til at underkaste sig. Han var nu Chef og Dommer for det arabiske Bureau oppe i Fort Napoleon.

„Hvem er din Slægt?" spurgte jeg ham, da vi en Aftenstund mødtes oppe paa Fæstningen.

Sidi Mouzza stod og saae ud over det vilde og udstrakte Landskab opad mod Djurdjurabjerget, hvis Fod Aftenen allerede havde indhyllet i en graablaa Taage, medens dets

kløftede Tinder glimrede og funklede i en gylden Farvepragt, beskinnet af den synkende Sol.

„Hvorfra stammer Du, Sidi Mouzza?“

Den gamle Høvding syntes at vaagne op af en Drøm, han rettede sit aandsfraværende Blik mod Spørgeren med en ubeskrivelig Høihed og strakte Haanden ud i Retning mod de smaa Landsbyer, han stirrede hen over.

„See frem for Dig,“ svarede han. „Alle de Byer, Du øiner herfra op til Djurdjura, have lystret min Fader; Mændene kom, naar han kaldte. Her, hvor de byggede Fortet, laa Imaïrernes By, hist ovre Aïth Iraten, dernede Aïth Fraousen. — De, der herskede over alt dette, var min Slægt.“ Dermed vendte han sig bort, støttede Hovedet paa Hænderne og gav sig atter til at stirre ud over Egnen, uden at agte videre paa den Fremmede.

Nedenfor Fæstningen ligger en lille, hvidkalket Marabut, derhen gik Sidi Mouzza daglig og bad længe og hensunken i dyb Andagt paa Stedet; alt Øvrigt lod til at være ham ligegyldigt, Verden og dens Anliggender berørte ham ikke mere, den Ærefrygt, Kabylerne viste ham, gjengjældte han ikke, Ven og Fjende gik forbi ham, uden at han lagde Mærke dertil. — Var det Anstrengelser, Sløvhed eller gjennemlevede Lidenskaber, der havde givet hans Aasyn dette kolde og forstenede Præg? Det er vanskeligt at sige. Naar man nærmere betragtede det fine Net af Rynker, som laa om hans Øine, og lagde Mærke til de skjælvende og vibrerende Træk omkring hans smalle og blege Læber, fik man Indtryk af, at der maatte være gaaet en dyb Smerte, et forfærdeligt Drama gjennem denne Mands Liv.

En Dag for mange Aar siden havde Sidi Mouzza ladet sit Huus kalke og ladet strø grønne Blade udenfor Indgangen. Nede i Tizzi Ouzou blev der kjøbt Forraad af Kjød og Meel; det var, som om han beredte en Fest, Ingen vidste for hvem.

Om Aftenen gik han over til sin Nabo, den gamle Omar Ben Zamun, en af de rigeste Kabylere i Landsbyen, en anseet Mand tillige, som kjendte Loven og skiftedes med Sidi Mouzza i at være Kadhi oppe i Bureauet. Omar lod bringe Piber og Kaffe udenfor og bød sin Gjæst tage Plads paa Maatten ved hans Side. Ingen af dem talte til hinanden, begge sade med deres Piber og pustede Røgskyerne op i den blaa Luft og stirrede paa Svalerne, som kredsede hen over dem, eller betragtede Hestene, som gik løse omkring i Landsbyen. En ung, utilsløret Kvinde kom henimod Stedet. Da hun saae Sidi Mouzza paa Bænken, drog hun Klædet ned over Ansigtet og gjorde en dyb Bøining, før hun forsvandt i Huset.

„Hun er voxet godt," bemærkede Mouzza. „Til Sommer bliver det fjorten Aar siden, Du kom og fortalte mig, at din Kvinde havde født hende."

Omar nikkede. Sagen forholdt sig rigtig.

„Pigebørn koste mange Penge," vedblev Mouzza.

„De betale dem igjen af deres Medgift."

„Sønner ere dog bedre."

„Naar de skikke sig vel," svarede Omar. „Bedre en død Søn end en vanartet," siger Profeten.

Sidi Mouzza tav lidt, der var Noget i denne Ytring, maaskee blot i den skarpe Tone, som ikke behagede ham. „Min Søn kommer hjem imorgen," sagde han lidt efter. „Han er Spahi i de Fremmedes Korpser."

„Jeg veed det," svarede Omar ligegyldigt.

„Han har faaet Medaillen og vil blive Løitnant, det vil sige, Chef for sin Afdeling."

„Havde min Søn levet, vilde han være bleven Skriftlærd," ytrede Omar, „det var ogsaa godt."

Der drog en Sky over Sidi Mouzzas Aasyn, denne sidste Hentydning behagede ham heller ikke. „Jeg vil gifte min

Søn med din Datter," udbrød han pludselig; „hvor meget forlanger Du for hende?"

„Min Datter er saa ung endnu."

„Var det bedre, hvis hun var gammel?"

„Min Datter Aza væver Burnus, som ingen Anden. Folk komme inde fra Bordj Menaïel og Flissæ oum el Lil og spørge om dem."

„Det er godt for det Huus hun føres til, hun har ogsaa en kløgtig Fader at slægte paa."

„Aza broderer smukke Punge i Silke og Guld, som de sælge i Algier til høie Priser."

„Hvorfor fortæller Du mig, hvad jeg veed? — Omar Ben Zamun, jeg spurgte Dig, hvad hun skal koste i Medgift for min Søn, Ali Kassi."

Omar svarede ikke, han sad og saae til Siden, som om han vilde undgaa at møde sin Vens Blik. Mouzzas Ansigt blev blegere, hans Øine lynede. „Det er Mouzza Ben Ahmed," sagde han, „Herre over Landet, som spørger Dig."

„Ligner Ali Kassi sin Fader?" spurgte Omar endelig. „De talte om ham i Tizzi Ouzou, han drikker Viin og holder sig til de Fremmedes Skikke. Han bliver Spahi, siger Du, er det bedre end at holde Profetens Lære?"

„Ali Kassi er saa ung," svarede den gamle Høvding; „naar han tager sig en Kvinde, vil han bo hos os og glemme de Fremmede. Hvor meget skal det være?"

„1200 Francs er ikke for meget," ytrede Omar.

„1200 Francs er det Dobbelte af hvad enhver anden Kvinde vilde koste; men hun er af din Slægt, og jeg vil ikke tinge. Vi gaa til Jøden og lade ham skrive Brevet."

„Hvorfor haster det? Solen synker nu og Mørket falder paa, lad os tøve til imorgen."

„Jeg vil sove paa en god Handling," sagde Mouzza, „imorgen kommer Ali Kassi hjem, saa skal min Gave være rede."

„Godt," svarede Omar, „lad det skee, som Du vil, 1200 Francs og saa den ringe Sum for at skrive Kontrakten. — Vi gaa til Jøden iaften."

Med disse Ord lagde han sin Pibe, og de to Venner vandrede ned igjennem Gaden.

Jøden er en Magt i Algerien, tilsyneladende alle Mands Tjener, i Virkeligheden alle Mands Herre. Intelligent, aarvaagen og utrættelig, har han efterhaanden tilegnet sig Handelens og Industriens vigtigste Fordele. Han befatter sig med Alt, naar det blot bringer Indtægt, idag kjøber han 2000 Faar, imorgen ligger han paa Tæppet udenfor sin Bod og falbyder Safianstøfler og ægte Rosenolie, som han selv laver. Han er indsmigrende og tjenstfærdig, klynger sig til den Staaende og vender sig bort fra den Faldne, men slipper aldrig sit Offer, før det har betalt ham ethvert Buk, enhver ydmyg Hilsen.

Den Mand, Sidi Mouzza og hans Ven søgte, boede nede i en lille Gyde bag Kasernen. Da han saae dem komme, stod han op, lagde sine Tøfler, Koralbaand og falske Uhrkjæder til Side og modtog dem med dybe Buk og en Strøm af smigrende Ord og Hilsner. Efter at have hørt deres Ærinde, førte han dem ind i Huset, hvor Tjenere og Børn bleve sendte bort til forskjellige Sider for at bringe Piber, Tobak og Kaffe.

„Hvad forlanger Du for at skrive den Kontrakt?" spurgte Omar.

„Forlanger," gjentog Jøden, „hvem er jeg, at jeg skulde forlange Noget af Eder? I er Kadhi og Dommer og kan gjøre mig en Villighed en anden Gang. Betal mig, hvad det stemplede Papir koster, saa er det godt."

„Du skal betales efter din Taxt," sagde den gamle Høvding. „Det er for Sidi Mouzza Du skriver."

„Som I behager," svarede Jøden med et nyt Buk.

„Luk Boden, min Søn Isak, og tag Varerne ind. Jeg handler ikke mere iaften.“ Dermed satte han sig til at skrive, hvad de Andre dikterede. 1200 Francs var Omars Fordring, han holdt sig til sit Ord; men meente blot, at Pigens Moder, efter Skik og Brug, ogsaa tilkom en Gave, den satte han selv til 200 Francs, og Sidi Mouzza indvilligede i Alt. Jøden maatte blot af den Grund skrive Brevet om igjen. Dernæst forlangte Omar, at der skulde tages to Afskrifter af Kontrakten. Efterat Alt var bragt til Ende, lagde Omar sit Papir sammen og stak det til sig.

„Vi underskrive imorgen,“ sagde han, „naar din Søn kommer hjem. Det er bedre saaledes.“ Sidi Mouzza gjorde Indvendinger, han vilde helst have Sagen afgjort iaften, men Omar blev ved sin Paastand.

Da Jøden skulde betales, sagde han: „Det koster Ingenting, men siden I nøde mig til at tage Penge efter min Taxt, maa jeg rette mig derefter, hvorfor skulde saa mægtige og ansete Herrer ogsaa tage mod Gaver af en fattig Jøde? — Først bliver det 7 Francs for det stemplede Papir, dernæst tilkommer mig 5 Francs for min Uleilighed, det er billigt; men jeg maatte skrive Kontrakten om igjen, det bliver fem Francs til, jeg regner det dog kun for tre, dernæst maatte jeg tage to Afskrifter, det gjør sex Francs, saa meget betaler den fattige Lastdrager mig her paa Pladsen. De høie Herrer ville ikke give mindre.“

Jøden blev betalt, og de to Venner skiltes, hver med sin Kontrakt i Lommen.

Næste Dag kom Ali Kassi hjem. Det var et ungt Menneske med mørkebrun Hudfarve, et lille, sort tilspidset Skæg, sorte og lynende Øine. Han tog sig udmærket ud i sin hvide og røde Spahidragt og bar Medaillen i et langt Baand uden paa Kappen. Han var desuden en fuldendt Rytter. Sidi Mouzza havde staaet udenfor sin Dør og seet

efter ham fra den tidlige Morgen, hans sædvanlige Værdighed og Kulde forsvandt for Øieblikkets Lykke ved at have sin Søn igjen. Hvor var hans Aasyn forandret, han lignede sig ikke selv, fulgte ham overalt, kjærtegnede hans Hest, beundrede hans Vaaben og lyttede med dyb Andagt paa de vidunderlige Historier, Ali gav til Bedste.

Mouzzas Huus var lille og trangt, deelt i to Rum, i det ene stod Hestene, mellem dem og Herskabet var der ophængt et stort Tæppe af flettet Straa. Tre uhyre Leerkrukker gjemte Forraadet af Korn og Agern, midt paa Leergulvet var der tændt et Baal, over hvilket Kaffekjedlen hang, i Nærheden af denne havde Mouzza lagt en Bunke tørrede Faareskind og bredet et broget Tæppe over dem til Leie for Ali. Den unge Spahi sad og saae sig omkring i dette tavse og tilrøgede Rum, uden Lys, uden Sol, han havde saalænge været vant til Kasernens luftige Sale, Kammeraternes Spøg og Latter. Han gabede.

„Fatter! jeg kjeder mig morderlig! — Jeg maa hen og hilse paa en Sergent fra Dra el Mizan, som jeg har Bud til," sagde han, efterat have røget en Mængde Cigarer og vraget alle de Retter, Faderen satte frem for ham.

„Imorgen!" sagde Sidi Mouzza.

„Skal vi gaa lidt op og see dem smede i Beslagskolen?" spurgte han hen paa Eftermiddagen.

„Imorgen!" gjentog Mouzza.

„Foudre!" raabte han lidt efter. „Jeg maa strax op og melde mig hos Kommandanten paa Fortet. Det havde jeg reent glemt. Er det værd, Du gaaer med? Jeg vil helst gaa alene."

Men Sidi Mouzza vilde med, og de fulgtes ad op til Fæstningen. Ali gik ind i Bureauet, Sidi Mouzza satte sig paa Steentrappen udenfor og ventede. Han saae efter Enhver, der kom, men Ali lod sig ikke tilsyne. Der gik en Time og

der gik to. Det beyndte at mørknes. Sidi Mouzza sad endnu paa Trappen, sammenbøiet og tavs, og tegnede Figurer i Sandet med sin Stok. Ali kom ikke.

„Hvem venter I paa, Kahdi?“ spurgte en Ordonnans, som flere Gange var gaaet ud og ind ad Porten. — „Eders Søn! — ja saa!“ — Ordonnansen brast i Latter. „Den Satans Knægt har dreiet Jer en Knap, han er gaaet for over to Timer siden, — listet sig ud ad den anden Port, nu sidder han oppe hos Marketenderen paa Bjerget og svirer med sine andre Kammerater, der kan I træffe ham.“

Sidi Mouzza drog Hætten dybere ned over sit Hoved og vandrede op til Marketenderen. Vinduerne stode aabne, indenfor var Stuen fuld af Soldater; Latter og Sange lød ham i Møde. Ali Kassi sad ved et Bord, omgiven af en Flok lystige Kammerater, han havde hængt sin Burnus hen paa Væggen, knappet Uniformen op, drak og røg Cigarer, fortalte Nyt fra Algier og omfavnede Opvartningspigen. En Række af tømte Vinflasker stod opstillet foran dem, der blev bragt flere Flasker, klinket og sunget, Alt var Larm og Latter og Jubel. Sidi Mouzza stod udenfor i Maanelyset og saae ind ad Vinduet, han lænede sig til Muren, indhyllet i sin Burnus, hans mørke og haarde Træk røbede en uendelig Smerte.

Der kom en Mand op ad Trappen, som førte fra Gaden til Marketenderens Bod paa Bjerget. Han listede sig varsomt og lydløst som en Skygge fremad og standsede lidt fra Sidi Mouzza, medens han bøiede sig hen mod de aabne Vinduer, saaledes at han kunde iagttage Alt, hvad der foregik inde i Boden. Manden var Omar Ben Zamun. Da han havde seet hvad han vilde, tog han et Papir frem af sin Burnus, sønderrev det i flere Stykker og gav det til Mouzza. Derefter vendte han sig bort og forlod Stedet, uden at der blev vexlet et Ord imellem dem. Det sønderrevne Papir var Alis Ægteskabskontrakt.

Lidt efter slog Klokken ti nede i Kirken. Hornblæserne kaldte Soldaterne hjem til Kasernen, og Gensdarmen bankede paa Marketenterens Skodder til Tegn paa, at han skulde lukke.

Da Ali Kassi kom ud af Boden, gik Sidi Mouzza hen til ham og lagde sin Haand paa hans Skulder.

„Ah! er Du der," sagde Ali lidt forvirret og stammende. „Ja, jeg blev opholdt deroppe, jeg kunde ikke finde Kommandanten. — Sludder! — Der kom nogle flinke Kammerater, de nødte mig til at følge med dem, aldeles imod min Villie. Lad os gaa hjem, kom og tag mig under Armen. — Sikke Trapper her, saa steile som et Kirkespir. — Naada, Fatter, Fatter! hvor vi har moret os, og hvor det er rart, jeg kom hjem til Dig. — Jeg siger ikke Mere. — Imorgen begynde vi paa en Frisk. — Er det ogsaa sandt, — virkelig sandt, at Profeten har forbudt os at drikke Viin? — Hvorfor sagde han da til Druerne, at de skulde gro lige for Næsen af os? — Hvad for en Viin holder Du meest af? — Ja, Du drikker nu ikke Viin, men jeg sætter nu, at Du skulde til det engang, hvad vilde Du saa foretrække, Chablis eller Portviin? — Sikke Veje paa denne hvide Kalkgrund, glatte som et Speil, det er plat umuligt at holde Balancen paa dem."

Sidi Mouzza stod stille, Maanelyset faldt klart og tindrende ned over hans Aasyn, han saae forfærdelig bleg og lidende ud. „Der oppe ligger din Stammefaders Amokrans Grav," sagde han og pegede paa den lille Marabutgrav udenfor Fortet.

„Rigtig!" sagde Ali, „der ligger han, det gamle Skind. — Ja vist, det var den Gang, men de Satans Franskmænd vende op og ned paa Alt. Reise de maaskee til Mekka, løbe de med bare Been op til de hellige Grave, kile de paa for at være første Mand ved Bønnen — og dog ere de ligesaa tykke og fede som vi." Sidi Mouzza drog heftig sin Arm bort fra Ali. Hvad han hørte, var utroligt, umuligt. „Naa, naa, Fatter!" vedblev den glade Spahi, „sæt nu ikke saadan

et muggent og fortrædeligt Ansigt op. Imorgen gaa vi sammen til Marabuten, hører Du, kom og tag mig under Armen igjen, jeg skal ramse alle de Bønner op for ham, som jeg kan huske, det kan maaskee være godt at faae sig saadan en Tur igjen for en Gangs Skyld. Lad os nu blot see at stavre hjemad, jeg skal sove."

Næste Morgen stod Ali op for at strigle sin Hest. Han glemte Morgenbønnen, til Sidi Mouzza bredte sin Burnus ud foran ham og knælede ned paa Jorden. „Det er sandt," sagde han, „den Passage havde jeg reent glemt. Jo, man kommer ud af Vane med saadant Noget." Dermed knælede han ned og bad ved sin Faders Side. Saa sang han Brudstykker af Marseillaisen, medens han redte Hestens Manke, og fortalte Historier til de Fremmede, som kom forbi paa Gaden.

„Fatter, Fatter!" sagde han, „lad dog være at see saa mørk og malisiøsk ud, idag skal vi hen og høre paa Vagtparaden, saa maa jeg et Løb op til Kommandanten, — paa Ære! det forlangte han. Det varer blot et Øieblik, saa skal vi ned og see dem arbeide i den polytekniske Skole, Du gaaer med, det kan blive morsomt, hvad!"

„Sidi Amokrans Grav!" sagde Mouzza.

„Ja vist, det er sandt, men det opsætte vi bedst til iaften, der er saa langt derhen, og Solen brænder paa den hvide Vei, vi ville smelte op begge To som Tællelys."

„Vi gaa derhen strax," sagde Sidi Mouzza med høi Røst og et Udtryk, som Ali forstod at tyde.

„Godt," sagde han, „siden det endelig skal være. Vi gaa derhen strax." Han heftede sin Burnus om sig og fulgte med Mouzza.

Nede paa Veien kom en Flok syngende Zouaver gaaende. Da de saae Ali og den gamle Kadhi, sloge de Kreds om dem, bød Spahien velkommen og lykønskede ham til Medaillen.

Han maatte absolut følge med hen til Vinhaudleren, to Skridt herfra, for at de kunde drikke paa hans Sundhed. Han behøvede endelig ikke selv at drikke med, naar han blot var tilstede. Ali saae paa sin Fader, dernæst op til Marabutens Grav. Det var en velkommen Leilighed til at slippe fri for den.

„Du hører jo, de nøde mig til det," hviskede han, „de Satans Mennesker! man kan ikke undgaa dem, — blot et Øieblik, blot fem Minuter, Du. Jeg er strax tilbage igjen. Jeg smager ikke Viin, ved min Ære! den duer ikke saa tidlig paa Dagen, blot en lille, bitte Kognak, den kradser bedre."

Sidi Mouzza holdt fast i Kappen, hans Øine skøde Lyn, hans blaahvide Læber udstødte Ord, som Ali ikke hørte. Kammeraterne havde faaet ham hver under sin Arm og droge bort med ham til Vintapperens Bod. Sidi Mouzza fulgte efter dem, han stod udenfor og ventede.

Solen skinnede, Fuglene sang, henad Veien droge Skarer af Kabyler og franske Kolonister, som paa belæssede Heste og Muldyr bragte Levnetsmidler op til Fæstningen. Kjøreveien var den Gang endnu ikke anlagt. Inde hos Vinhandleren sang og larmede de, det var det samme Optrin som igaar, blot under en anden Belysning. Og ligesom igaar kom Omar Ben Zamun listende forbi Stedet, forsigtig og skulende og kigede ind ad Vinduet uden at sige Noget. Mouzza gjorde en dyb Hilsen for ham, den Anden lod, som om han ikke saae det. Da han vilde gaa, traadte Mouzza i Veien for ham, hans Læber skjælvede som i Krampe.

„Du har modtaget min Hilsen," sagde han, „giv mig den tilbage igjen."

„Jeg har Intet modtaget og Intet at give tilbage," svarede Omar og forlod Boden. Lidt efter kom Ali ud.

„Nu op til Amokrans Grav," sagde Faderen.

„Lad gaa, siden det ikke kan være anderledes. Ikke Du først skulde have Lyst til en lille Kognak? — blot to Draaber, Fatter, det styrker og letter paa Humøret.“

„Afsted!“ sagde Mouzza og tog ham under Armen. Derpaa vandrede Fader og Søn op ad den hvide Landevei til Marabutens Grav.

Henimod Middag saae Omar Sidi Mouzza gaa alene gjennem Gaden, langsom og værdig, som han pleiede. „Følg med,“ sagde Mouzza. „Igaar begyndte din Maaned, det er Dig, som nu er Kadhi.“

„Hvorhen kalder Du mig?“

„Det skal Du faae at vide.“ De to Gamle fulgtes ad til Marabutens Grav.

„Hvad skal det betyde?“ spurgte Omar.

„Der ligger en død Mand omme paa den anden Side,“ sagde Mouzza.

Omar gik derhen. Udstrakt i Sollyset laa Ali Kassis Liig, hans Ansigt var indhyllet i Kappen. Da Omar drog Kappen til Side, saae han Skaftet af en bredbladet Kniv, hvis Klinge var stødt fra Ryggen ind i Brystet paa den Døde. Sidi Mouzza stod og rystede, han havde vendt sig til Siden for ikke at see paa den Døde.

„Hvem har gjort dette?“ spurgte Omar.

„Det maa Du udfinde, i denne Maaned er Du jo Kadhi. Det er ogsaa Dig, som skal lade Liget bringe hjem i mit Huus.“

„Saa er det vist bedst, Du først gjemmer den Kniv der,“ sagde Omar, „man kunde ellers let kjende den. Dit Mærke staaer paa Skaftet, saavidt jeg kan skjelne.“ Idet han drog Kniven ud af Saaret og rakte den til Mouzza, foldede han begge sine Arme over Brystet, bøiede sig ned til Jorden for ham og berørte hans Burnus med sine Læber.

Nu gav han ham hans Hilsen tilbage.

Sidi Mouzza skjælvede, hans hvide Tænder skinnede ud imellem de smalle Læber, idet han gjorde et Forsøg paa at smile, og hviskede:

„Bedre en død Søn end en vanartet! Var det ikke saa, Du sagde?“

Derefter drog han varsomt Kappen over den Dødes Ansigt og fulgte med Omar tilbage til Byen.

ET SANDSKORN

Et Sandskorn er kun en lille Gjenstand. Men hvem er lille og hvem er stor, hvad er ubetydeligt og hvad er mægtigt? Hvad er for ringe til i Skaberens Haand at blive et uovertræffeligt Redskab til Udførelse af det Utrolige? Hvad er for ubetydeligt til ikke i sig selv at være en heel lille Verden, et Vidunder, ufatteligt for den „store“ menneskelige Forstand, umuligt for den at efterligne eller at frembringe? Hvor er den Tænkende der tør paastaa, at det tilsyneladende meest ubetydelige i Universet maaskee ikke i Verdensaltet er kaldet til at spille en større Rolle end Menneskegeniets meest himmelstræbende Eiffeltaarn? — Ja, hvad er egentlig stort, og hvad er smaat? Hvad er oppe og hvad er nede? Hvem er svag og hvem er stærk? Er den skjulte, taalmodige Virken i Mørket af større Betydning for det Heles Velfærd end dens synligt fremtrædende Virkning i Kunst-Belysning? Rodens Arbeide i Dybet eller Toppens Susen i Luften? — Ormens Graven i Jorden eller Fuglens Flugt i det Høie — hvor er Begyndelsen og hvor er Enden i Naturens uendelige svimlende Ledring? Ja, spørg! spørg hvem og hvad du vil: den tomme Luft er rigere paa Svar for dit Spørgsmaal end det lærdeste Menneskehoved.

„Jeg er stor, du er lille!“ Det er Alt, hvad vi vide at

svare paa den Ting, medens Naturens Kæmpeværksteder give en heel anden Besked. Derinde eller derude levere usynlige Hære hinanden forfærdelige Kampe, og Prisen for disse oprivende Slag er at nedbryde og samtidig at gjenopbygge Livet. I Naturen lyder Svaret os i Møde: „Du er lille, Guds Almagt er stor.“ Tænk herpaa, I, som idag er øverst, og I, som er nederst; tænk herpaa aarle og silde, I smaa Børn, der engang blive „store“ og som dog maaskee blive ved at være ganske smaa; husk paa, lær at forstaa, at de uendelig Smaa ere Verdens Herrer og Organisatorer, — at Alt, det hele Universums Tilværen, al Storhed og Orden er afhængig af de uendelig Smaas rastløse Arbejde, af tusinde Ubetydeligheders Sammenflikning, af tusinde uensartede Smaainteresser, tilsyneladende umulige at forene, og som dog Alle med eller imod hver Enkelts Viden og Villie virke i en eneste Sags Tjeneste, i en eneste sammensmeltet Anstrengelse, — at fremme den evig fremadskridende Udviklings Historie, — Verdenshistorien, i hvis Tjeneste vi Alle, Store og Smaa, kun ere — — — Atomer.

Hør nu en lille, simpel og troværdig Historie om et Atom, et Støvgran, svirrende i Vinden, en lille haard afrundet Partikel, forresten et stort Vidunder, en heel lille Klode i sig selv — for det skarpeste Menneskeblik et Intet.

Et Vindpust hævede det op af Støvet paa en af Schweitz' snehvide Bjærgveie, Sollyset fangede det. Seet gjennem et Mikroskop vilde det maaskee straale lueforgyldt, for det kunstfærdig indrettede Menneskeøie var dette skinnende Vidunder slet og ret — — usynligt. Hvor det boltredes og svingedes rundt i den blomstersvangre Alpeluft, medens den klare Sol brændte og Græshoppen peb fra sit hemmelige Sommerslot mellem Buske og Græs. Støvgranet hævedes og sank, snart svævede det op over Granernes sorttakkede Kam

mod den blaa Himmel, snart dalede det ned mod det brogede Blomsterflor, hvis utallige Klokker kimede en enstemmig Jubelsang op mod Solen: uhørlig for vore store Menneskeøren, kjønnere for Vorherre maaskee end vore klodsede Ringeværkers Malmtoner.

Om Sandskornet jublede med Lærken under Sky, om det begreb Naturens Aldeilighed, om det følte, tænkte, om det af egen Magtfuldkommenhed med fri Bevidsthed gik til den store Gjerning, det om faa Minutter var kaldet til at udføre, det kan ikke berettes her; thi vi Mennesker vide som bekjendt ikke rigtig grundig Besked om et Støvgrans indre Væsen, lige saa lidt som om nogen Verdens Ting mellem Himmel og Jord. Et Støvgran kan jo for den Sags Skyld være et fuldt udviklet Væsen, paa sin Maade lige saa fuldkomment som vi, — Intet er umuligt, intet Under for utroligt.

Vist er det, at havde et Menneskebarn udrettet den Bedrift, som det blev dette lille Sandskorn beskikket at udføre, vilde andre „store“ Mennesker hænge ham Medailler paa Brystet, lovprise ham i alle Aviser et heelt Døgn til Ende og siden hen — glemme ham, som Støvgranet blev glemt, fordi Ingen anede, at det nogensinde havde været til.

Pludselig lød nede fra Dalen, midt i Naturens Stilhed, en hæs Stønnen, en klaprende, klagende Lyd, som af et forpint, overanstrengt Bryst, høiere og høiere, nærmere og nærmere kom Larmen. Et Jernbanetog brusede frem paa en Zigzaglinie med Dampen sydende mellem Hjulene og Kulrøg buldrende op af Skorstenen, et sværtet, ildsprudende Uhyre, Menneskegeniets første Klasses Mesterværk, hvilket vi for et Aarhundrede siden vilde have anseet for en Umulighed, og hvilket vi om et Aarhundrede ville udlee som et primitivt umodent, naivt Barneværk, Vidnesbyrd om vor Tids utrolige Ufuldkommenhed. Dette pragtfulde Uhyre gled majestætisk

frem i Bjergensomheden med en saa dæmonisk Larm, at Blomsterne i flere Alens Omkreds nogle Stunder glemte at prise Livet, medens Kulrøgen sænkede sig over deres Bægere og formørkede deres Solskin.

Waggonernes Vinduer vare overfyldte af smilende Menneskeansigter, der henrykte betragtede den rige Naturskjønhed, som hvert Øieblik vekslede for deres Blik.

Fremad! Fremad! stormede Toget, larmende seirsbevidst, sønderknusende enhver Hindring paa dets snorlige Vei, og dog — ak, saa saare skrøbeligt, som ethvert Menneskeværk — en løsnet Skrue, en nedrullet Steen, og den hele skrækindjagende Jernmasse vilde i hjælpeløs Urede styrte sammen under Veskrig og Jammer. Dog, hvem tænkte paa slige Ulykker? Naturens Herrer tiljublede fra deres geniale Trilleværks Vinduer Naturen sit allernaadigste Bifald. Det hele Sceneri var virkelig ganske net, trængte blot til en enkelt Forbedring, nogle Restauranter hist og her, et Par Kurkapeller, mere Avisreklame for Stedet — grandios! famos o. s. v.

I et Kupeevindue saaes et ungt Par, han og hun, alene. Ingen af dem talte eller saae ud; han havde lagt Armen om hendes Skulder og tvunget hendes Hoved tilbage for at stirre ind i hendes Øine med et Blik, saa langt og inderligt, som om han for al den Skjønhed, Verherre havde gemt i disse Kvindeøine, glemte den Herlighed, Skaberen havde spredt over Jorden udenfor. Disse store, blide Øine, der for ham og hende idag ikke alene vare Seeredskaber, men Udtryk for Sjælens dybeste Rørelser, i Stand til at afsløre og overføre dens svageste, ubevidste Stemningsafskygning til den Udkaarede. Ja, disse klare Menneskeøine, maaskee Skaberens største Vidunderfrembringelse! Hvor ender og begynder deres Rige, deres Magt over Livsskjæbner, deres ubegrændsede Herredømme? Lad Civilisationen opfinde saa mange nye Fornemmelser den vil, lad den udstykke Fortidens heelstøbte

Inderlighed i saa mange Brøkdele, den finder beleiligt, lad Tidsaanden omforme vort Indre til en moderne, sammensat Sjæl, til et kunstigt Mosaik af udstykkede Evner, til et sønderdeelt Hele af flere eller færre hinanden modstridende Egenskaber — lad hele dette aandelige Virvar møde frem med sit Sammensurium af kraftødende Hjerne- og Hjerte-fornemmelser, Øiet er i samme Nu paa Høide med Situationen, vips, har det Udtryk rede for vore meest sammenfiltrede Stemninger; det moderne Øie er en heel Taskenspiller i Kunsten at tilhylle og afsløre, i at pointere, hykle, at udstykke; intet Fremtidsfotografiapparat vil nogensinde kunne gjengive dets Nuancerigdom, ingen scenisk Mester, ingen Kunstner vil ei heller blive istand til at udtrykke det Urede af Indtryk, som dette Mesterværk, Øiet, er i Stand til at fremtrylle med dets en halv Tomme store Apparat i et eneste halvt Sekund — et Tidsrum der for det skal være tilstrækkeligt til at vinde Kejserriger og kuldkaste Herskermagternes Ligevægt.

Disse fire Menneskeøine, som mødtes i den snevre Kupee, hvor de straalede omkap og oplode for deres Eiermænd et Hav af Hengivenhed, en Strøm af Hjerteudgydelser, et uudgrundeligt Dyb; de syntes at tilhøre disse fjerne Tider, da Følelsen beherskede og forklarede det Væsen, som undfangede den, paatrykte det sit Udødelighedsstempel. I det Mindste fortalte det forklarede Udtryk, som hvilede over disse To, at Livets Skjønhedsdrøm var opladt for dem, den Drøm, som det kun er forundt faa Lykkelige at lære at kjende, Færre at give Virkelighed. —

Toget brusede fremad. Solen nærmede sig Bjergvæggens Grankam. Aftenens Skygge bredte sig over Dalen. Hvor var nu det lille Sandskorn, Helten, eller rettere Hovedfiguren i denne Historie? Ingen saae det eller anede dets Tilværelse, allermindst de to Lykkelige, som havde glemt hele Verden.

Men Forsynet havde ikke glemt det.

„Ingen Lykke er stor som min," udbrød Manden jublende; „nu kan Intet tiere adskille os. Du er min og jeg er Din,Din for evigt!"

„Naar blot vi To holde sammen, lad saa hele Verden forgaa," hviskede den unge Dame.

Hellige Enfolds formastelige Ord.

Pludselig foer hun sammen med et lille Skrig og lukkede Øinene.

„Hvad fattes Dig?" spurgte Herren.

„Intet, jeg fik noget i Øiet, blot et Sandskorn; det gaaer snart over!" svarede Damen og strøg Handsken af sin lille Haand for at fjerne Urostifteren.

Kortsagt, Smerten tog til. Øiet svulmede op i Løbet af den Time, Toget arbeidede sig videre mellem Bjergene. Da det endelig holdt ved en Station, steg den bekymrede Ægtemand ud for at finde Lægehjælp. Den kølige Alpeluft omgav det unge Par, der lodes ene tilbage i den lille Bjærgbys ujævne Gyder, — Gedeflokke med klingende Klokker kom ned fra Klipperne og søgte hjem hver til Sit. En forunderlig Stilhed sænkede sin velgjørende Fred over de trætte Reisende. Landsbylægens Hjælp blev overflødig. Smerterne forlode den unge Dames Øie lige saa pludselig, som de vare komne. En Time efter Ankomsten stode de Begge i det tarvelige Alpehotels Vindue. Bjergenes Snetoppe, der ragede op over Hytterne, forekom dem ganske nær i det klare Maaneskin. En eiendommelig harpixsvanger Luft trængte ind til dem igjennem det aabne Vindue. Kirkeklokkens fuldtonende Slag lød tæt over deres Hoveder. — Disse To glemte aldrig senere dette Øieblik, der skulde blive det meest skjæbnesvangre i deres Liv.

Nede i Gyden lød pludselig Larm, en Bjergboers jærnbeslaaede Støvler drønede over den ujævne Steenbro. Ophidsede Stemmer, Raab, der forstærkedes til Angstskrig, opfyldte

Luften, Kvinder, Børn, Oldinge strømmede frem fra Husene, gestikulerede, fore frem og tilbage og forsvandt hastigt paa Stien, der fra Landsbyen førte ned i Dalen. Et truende Ulykkesbudskab svævede i Luften. Et Øieblik efter laae Gaden øde. Den fremmede Herre gik ned, men vendte strax efter tilbage med det Rædselsbud, at Toget, de nys forlode, en Miil nedenfor Landsbyen var styrtet gjennem en Jernbanebro; det stolte Menneskeværk laae nu knust, begravet dybt i den rivende Flod med hele dets Ladning af kostbare Menneskeliv. De to Frelste sank i Knæ og takkede Gud for deres vidunderlige Redning. Klare Taarer banede sig Vei over deres Kinder. I en af disse skjultes det lille, ubetydelfge Sandskorn, der nu efter vel fuldbragt Gjerning vendte hjem til Jorden. Men der var ingen, som vidste det.

Ja, hvad er Smaat og hvad er Stort i Livet?

Hvad er for lille til i Skaberens Haand at blive et ufeilbart Redskab til Udførelse af hans uransagelige Villie?

J.V. RODES EFTFLG.
J. SKRÆM
BROLÆGGERSTRÆDE 3.